

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

**Sprawozdanie z działalności
Miejskiego Ośrodka Pomocy
Społecznej w Krakowie
za rok 2015**

SPIS TREŚCI

1	Informacje ogólne	6
2	Praca socjalna.....	12
2.1	Praca socjalna prowadzona z osobami i rodzinami.....	12
2.2	Organizowanie społeczności lokalnej i grupowe formy oddziaływania w pracy socjalnej.....	14
2.2.1	Programy aktywności lokalnej (PAL)	14
2.2.1.1	Praca socjalna na ulicy – streetworking.....	16
2.2.1.2	Program Aktywności Lokalnej „Znaczenie Rodziny”	17
2.2.1.3	Program aktywności lokalnej dla rodzin zastępczych	18
2.3	Praca socjalna prowadzona w ramach projektów socjalnych.....	18
2.4	Zmiany organizacyjne w MOPS wdrażane w związku ze zmianą sposobu prowadzenia i organizowania pracy socjalnej	20
3	Kontrakt socjalny.....	20
3.1	Kontrakt socjalny typu B	21
4	Realizacja Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Programu Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.....	21
4.1	Inauguracja kampanii „Bądźmy wrażliwi!”	23
4.2	Projekt „Aktywnie przeciw przemocy” współfinansowany przez MPiPS	23
4.3	Mieszkanie Chronione dla osób dotkniętych przemocą	24
5	Usługi opiekuńcze.....	24
5.1	Usługi opiekuńcze na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych	24
5.2	Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla rodzin z niepełnosprawnymi dziećmi	25
5.3	Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi	26
6	Realizacja zadań w zakresie zatrudnienia socjalnego.....	26
6.1	Klub Integracji Społecznej MOPS	26
6.1.1	Program Aktywizacja i Integracja (PAI)	27
6.1.2	Program reintegracji społecznej i zawodowej osób posiadających zadłużenie z tytułu korzystania z mieszkań komunalnych, mający na celu pomoc w spłacie zadłużenia	28
6.1.3	Projekt „Mieszkania Chronione – MIECH”	28
6.1.4	Projekt „Warsztat Reintegracji Społecznej i Zawodowej MOPS Kraków – Warsztat”	29
6.2	Klub Integracji Społecznej „Leonardo”	29
6.3	Wspieranie zadań realizowanych przez Centrum Integracji Społecznej	30
7	Organizacja i koordynacja wolontariatu w MOPS.....	31
8	Realizacja Programu wspierania rodziny dla Gminy Miejskiej Kraków na lata 2013 – 2015.....	32
8.1	Asystent rodziny	32
8.2	Placówki wsparcia dziennego	33
8.2.1	Placówki wsparcia dziennego prowadzone w formie opiekuńczej i specjalistycznej.....	34
8.2.2	Placówka wsparcia dziennego prowadzona w formie pracy podwórkowej.....	34
8.3	Poradnictwo	35
8.3.1	Poradnictwo prawne, psychologiczne realizowane przez MOPS	35
8.3.2	Poradnictwo i terapia rodzin realizowane przez ośrodki poradnictwa i terapii prowadzone na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków	35
8.3.3	Poradnictwo prawne realizowane przez organizacje pozarządowe w ramach zadania zleconego.....	36
8.3.4	Poradnictwo telefoniczne.....	36
9	Realizacja projektu systemowego pod nazwą „Pora na aktywność” w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki	37
10	Pomoc finansowa.....	39
10.1	Świadczenia podstawowe: zasiłek stały, okresowy i celowy	39
10.2	Pomoc w zakresie dożywiania	40
10.2.1	Program osłonowy dotyczący udzielania mieszkańcom Krakowa pomocy w zakresie dożywiania	40
10.2.2	Współpraca z organizacjami dystrybuującymi żywność w ramach Programu Żywnościowego dla osób najbardziej potrzebujących w Unii Europejskiej (FEAD)	41
10.2.3	Zapewnienie posiłku osobom potrzebującym w ramach wspierania działalności charytatywnej.....	42
10.3	Lokalny Program Osłonowy dla osób, które poniosły zwiększone koszty grzewcze lokalu związane z trwałą zmianą systemu ogrzewania opartego na paliwie stałym na jeden z systemów proekologicznych	42
10.4	Wsparcie rodzin romskich w ramach realizowanego zadania „Edukacja przedszkolna krakowskich uczniów romskich 2015 r.”	43
11	Pomoc materialna o charakterze socjalnym dla uczniów	44

11.1	Stypendia szkolne	44
11.2	Zasiłek szkolny	45
11.3	Rządowy program pomocy uczniom w 2015 r. „Wyprawka szkolna”	45
11.4	Realizacja projektu „Pierwszy Dzwonek”	46
12	Kierowanie do sądów wniosków o stwierdzenie potrzeby umieszczenia w szpitalu psychiatrycznym osób chorujących psychicznie bez ich zgody.....	46
13	Udostępnianie zasobów, akcje socjalne	47
14	Pieczą zastępczą.....	49
14.1	Realizacja Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej.....	49
14.2	Rodzinna pieczę zastępcza	49
14.2.1	Organizowanie rodzinnej pieczy zastępczej	49
14.2.2	Świadczenia pieniężne dla dzieci umieszczonych w rodzinnych formach pieczy zastępczej oraz wynagrodzenia dla osób prowadzących zawodowe rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka	53
14.3	Instytucjonalna pieczę zastępcza.....	54
14.3.1	Placówki opiekuńczo – wychowawcze.....	54
14.3.2	Wydatki na funkcjonowanie instytucjonalnych form pieczy zastępczej	54
14.3.3	Przekształcenia instytucjonalnych form pieczy zastępczej.....	54
14.3.4	Realizacja projektu „Pomocna Dłoń pod Bezpiecznym Dachem”	55
14.4	Ustalenie opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej	55
14.5	Dochodzenie świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci przebywających w pieczy zastępczej	56
14.6	Wydatki z tytułu umieszczenia dzieci z Gminy Miejskiej Kraków w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie innych powiatów	56
14.7	Usamodzielnienie wychowanków rodzin zastępczych i placówek oraz kontynuowanie nauki	56
14.7.1	Mieszkanie chronione dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej.....	57
15	Interwencja kryzysowa.....	57
15.1	Miejsca interwencyjnego schronienia	58
16	Ośrodki wsparcia, mieszkania chronione, placówki zapewniające opiekę całodobową osobom starszym i niepełnosprawnym.....	58
16.1	Ośrodki wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych	58
16.1.1	Dzienne domy pomocy	58
16.1.1.1	Dzienny Dom Senior – Wigor	59
16.1.1.2	Ośrodki wsparcia – kluby samopomocy realizujące zadania integracji międzypokoleniowej.....	59
16.1.2	Środowiskowe domy samopomocy	59
16.2	Mieszkania chronione dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz dla osób starszych i niepełnosprawnych fizycznie	60
16.3	Rodzinny dom pomocy	60
16.4	Domy pomocy społecznej	60
16.4.1	Kierowanie do sądów wniosków dotyczących wydania postanowienia o potrzebie umieszczenia osoby w domu pomocy społecznej bez jej zgody	61
17	Pomoc na rzecz osób bezdomnych	61
17.1	Zapewnienie schronienia.....	62
17.1.1	Pomoc w formie schronienia realizowana w ramach wspierania działalności charytatywnej w zakresie pomocy bezdomnym.....	63
17.1.2	Mieszkania chronione dla osób bezdomnych	64
17.1.3	Prowadzenie placówek czasowego schronienia przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej – ogrzewalnie dla osób bezdomnych	65
17.2	Zapewnienie pomocy medycznej i zaopatrzenia w leki realizowane w ramach wspierania działalności charytatywnej w zakresie pomocy bezdomnym.....	65
17.3	Zapewnienie możliwości dokonywania zabiegów higienicznych realizowane w ramach wspierania działalności charytatywnej w zakresie pomocy bezdomnym	65
17.4	Praca socjalna z osobami bezdomnymi metodą streetworkingu	65
17.5	Zapewnienie miejsc noclegowych osobom eksmitowanym bez prawa do lokalu socjalnego.....	66
17.6	Świadczenia pieniężne na rzecz bezdomnych.....	66
17.7	Wsparcie osób bezdomnych w ramach realizowanych projektów socjalnych.....	67
17.8	Inne formy pomocy oraz współpracy przy realizacji wsparcia dla osób bezdomnych	68
18	Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych.....	70
18.1	Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	70
18.2	Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny	70

18.3	Dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów	70
18.4	Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych.....	70
18.5	Dofinansowanie likwidacji barier w komunikowaniu się w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych.....	71
18.6	Dofinansowanie likwidacji barier technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych.....	71
18.7	Dofinansowanie usług tłumacza języka migowego – tłumacza przewodnika.....	71
18.8	Program „Aktywny Samorząd”.....	71
18.9	Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej	72
18.10	Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych.....	72
19	Przedsięwzięcia realizowane w 2015 r. w ramach pozyskanych środków zewnętrznych	74
19.1	Projekty kontynuowane w roku 2015, w ramach środków pozyskanych w latach ubiegłych.....	74
19.2	Działania związane z aplikowaniem o środki w ramach konkursów zewnętrznych	75
20	Współpraca międzynarodowa.....	76
20.1	Współpraca z miastem Frankfurt nad Menem	76
20.2	Pozostała współpraca międzynarodowa.....	76
21	Przyjęcie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Krakowa na lata 2015 – 2020	77
22	Budżet obywatelski	77
23	Współpraca z mediami	78
24	Serwis internetowy MOPS Kraków.....	78
25	Współpraca z Fundacją im. Boguchwała Winida na Rzecz Rozwoju Psychoterapii Psychoanalitycznej.....	78
26	Kadra MOPS – zatrudnienie, wykształcenie, podnoszenie kompetencji zawodowych	79
26.1	Wyróżnienia dla pracowników MOPS w konkursie „Małopolski Pracownik Socjalny Roku 2015”	79
26.2	Superwizje.....	80
26.3	Praktyki i staże	80
27	Zadania dzielnic	80
28	Prowadzenie postępowań w sprawach ustalenia prawa do świadczeń z opieki zdrowotnej.....	81
29	Sprawienie pogrzebu na koszt Gminy Miejskiej Kraków	81
30	Kandydaci na kuratorów osób częściowo ubezwłasnowolnionych oraz opiekunów prawnych osób ubezwłasnowolnionych całkowicie	82
30.1	Wypłacanie wynagrodzenia dla opiekunów prawnych dla osób całkowicie ubezwłasnowolnionych	82
31	Kierowanie wniosków o podjęcie działań w stosunku do osób uzależnionych od alkoholu do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Krakowie i prokuratur rejonowych	82
32	Skargi dotyczące Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krakowie	82
33	Kontrola wewnętrzna	82
34	Ważniejsze przedsięwzięcia zapewniające ciągłość funkcjonowania oraz utrzymanie infrastruktury	84
34.1	Informatyzacja	84
34.2	Obsługa organizacyjna Ośrodka	84
34.3	Zamówienia publiczne	85
34.4	Działania związane z utrzymaniem infrastruktury MOPS	85

A decorative graphic consisting of a horizontal olive-green bar with a white gradient. To the left of the bar is a large black left square bracket, and to the right is a large gold right square bracket. A thin gold oval arc is positioned behind the bar, partially overlapping the brackets.

**Sprawozdanie z działalności
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Krakowie za rok 2015**

**Rozdział:
Wprowadzenie**

1 Informacje ogólne

Niniejsze sprawozdanie realizuje obowiązki ustawowe wynikające z:

- 1) art. 110 ust. 9 ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z którym kierownik ośrodka pomocy społecznej składa coroczne sprawozdanie z działalności ośrodka oraz przedstawia potrzeby w zakresie pomocy społecznej;
- 2) art. 112 ust. 12 ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z którym kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie składa coroczne sprawozdanie z działalności centrum oraz przedstawia wykaz potrzeb w zakresie pomocy społecznej;
- 3) art. 182 ust. 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zgodnie z którym kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie składa coroczne sprawozdanie z działalności powiatowego centrum pomocy rodzinie oraz przedstawia zestawienie potrzeb w zakresie systemu pieczy zastępczej;
- 4) art. 179 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zgodnie z którym sprawozdanie z realizacji zadań dotyczących wspierania rodziny należy złożyć do końca marca.

Jednocześnie, zgodnie z uchwałą Nr LXXXIII/1267/13 Rady Miasta Krakowa z dnia 25 września 2013 r. w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Gminie Miejskiej Kraków na lata 2013 – 2015 sprawozdanie zawiera informacje dotyczące realizacji Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Gminie Miejskiej Kraków na lata 2013 – 2015 (w Załączniku Nr 1) oraz zgodnie z Uchwałą Nr XXXI/524/15 Rady Miasta Krakowa z dnia 2 grudnia 2015 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Krakowa na lata 2015 – 2020 sprawozdanie zawiera informacje dotyczące realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Krakowa za rok 2015 (w Załączniku nr 3).

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie działa na podstawie Statutu przyjętego Uchwałą NR CX/1682/14 Rady Miasta Krakowa z dnia 25 czerwca 2014 r. oraz Regulaminu Organizacyjnego zatwierdzonego Zarządzeniem Nr 552/2014 Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 25 lutego 2014 roku (z późn. zm.) (*tekst wraz ze zmianami dostępny na stronie www.mops.krakow.pl*).

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie realizuje zadania wynikające z:

- ustawy o pomocy społecznej;
- ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;
- ustawy o zatrudnieniu socjalnym;
- ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- ustawy o systemie oświaty.

Ponadto Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie realizuje zadania wynikające z:

- ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- ustawy o ochronie zdrowia psychicznego;
- ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy;
- ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

W 2015 r. w sferze zainteresowania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krakowie znalazło się około 5% mieszkańców Krakowa. Z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy

Spółecznej skorzystały 39 262 osoby, w tym: 35 093¹ to osoby korzystające ze świadczeń pomocy społecznej, 2 773² uczniów objętych pomocą materialną o charakterze socjalnym (stypendia i zasiłki szkolne) oraz 3 623 osoby, które skorzystały z indywidualnego dofinansowania w ramach zadań z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych, finansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych³.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie w 2015 r., w ramach prowadzonych postępowań administracyjnych w sprawie świadczeń, wydał 159 469 decyzji administracyjnych⁴.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje zadania w ramach działań własnych oraz koordynacji i nadzoru nad 34 placówkami publicznymi i 132 niepublicznymi (wg stanu na grudzień 2015 r.). Placówki te to: domy pomocy społecznej, ośrodki wsparcia dla osób starszych, środowiskowe domy samopomocy, mieszkania chronione, placówki opiekuńczo – wychowawcze, placówki wsparcia dziennego, placówki specjalistycznego poradnictwa, ośrodek interwencji kryzysowej, ośrodek dla osób dotkniętych przemocą, placówki pomocy bezdomnym, kluby integracji społecznej, warsztaty terapii zajęciowej.

Zadania publiczne Gminy Miejskiej Kraków w sferach:

- pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób;
- wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- działalności na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem;
- działalności charytatywnej

mogą być zlecane do realizacji podmiotom niepublicznym (organizacje pozarządowe i inne podmioty wymienione w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie). Formy zlecenia to: powierzenie podmiotowi niepublicznemu wraz z udzieleniem dotacji na finansowanie jego realizacji oraz wspieranie realizacji zadań publicznych, wraz z udzieleniem dotacji na dofinansowanie ich realizacji.

Zgodnie z ustawą o finansach publicznych, środki finansowe ujęte mogą być wyłącznie w planie finansowym Urzędu Miasta i w związku z tym to Wydział Spraw Społecznych UMK, przekazuje je wykonawcom zleceń (podmiotom niepublicznym). Natomiast Dyrektor MOPS, na podstawie pełnomocnictwa Prezydenta Miasta Krakowa, ogłasza i rozstrzyga konkursy na realizację zadań. Do zadań MOPS należy realizacja umów zawartych przez Dyrektora Wydziału Spraw Społecznych UMK, w tym kontrola realizowanych przez podmioty niepubliczne zadań oraz ich rozliczanie.

¹ Źródło: POMOST Std.

² Źródło: SWP MOPS.

³ Liczby nie sumują się, gdyż dana osoba mogła być objęta wsparciem w więcej niż jednej z wymienionych grup.

⁴ Źródło: SWP MOPS. Liczba nie zawiera świadczeń finansowanych ze środków PFRON.

Wydatki jednostek publicznych pomocy społecznej, w tym Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej

Zadania GMK realizowane przez MOPS i jednostki publiczne	Plan 01.01.2015 r.	Plan 31.12.2015 r.	Wykonanie 31.12.2015 r.	Wykonanie/plan (3/2) w %
1	2	2	3	4
wydatki bieżące	217 596 355 zł	245 414 167,58 zł	243 903 696,49 zł	99,38%
<i>środki własne</i>	170 003 616 zł	173 767 916 zł	173 383 338,29 zł	99,78%
<i>dotacja z budżetu państwa</i>	43 603 214 zł	67 351 092,58 zł	66 228 865,20 zł	98,33%
<i>dotacja na realizację projektów współfinansowanych z UE</i>	3 989 525 zł	4 295 159 zł	4 291 493 zł	99,91%
wydatki inwestycyjne	903 000 zł	3 376 439 zł	3 361 197 zł	99,55%
<i>środki własne</i>	903 000 zł	3 376 439 zł	3 361 197 zł	99,55%
<i>dotacja z budżetu państwa</i>	– zł	– zł	– zł	0,00%
<i>dotacja na realizację projektów współfinansowanych z UE</i>	– zł	– zł	– zł	0,00%
Suma	218 499 355 zł	248 790 606,58 zł	247 264 893,49 zł	99,39%

Zadania GMK realizowane przez publiczne jednostki pomocy społecznej	Plan 01.01.2015 r.	Plan 31.12.2015 r.	Wykonanie 31.12.2015 r.	Wykonanie/plan (3/2) w %
1	2	2	3	4
wydatki bieżące, w tym:	109 467 811 zł	114 347 323,20 zł	114 177 088,49 zł	99,85%
<i>środki własne</i>	93 185 600 zł	97 175 566 zł	97 007 625,29 zł	99,83%
<i>dotacja z budżetu państwa</i>	16 282 211 zł	17 132 857,20 zł	17 130 663,20 zł	99,99%
<i>dotacja na realizację projektów współfinansowanych z UE</i>	– zł	38 900 zł	38 800 zł	99,74%
wydatki inwestycyjne, w tym:	– zł	2 186 839 zł	2 184 973 zł	99,91%
<i>środki własne</i>	– zł	2 186 839 zł	2 184 973 zł	99,91%
<i>dotacja z budżetu państwa</i>	– zł	– zł	– zł	0,00%
<i>dotacja na realizację projektów współfinansowanych z UE</i>	– zł	– zł	– zł	0,00%
Suma	109 467 811 zł	116 534 162,20 zł	116 362 061,49 zł	99,85%

Zadania GMK realizowane przez MOPS	Plan 01.01.2015 r.	Plan 31.12.2015 r.	Wykonanie 31.12.2015 r.	Wykonanie/plan (3/2) w %
1	2	2	3	4
wydatki bieżące, w tym:	108 128 544 zł	131 066 844,38 zł	129 726 608 zł	98,98%
<i>środki własne</i>	76 818 016 zł	76 592 350 zł	76 375 713 zł	99,72%
<i>dotacja z budżetu państwa</i>	27 321 003 zł	50 218 235,38 zł	49 098 202 zł	97,77%
<i>dotacja na realizację projektów współfinansowanych z UE</i>	3 989 525 zł	4 256 259 zł	4 252 693 zł	99,92%
wydatki inwestycyjne, w tym:	903 000 zł	1 189 600 zł	1 176 224 zł	98,88%
<i>środki własne</i>	903 000 zł	1 189 600 zł	1 176 224 zł	98,88%
<i>dotacja z budżetu państwa</i>	– zł	– zł	– zł	0,00%
<i>dotacja na realizację projektów współfinansowanych z UE</i>	– zł	– zł	– zł	0,00%
Suma	109 031 544 zł	132 256 444,38 zł	130 902 832 zł	98,98%

Zadania GMK realizowane przez MOPS ze środków PFRON (środki PFRON nie są ujmowane w budżecie Miasta ani w planach finansowych jednostek budżetowych)

Zadania GMK realizowane przez MOPS ze środków PFRON		Otrzymane środki na 2015 r.	Wykonanie na 31.12.2015 r.	Wykonanie /plan (4/3) w %
1	2	3	4	5
Zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej*		696 261 zł	691 376 zł	99,30%
Zadania z zakresu rehabilitacji społecznej		15 418 105 zł	15 376 659 zł	99,73%
1	zobowiązania dotyczące dofinansowania kosztów działania warsztatów terapii zajęciowej	8 506 894 zł	8 466 206 zł	99,52%
2	dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	1 894 390 zł	1 893 743 zł	99,97%
3	dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	185 760 zł	185 760 zł	100%
4	dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów	2 630 000 zł	2 629 889 zł	99,99%
5	dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych	2 166 169 zł	2 166 169 zł	100%
6	dofinansowanie usług tłumacza języka migowego lub tłumacza – przewodnika	34 892 zł	34 892 zł	100%
Suma		16 114 366 zł	16 068 035 zł	99,71%

*zadanie realizowane przez Grodzki Urząd Pracy

Zadania GMK realizowane przez organizacje pozarządowe w ramach dotacji ujętych w planie finansowym UMK (Wydział Spraw Społecznych)

	Wykonanie 31.12.2015 r.
Łącznie, w tym:	53 823 672, 80 zł
środki własne	44 773 875,42 zł
dotacja z budżetu państwa	8 211 931,33 zł
dotacja na realizację projektów współfinansowanych z UE	837 866,05 zł

Realizacja dochodów Gminy Miejskiej Kraków w zakresie pomocy społecznej

Dochody Gminy Miejskiej Kraków	Wykonanie dochodów 31.12.2015 r.
1	2
Dochody zrealizowane przez MOPS	7 528 470,41 zł
Dochody zrealizowane przez publiczne jednostki pomocy społecznej, w tym:	18 475 670,81 zł
domy pomocy społecznej	18 094 869,66 zł
placówki opiekuńczo – wychowawcze	48 623,45 zł
ośrodek interwencji ryzysowej	– zł
miejski dzienny dom pomocy społecznej	315 845,49 zł
środowiskowy dom samopomocy	8 160,15 zł
mieszkania chronione	8 172,06 zł
Dochody zrealizowane przez system pomocy społecznej	25 949 912,58 zł

MOPS realizował także projekty, które są współfinansowane ze źródeł zewnętrznych. Najważniejszy projekt to projekt systemowy w ramach POKL pn. „Pora na aktywność” – w 2015 r. na realizację działań w ramach projektu przeznaczono kwotę 5 586 521,53 zł, z czego 4 755 019,98 zł to środki pochodzące ze źródeł europejskich w ramach dofinansowania, 282 301,55 zł to środki z dotacji celowej z budżetu krajowego w ramach dofinansowania projektu oraz 549 200 zł to wkład własny, jaki Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie wniósł w realizację projektu w postaci zasiłków i pomocy w naturze (*szerzej zob. rozdział nr 9*).

Ponadto w 2015 r. MOPS pozyskał w ramach konkursów środki finansowe w wysokości 831 416 zł na realizację innych projektów. (*szerzej zob. rozdział nr 19.2*)

Sprawozdanie z działalności
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Krakowie za rok 2015

**Rozdział:
Pomoc środowiskowa**

2 Praca socjalna

Działania pracowników pomocy społecznej nakierowane są na wzmocnienie osób i rodzin, skutkujące odzyskaniem przez nich zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie. Podejmowane działania dostosowane są do indywidualnej sytuacji.

Praca socjalna prowadzona jest z osobami i rodzinami (metoda pracy z indywidualnym przypadkiem) oraz ze społecznością lokalną (metoda Organizowania Społeczności Lokalnej).

Zarówno w pracy z indywidualnym przypadkiem, jak i w ramach pracy ze społecznością lokalną wykorzystywane są grupowe formy oddziaływania.

2.1 Praca socjalna prowadzona z osobami i rodzinami

Praca socjalna z osobą lub rodziną tj. praca socjalna prowadzona metodą indywidualnego przypadku prowadzona jest przez pracowników socjalnych zespołu ds. pracy socjalnej w zreorganizowanych Filiach, pracowników zespołów problemowych w pozostałych Filiach oraz pracowników Działu Pomocy Bezdomnym. Celem prowadzonej pracy socjalnej jest zmiana lub utrzymanie (zapobieganie pogorszeniu się) sytuacji/funkcjonowania osoby, ale również zmiana jej otoczenia, a zatem przedmiotem oddziaływania pracownika socjalnego są także warunki, jakie kształtują sytuację osoby lub rodziny: środowisko fizyczne (np. warunki mieszkaniowe) oraz środowisko społeczne. Praca socjalna prowadzona metodą indywidualnego przypadku przez pracowników MOPS jest zróżnicowana zarówno pod względem rodzaju, jak i intensywności podejmowanej interwencji.

Praca socjalna prowadzona jest w oparciu o narzędzia pracy socjalnej opracowane w ramach projektu „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”, Zadanie 2 „Działania w zakresie wdrażania standardów pracy socjalnej i funkcjonowania instytucji pomocy i integracji społecznej”, realizowanego w działaniu 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”. Narzędzia pracy socjalnej, wspomagają metodyczne działania pracownika socjalnego i umożliwiają świadczenie jak najwyższej jakości usługi (narzędzia wspierające proces pracy socjalnej) oraz służą dokumentowaniu jej przebiegu (narzędzia służące dokumentowaniu procesu pracy socjalnej). Kontrakt socjalny nie jest wykorzystywany w pracy socjalnej.

Tabela: Wykorzystanie narzędzi pracy socjalnej przez pracowników socjalnych w roku 2015

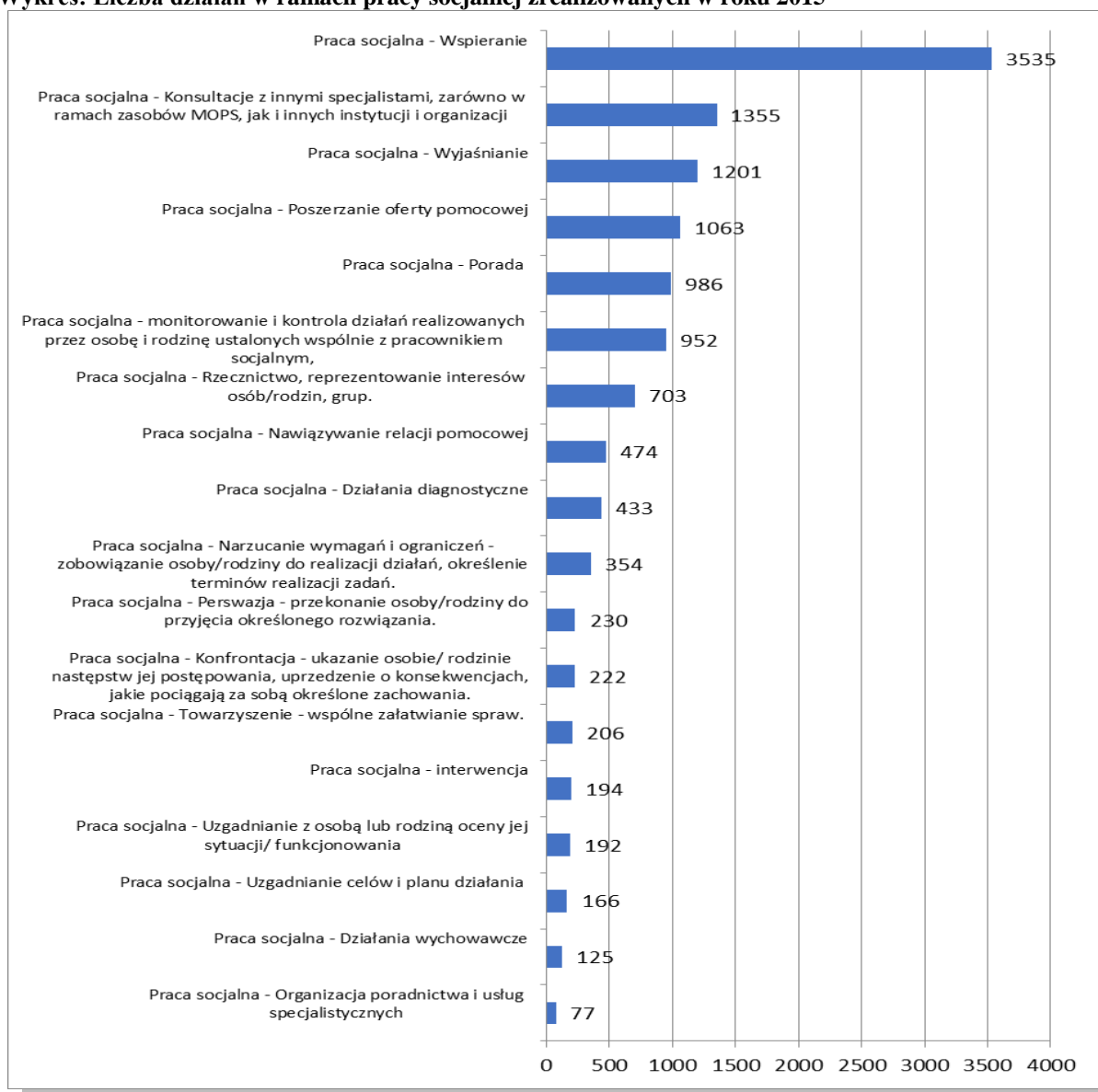
Narzędzia pracy socjalnej	Liczba zastosowanych narzędzi
Ocena sytuacji/ funkcjonowania osoby lub rodziny	148
Umowa współpracy	63
Plan współdziałania	67
Zmiana umowy współpracy	14
Zmiana planu współdziałania	15
Ocena umowy współpracy	136
Ocena planu współdziałania	152
Ewaluacja końcowa	37

Najczęściej podejmowanymi w 2015 roku działaniami pracowników socjalnych w zakresie pracy socjalnej były:

- wspieranie – działanie polegające na wzmocnieniu osoby lub rodziny, wyzwoleniu jej sił, zasobów, działanie zmierzające do zmniejszenia poczucia lęku, braku wpływu na

- swoją sytuację, umieszczenie problemu, odbieranego przez osobę lub rodzinę jako problem osobisty, w ogólnym kontekście społecznym,
- konsultacje z innymi specjalistami – zarówno w ramach zasobów MOPS np. specjalista pracy socjalnej z rodziną, jak i innych instytucji i organizacji np. kurator sądowy, pedagog szkolny, w tym organizacja i udział w zespołach interdyscyplinarnych. Ten rodzaj działania nie musi być realizowany w obecności osoby,
 - wyjaśnianie – działania pracownika socjalnego zmierzające do zrozumienia przez osobę lub rodzinę natury problemu, uświadomienia uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, uświadomienia przez osobę lub rodzinę swojego funkcjonowania w relacji z innymi, pomoc pracownika w zrozumieniu przez osobę/rodzinę reakcji innych na własne zachowania i postawy,
 - poszerzanie ofert pomocowej – działania związane z uzyskaniem pomocy materialnej i usługowej dla osoby/rodziny z MOPS (np. wolontariat, asystent osoby niepełnosprawnej) oraz z innych instytucji, organizacji, osób prywatnych.

Wykres: Liczba działań w ramach pracy socjalnej zrealizowanych w roku 2015

2.2 Organizowanie społeczności lokalnej i grupowe formy oddziaływania w pracy socjalnej

Obok pracy metodą indywidualnego przypadku rozwijana jest metoda grupowa oraz metoda środowiskowej pracy socjalnej (organizowania społeczności lokalnej) – OSL. Praca socjalna metodą grupową wykorzystywana jest zarówno jako uzupełnienie metody pracy z indywidualnym przypadkiem, jak i w ramach pracy ze społecznością lokalną. Przykładami grupowych form pracy socjalnej realizowanych w MOPS w Krakowie są:

- grupy wsparcia w ramach programu aktywności lokalnej „Znaczenie rodziny”;
- warsztaty edukacyjne dla rodziców;
- grupy wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie;
- niektóre z realizowanych projektów socjalnych.

Metoda OSL realizowana jest w ramach programów aktywności lokalnej.

2.2.1 Programy aktywności lokalnej (PAL)

Celem programów aktywności lokalnej jest integracja i aktywizacja społeczności lokalnych albo grup osób o podobnych problemach, które do tej pory nie podejmowały skutecznych działań poprawiających wzajemne relacje i jakość życia.

Zmiana funkcjonowania małych społeczności dokonuje się poprzez rozmaite oddziaływania wspólne dla uczestników różnych PAL (np. dla rodziców z dziećmi, dla kobiet 45+, świadczenie poradnictwa psychologicznego oraz prawnego, treningi kompetencji i umiejętności społecznych – wyjścia grupowe, zajęcia integracyjne międzypokoleniowe, warsztaty: funkcjonowanie w grupie, antydyskryminacyjne, profilaktyka uzależnień, umiejętności liderkich, twórczości, wizażu, Klub Filmowy, Klub Młodzieżowy, warsztaty edukacyjno – rozwojowe dla dorosłych, zajęcia: sportowo – rekreacyjne, fitness, zajęcia edukacyjno – rekreacyjne prowadzone przez wolontariuszy, pomoc w nauce, doradztwo zawodowe, kursy zawodowe) oraz dedykowane poszczególnym społecznościom (np. rozmowy mieszkańców z przedstawicielami lokalnej społeczności, przedstawicielami samorządu lokalnego, punkty informacji obywatelskiej i telefon informacyjny, okolicznościowe pikniki rodzinne i inne wydarzenia lokalne).

W 2015 r. funkcjonowało 14 Programów Aktywności Lokalnej, w tym 1 PAL jako zadanie zlecone organizacji pozarządowej:

- PAL „Razem zmieniamy” dla mieszkańców osiedla Ruszcza, w szczególności dla mieszkańców bloku przy ul. Jezioro 42,
- PAL „Streetwork – Odkryj potencjał osiedla” dla młodzieży w wieku 15 – 25 lat, zagrożonej wykluczeniem społecznym z terenu dzielnic IV, XIV, XVI oraz XVIII Gminy Miejskiej Kraków (*który, z uwagi na wykorzystywanie odmiennych metod pracy omówiony został w rozdziale nr 2.2.1.1*),
- PAL „Ugorek” dla mieszkańców osiedla Ugorek,
- PAL „Stworzyć miejsce do życia” dla mieszkańców wyodrębnionego fragmentu dzielnicy XIII Gminy Miejskiej Kraków – Stare Podgórze i Zabłocie,
- PAL „Na Olszy” dla mieszkańców ul. Celarowskiej oraz sąsiadujących z nią ulic: Żytnia, Fertnera, Czerwona, Sadowa, Wiśniowa, Duchacka, Prądyńskiego, al. 29 Listopada,
- PAL „Sikorki” dla mieszkańców ulic: Sikorki, Sołtysowskiej, Centralnej, Kamionka, Na Załężu, ze szczególnym uwzględnieniem bloków przy ul. Sikorki 15 oraz ul. Sołtysowska 10c,
- PAL „Sami dla siebie” dla mieszkańców ul. Ks. Siemaszki,

- PAL „Złota Jesień” dla mieszkańców os. Złotej Jesieni, ze szczególnym uwzględnieniem mieszkańców bloków na os. Złotej Jesieni,
- PAL „Zesławice i Kantorowice” dla mieszkańców osiedla Zesławice oraz osiedla Kantorowice,
- PAL „Na Skarpie” dla mieszkańców osiedla „Na Skarpie”,
- PAL „Azory” dla mieszkańców ulic: Modrzejewskiej, Chełmońskiego, Stachewicza,
- PAL „Rybitwy” dla mieszkańców ul. Rybitwy, ze szczególnym uwzględnieniem mieszkańców bloku przy ul. Rybitwy 21,
- PAL „Znaczenie Rodziny” dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz ich opiekunów *(który, z uwagi na wykorzystywanie odmiennych metod pracy omówiony został w rozdziale nr 2.2.1.2),*
- PAL „Dla rodzin zastępczych” dla osób z rodzin zastępczych, realizowany jako zadanie zlecone przez Fundację „Nowe Centrum” *(który, z uwagi na wykorzystywanie odmiennych metod pracy omówiony został w rozdziale nr 2.2.1.3).*

W I półroczu 2015 r. zadanie finansowane było ze środków POKL w ramach projektu systemowego pn. „Pora na Aktywność”, a od lipca 2015 r. ze środków Gminy Miejskiej Kraków.

W ramach PAL w roku 2015 zrealizowano ponad 17 tys. godzin wsparcia animatorów lokalnych oraz niemal 7 tys. godzin wsparcia streetworkerów⁵.

Ponadto zrealizowano łącznie 503 godziny wsparcia specjalistycznego prawnego i psychologicznego, 14 428 godzin zajęć warsztatowych, 9 839 godzin treningów kompetencji społecznych oraz 149 godzin wsparcia doradcy zawodowego. Łączna liczba uczestników PAL wyniosła 2 028 osób.

Należy także zwrócić uwagę, iż uczestnicy PAL włączali się w ramach wolontariatu w prace poszczególnych PAL oraz podejmowali dialog z lokalnymi władzami i instytucjami w sprawach dotyczących całej społeczności.

W rezultacie pracy animatorów lokalnych zaobserwowano: zmianę w postawach uczestników PAL wobec siebie nawzajem i wobec miejsca zamieszkania, nawiązanie i wzmacnianie dobrych relacji sąsiedzkich oraz wzrost zaangażowania w pracę nad poprawą wyglądu otoczenia. Zaobserwowano:

- **zmiany wpływające na jakość życia mieszkańców, które są efektem starań członków danej społeczności.** Dla przykładu, mieszkańcy bloków, szczególnie z ul. Sołtysowskiej 10c doprowadzili do Debaty Społecznej dotyczącej problemów społeczności lokalnej, w której uczestniczyli przedstawiciele Rady Dzielnicy, ZBK, Straż Miejska. Również mieszkańcy bloków socjalnych na os. Złotej Jesieni doprowadzili do spotkania z przedstawicielami ZBK, podczas którego poruszono temat poprawy wyglądu i estetyki klatek schodowych w blokach socjalnych.
- **wzrost aktywności mieszkańców, w tym młodzieży.** Uczestnicy PAL „Streetwork – Odkryj potencjał osiedla” we współpracy z Domem Pomocy Społecznej na os. Hutniczym 5 spotykali się z mieszkańcami DPS na wspólnych zajęciach. Zajęcia przełamywały bariery i lęk przed kontaktem z osobami z niepełnosprawnością intelektualną. Uczestnicy PAL „Streetwork – Odkryj potencjał osiedla” regularnie uczęszczali również na zajęcia sportowe, gdzie pod okiem trenera podnosili swoje umiejętności w grach zespołowych. Dzięki temu mieli możliwość uczestnictwa w turnieju piłkarskim, który odbył się na boisku sportowym Orlik przy Zespole Szkół Gastronomicznych nr 1 w Krakowie. Mieszkańcy Ruszczy i bloków socjalnych przy

⁵ Działania podejmowane w I półroczu 2015 r. w ramach projektu systemowego „Pora na aktywność”.

ul. Jeziorko, wspólnie z klubem „Pod Kasztanami”, działającym w ramach Ośrodka Kultury Kraków Nowa Huta zorganizowali spotkanie integracyjne „Pączek Party”. Zainteresowani zadbali o wystrój klubu oraz przygotowali poczęstunek na spotkanie (sałatki, kanapki, pączki, faworki, ciastka). Z kolei uczestnicy PAL „Sami dla Siebie” z okazji Dnia Dziecka uczestniczyli w Pikniku Rodzinnym na terenie współpracującej Szkoły Podstawowej nr 107. W ramach pikniku odbywały się konkursy i zajęcia sportowe.

- **podejmowanie przez mieszkańców własnych inicjatyw i rozwijanie współpracy z innymi społecznościami i podmiotami.** Przykładem są działania mieszkańców Olszy (PAL5) prowadzone podczas akcji sprzątania brzegów rzeki Białuchy w ramach projektu Most Przyjaźni. Mieszkańcy Olszy uczestniczyli również w akcji „Wspieraj Psiaka i Kociaka”, wspierając zbiórkę żywności i artykułów dla zwierząt ze Schroniska dla Bezdomnych Zwierząt. Z kolei uczestnicy PAL9 zorganizowali akcję zbierania i liczenia butelek w ramach akcji „Dzień Ziemi”. Pozyskane sadzonki za zebrane butelki zostały posadzone na terenie zielonym przed blokiem. Mieszkańcy Zesławic uczestniczący w PAL9 zorganizowali i przygotowali piknik „Odjechane Zesławice” podczas którego przeprowadzone były zajęcia dla dzieci i młodzieży takie jak: kącik kreatywny, zajęcia sportowe. Dodatkowo zorganizowano catering, koncert zespołu Exsodus, konkursy plastyczne, głosowanie projektów do Budżetu Obywatelskiego oraz badania dotyczące transportu w Zesławicach.

2.2.1.1 Praca socjalna na ulicy – streetworking

Praca socjalna prowadzona „na ulicy” – „streetworking” kierowana jest do osób, które funkcjonują w przestrzeni publicznej, traktując ją jako centrum życiowe. Metoda ta łączy elementy pracy z osobą i rodziną oraz ze społecznością lokalną. Pracę socjalną metodą „streetwork” w środowisku osób realizowano w 2015 roku w ramach Programu Aktywności Lokalnej „Streetwork – Odkryj potencjał osiedla”.

W 2015 roku Zespół Zadaniowy do realizacji Programu Aktywności Lokalnej „Streetwork – Odkryj potencjał osiedla” przy wykorzystaniu metody streetwork pracował w środowisku młodzieży w wieku 15 – 25 lat zagrożonej wykluczeniem społecznym, w środowisku rodziców tej młodzieży oraz jej otoczeniu (poprzez np. towarzyszenie, rzecznictwo interesów, pomoc przy podjęciu zatrudnienia, współpracę z innymi instytucjami). Do 30 czerwca 2015 roku praca realizowana była w ramach projektu systemowego POKL „Pora na aktywność”. Pracowano łącznie z 358 podopiecznymi.

W 2015 roku przeprowadzano dyżury na terenie dzielnic IV, XIV, XVI i XVIII Gminy Miejskiej Kraków (Prądnik Biały, Czyżyny, Bieńczyce, Nowa Huta).

W regularnych zajęciach sportowych w salach gimnastycznych uczestniczyło 59 osób.

Ponadto w ramach treningów umiejętności społecznych organizowano wyjścia grupowe np. do kina, na basen, kręgle, bilard, lodowisko, gokarty, ściankę wspinaczkową, koncerty muzyczne, spotkania kabaretowe, mecze koszykówki, mecze hokeja, do teatrów i muzeów. Uczestniczyły w nich 203 osoby.

W 2015 roku zorganizowano treningi kompetencji społecznych w formie:

- warsztatów antydyskryminacyjnych, w których uczestniczyło 18 osób,
- warsztatów z zakresu funkcjonowania w grupie, w których uczestniczyło 29 osób,
- zajęć kulinarnych, w których uczestniczyło 45 osób.

Z poradnictwa psychologicznego skorzystało 10 osób, z pomocy w nauce świadczonej przez wolontariuszy i wolontariuszki 3 osoby, z usług doradcy zawodowego 25 osób.

W ramach prowadzonej pracy udzielano również pomocy żywnościowej (192 osoby).

W spotkaniach wigilijnych, podsumowujących działania PAL w roku 2015 wzięło udział 38 uczestników.

2.2.1.2 Program Aktywności Lokalnej „Znaczenie Rodziny”

Program Aktywności Lokalnej „Znaczenie Rodziny” kierowany jest do osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin oraz opiekunów. Celem głównym Programu jest podniesienie aktywności społecznej i wzrost integracji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi ich rodzin i opiekunów zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Uczestnikami Programu Aktywności Lokalnej „Znaczenie Rodziny” w 2015 r. było 217 osób. W 2015 roku w ramach PAL „Znaczenie Rodziny” realizowano następujące formy wsparcia:

- sześć grup wsparcia dla rodzin, opiekunów osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym w ramach współpracy z Fundacją Boguchwała Winida – dla rodzin osób z zaburzeniami osobowości; (*zob. szerzej rozdział nr 25*)
- dwie grupy edukacyjno – wspierające dla osób z problemami w obszarze zdrowia psychicznego;
- jedna grupa psychoterapeutyczna (psychoterapia grupowa) – prowadzona przez specjalistów ośrodka poradnictwa i terapii rodzin;
- jedna grupa samopomocowa dla osób posiadających problemy w obszarze zdrowia psychicznego.

W spotkaniach grup edukacyjno – wspierających wzięli udział edukatorzy z dziedziny psychologii, psychiatrii, prawa i zabezpieczenia społecznego oraz wolontariusze, którzy przekazywali swoją wiedzę i doświadczenie z zakresu wsparcia w obszarze zdrowia psychicznego.

Uczestnicy PAL „Znaczenie Rodziny” w zależności od indywidualnych zainteresowań mogli wziąć udział w warsztatach tematycznych:

- w treningach kompetencji i umiejętności społecznych udział wzięły 53 osoby;
- w warsztatach edukacyjnych prowadzonych przez wolontariuszy udział wzięło 17 osób;
- w warsztatach plastycznych wykorzystujących różne techniki oraz w warsztatach kulinarnych i muzycznych prowadzonych przez animatorów lokalnych i wolontariuszy udział wzięło 40 osób;
- w warsztatach funkcjonowania w grupie zrealizowanych podczas trzech wyjazdów w okolice Krakowa udział wzięło 31 osób.

Beneficjenci Programu mieli również możliwość odbycia spotkań indywidualnych z psychoterapeutą – wolontariuszem.

W ramach działań środowiskowych zorganizowano dwa spotkania integracyjne: z okazji Międzynarodowego Dnia Rodziny (w maju 2015 r.) i spotkanie podsumowujące (w grudniu 2015 r.), które były okazją m.in. do przedstawienia własnych opinii w sprawie podejmowanych działań w ramach Programu.

Ponadto od połowy września 2015 r. realizowano projekt pn. „Warsztaty dla osób po kryzysach psychicznych i zagrożonych uzależnieniem z terenu dzielnicy Kraków Śródmieście i Nowa Huta – w kierunku Otwartego Dialogu”. Działania w ramach projektu zostały opracowane w oparciu o skandynawski model pomocy dla osób po kryzysach psychicznych i zagrożonych uzależnieniem – Otwarty Dialog. Skoncentrowano się na kwestii utraty zdrowia psychicznego oraz związanych z nią problemów – wykluczenia, stygmatyzacji, dezaktywizacji, uzależnienia od środków psychoaktywnych i alkoholu, w skrajnych sytuacjach prób samobójczych. Projekt był dofinansowany ze środków Funduszu Inicjatyw Obywatelskich – Małopolska Lokalnie. Spotkania „Warsztatowej grupy wsparcia” w ramach projektu miały na celu wzrost świadomości uczestników w zakresie: uzależnień, profilaktyki,

wsparcia grupowego oraz zwiększenia wsparcia w środowisku lokalnym. Projekt powstał dzięki osobistemu zaangażowaniu jednego z uczestników.

2.2.1.3 Program aktywności lokalnej dla rodzin zastępczych

Program Aktywności Lokalnej skierowany jest do rodzin zastępczych spokrewnionych i niezawodowych z terenu Gminy Miejskiej Kraków, w szczególności zamieszkujących na terenie Dzielnicy XVIII Nowa Huta oraz Dzielnicy III Prądnik Czerwony. Podmiotem prowadzącym jest Fundacja Nowe Centrum.

W działaniach w ramach PAL udział wzięło w 2015 roku łącznie 159 osób.

W ramach PAL realizowana była w roku 2015 aktywizacja i integracja rodzin zastępczych spokrewnionych i niezawodowych poprzez następujące działania:

- treningi kompetencji i umiejętności społecznych,
- poradnictwo i wsparcie grupowe w zakresie podnoszenia kompetencji życiowych i umiejętności społeczno – życiowych:
 - korzystania z nowoczesnych technologii,
 - zdrowego żywienia,
 - podstaw komunikacji w języku obcym nastawione na konwersacje, z wykorzystaniem metod aktywizujących,
- poradnictwo specjalistyczne prawne,
- usługi wspierające animację lokalną – animator lokalny,

Ponadto wolontariusze prowadzili zajęcia edukacyjno – rekreacyjne dla uczestników, udzielali korepetycji i pomocy w nauce oraz brali udział w organizacji zajęć dla dzieci – podopiecznych świetlicy weekendowej.

Łączna kwota środków Gminy przeznaczonych na realizację zadania w 2015 r. wyniosła 100 000 zł.

2.3 Praca socjalna prowadzona w ramach projektów socjalnych

W ramach wsparcia osób i rodzin, obok pracy socjalnej prowadzonej metodą indywidualnego przypadku, w MOPS realizowane są projekty socjalne oparte na oddziaływaniach grupowych.

Pracownicy socjalni na podstawie rozeznaczonych potrzeb osób objętych pomocą społeczną opracowują i wdrażają działania mające na celu integrację, reintegrację społeczną i tworzenie sieci współpracy. Projekty służą również przełamaniu stereotypu osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej, a poprzez angażowanie grup odbiorców niebędących klientami Ośrodka, także poprawę wizerunku instytucji pomocy społecznej i zwiększenie wiedzy na temat jej roli i zadań. Projekty socjalne tworzone są z myślą o poszczególnych grupach odbiorców i kierowane do dzieci i młodzieży, osób starszych i niepełnosprawnych, rodzin (w tym niepełnych i wielodzietnych), a także lokalnych społeczności. Celem podejmowanych działań jest zaktywizowanie osób i rodzin oraz zachęcanie ich do udziału w życiu społecznym.

Projekty socjalne realizowane w celu reintegracji społecznej dotyczą w szczególności kształtowania i wzmocnienia kompetencji społecznych, osobistych i komunikacyjnych osób korzystających z pomocy. Realizacja niektórych projektów odbywa się w formie spotkań okolicznościowych, wycieczek oraz udziału w wydarzeniach o charakterze kulturalnym lub społecznym.

W ramach projektów budowana jest sieć współpracy z podmiotami działającymi w środowisku lokalnym. Środki na realizację projektów socjalnych w większości przekazywane są przez Dzielnicę, ale są również pozyskiwane przez pracowników socjalnych

ze źródeł zewnętrznych. W 2015 roku działania podejmowane przez pracowników socjalnych wsparły firmy i osoby prywatne, przekazując na realizację projektów m. in.: produkty żywnościowe, obuwie sportowe, materiały remontowo – budowlane i przybory szkolne.

Rady Dzielnic dofinansowały projekty kwotą 74 689,04 zł, łączna wartość wsparcia ze strony firm i osób prywatnych to około 34 000 zł, wydatki MOPS wyniosły 7 840,96 zł.

W 2015 r. zrealizowano łącznie 51 projektów socjalnych i doraźnych projektów socjalnych, w tym:

- 29 projektów, które miały na celu reintegrację społeczną klientów MOPS i ich rodzin,
- 16 projektów dotyczących tworzenia sieci współpracy z podmiotami działającymi w środowisku lokalnym, specjalistami innych instytucji,
- 6 projektów odnoszących się do integracji ze środowiskiem.

Poniżej prezentowane są wybrane projekty socjalne.

- **„S jak Superman – Kampania Przeciwko Przemocy”**

Działania w ramach projektu adresowane były do osoby – świadka przemocy w rodzinie. Intencją autorów projektu było zwrócenie się bezpośrednio do środowiska lokalnego, odwołanie do relacji między osobami i możliwości środowiska lokalnego, celem nakłonienia do właściwego, zgodnego z prawem reagowania na zjawisko przemocy przez świadków przemocy.

Realizacja projektu miała na celu rozbudzenie u odbiorców kampanii poczucia odpowiedzialności za przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz za skuteczną pomoc osobom doświadczającym przemocy w środowisku domowym. Odbiorcami kampanii były osoby, które w każdej chwili mogą stać się mimowolnymi świadkami przemocy w rodzinie – w środowisku, w którym mieszkają, odpoczywają czy pracują zawodowo. Świadców podzielono na dwie grupy: profesjonalistów – policjantów, strażaków, lekarzy, pielęgniarki, pedagogów szkolnych i nauczycieli. Drugą grupę stanowili świadkowie nieprofesjonalni, w tym dzieci, które niejednokrotnie są świadkami przemocy w rodzinie.

Działania projektowe podzielono na trzy moduły. Pierwszy moduł to przygotowanie działań projektowych wraz z częścią inauguracyjną, otwierającą kampanię. Odbiorcy będący uczestnikami koncertu inauguracyjnego zostali poinformowani o celach i działaniach projektowych, ważności roli świadka przemocy w rodzinie. W ramach II modułu zorganizowane zostały warsztaty dla świadków przemocy w rodzinie, którzy z racji wykonywanej profesji zawodowej mają kontakty z rodzinami, a więc z pielęgniarkami środowiskowymi, położnymi oraz nauczycielami i pedagogami lokalnych szkół podstawowych oraz gimnazjalnych, znajdujących się na terenie Dzielnic V oraz szkół współpracujących z Filią nr 7. W III module przeprowadzono warsztaty dla uczniów szkół podstawowych oraz gimnazjów. W trakcie projektu rozdawano materiały informacyjne, celem szerzenia wiedzy o przeciwdziałaniu przemocy wśród potencjalnych świadków.

- **„Cicha noc”**

Projekt realizowany jest cyklicznie przed Świętami Bożego Narodzenia przez pracowników socjalnych Filii nr 3. W 2015 r. paczki, którymi zostali obdarowani podopieczni MOPS, nie opuszczający miejsca zamieszkania ze względu na zły stan zdrowia, zostały zakupione ze środków Rady Dzielnic XIII.

Drugim elementem projektu było spotkanie wigilijne grupy 45 osób korzystających ze wsparcia Filii nr 3. Na zakończenie spotkania każdy uczestnik otrzymał paczkę żywnościową.

2.4 Zmiany organizacyjne w MOPS wdrażane w związku ze zmianą sposobu prowadzenia i organizowania pracy socjalnej

W roku 2015 kontynuowano wprowadzanie zmian organizacyjnych w zakresie prowadzenia i organizowania pracy socjalnej w celu zwiększenia skuteczności pomocy osobom i rodzinom. Koncepcja zmian została opracowana w oparciu o dotychczasowe doświadczenia w realizowaniu tej usługi w MOPS w Krakowie oraz rekomendacje wypracowane w ramach zadania 2 projektu systemowego 1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”.

Jednym z podstawowych założeń wdrażanych zmian jest rozdzielenie różnych ról pracownika socjalnego: postępowania metodycznego w pracy socjalnej (przede wszystkim rola wspierająca) od postępowań administracyjnych prowadzonych w sprawie przyznania świadczeń pomocy społecznej (przede wszystkim rola kontrolna).

W wyniku zmiany w Filiach 1, 7 i 9 praca socjalna na rzecz osób i rodzin prowadzona jest wyłącznie przez pracowników socjalnych, do których obowiązków nie należy prowadzenie postępowań administracyjnych w sprawie świadczeń.

Sposobem na wprowadzenie zmiany jest wdrożenie nowego kryterium podziału organizacyjnego Filii. Dotychczasowe zespoły problemowe, w ramach których wykonywali obowiązki pracownicy socjalni tj. ds. rodzin i osób bezrobotnych oraz ds. osób starszych i niepełnosprawnych zastąpione zostały przez zespół ds. usług i świadczeń oraz zespół ds. pracy socjalnej.

Wdrażanie modelu rozdzielenia pracy socjalnej od postępowania administracyjnego jest długofalowym procesem, którego przebieg jest na bieżąco analizowany i monitorowany. Prowadzone są również działania ewaluacyjne w postaci analizy dokumentacji, badań ankietowych oraz wywiadów pogłębionych. Ich kluczowym elementem jest poznanie opinii beneficjentów Filii 1, 7 i 9 na temat zmian w sposobie pracy Ośrodka. Ponad 70% osób korzystających z usługi pracy socjalnej, które wzięły udział w badaniu ankietowym, miało poczucie potraktowania przez pracownika socjalnego w sposób indywidualny i dostosowany do specyfiki sytuacji życiowej. Niemal 90% ankietowanych uznało, że dzięki uzyskanej pomocy pracownika socjalnego lepiej radzi sobie z trudną sytuacją życiową. Beneficjenci dostrzegli istotne zmiany w funkcjonowaniu Ośrodka polegające przede wszystkim na zwiększeniu częstotliwości kontaktu z pracownikiem socjalnym, dostosowaniu ilości poświęconego czasu do indywidualnych potrzeb osoby/rodziny. Ankietowani wskazali też na większe zainteresowanie ich problemami, ułatwiony kontakt z pracownikiem i poczucie bycia zrozumianym, wysłuchanym.

Proces wdrażania modelu rozdzielania pracy socjalnej od postępowań administracyjnych spotkał się też z dużym zainteresowaniem ze strony przedstawicieli jednostek pomocy społecznej z całej Polski.

3 Kontrakt socjalny

Kontrakt socjalny jest umową zawartą pomiędzy pracownikiem socjalnym, a osobą/rodziną w celu określenia sposobu współdziałania w rozwiązywaniu problemów osoby lub rodziny znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Wdrażana koncepcja prowadzenia i organizowania pracy socjalnej, w tym oddzielenia pracy socjalnej od postępowań administracyjnych zakłada, że jest ona prowadzona z wykorzystaniem właściwych jej narzędzi – narzędzi pracy socjalnej.

Kontrakt socjalny pozostaje natomiast wymogiem formalnym uczestnictwa w klubie integracji społecznej – zgodnie z ustawą o zatrudnieniu socjalnym oraz zgodnie z zasadami realizacji projektów systemowych, był jednym z narzędzi realizacji projektu systemowego.

Powyższe rozwiązanie jest zgodne z ustawą o pomocy społecznej, która nie obliuguje, lecz wskazuje możliwość wykorzystania kontraktu socjalnego do określenia zasad współpracy pracownika socjalnego z osobą lub rodziną, w celu wzmocnienia aktywności i samodzielności życiowej, zawodowej lub przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

W 2015 roku realizowano 1 380 kontraktów socjalnych⁶. Zakończono 1 062 kontrakty, z czego:

- 284 kontrakty (27%) zostały zakończone z uwagi na osiągnięcie wyznaczonych celów i usamodzielnienie osoby/rodziny,
- w przypadku 353 kontraktów (33%) wyznaczone cele zostały osiągnięte, ale osoba/rodzina nadal objęta jest pomocą MOPS. W tych przypadkach, w związku z występującymi trudnościami i dysfunkcjami, celem działań pomocowych jest poprawa funkcjonowania, a nie usamodzielnienie się klienta.

3.1 Kontrakt socjalny typu B

W 2015 r. przeprowadzono pilotaż realizacji kontraktu socjalnego typu B. Celem kontraktu typu B jest wzmocnienie aktywności i samodzielności życiowej lub zawodowej bezrobotnego beneficjenta pomocy społecznej lub przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

W ramach pilotażu został zawarty kontrakt socjalny z osobą bezrobotną, która została zakwalifikowana przez Grodzki Urząd Pracy do III profilu pomocy. W ramach kontraktu uczestnik zobowiązał się do realizacji zajęć z zakresu reintegracji społecznej i zawodowej, wykonywania prac społecznie użytecznych, poszukiwania pracy na otwartym rynku pracy. Pilotaż został zrealizowany i zakończony pomyślnie, a zdobyte doświadczenie zostanie wykorzystane do realizacji kolejnych kontraktów socjalnych typu B. W 2016 r. planowane jest objęcie kontraktem socjalnym typu B minimum 10 bezrobotnych.

4 Realizacja Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Programu Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie

Zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane w oparciu o ustawę o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz formularzy „Niebieska Karta”, a także w ramach obowiązującego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

Od 2014 r. realizowany jest Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Miejskiej Kraków na lata 2014 – 2020, przyjęty uchwałą nr CXII/1732/14 Rady Miasta Krakowa z dnia 9 lipca 2014 r. W realizację Programu zaangażowani zostali członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz przedstawiciele instytucji reprezentowanych w Zespole.

Funkcjonujący od 2011 r. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie zajmuje się realizacją działań zarówno na poziomie ogólnomiejskim – Zespół Strategiczny, jak i na poziomie dzielnic – dziewięć Zespołów ds. działań lokalnych, których obszar działania pokrywa się z rejonami poszczególnych Filii MOPS.

Po ujawnieniu sytuacji przemocy w rodzinie, przedstawiciel instytucji zobowiązanej do wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”, który powziął taką informację, tj. przedstawiciel Policji, pomocy społecznej, oświaty, ochrony zdrowia lub komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, wszczyna procedurę, tym samym rozpoczyna się bezpośrednia praca

⁶ Źródło: POMOST Std

z rodzinami dotkniętymi przemocą. Działania mające na celu przerwanie przemocy w rodzinie oraz udzielenie stosownej pomocy członkom danej rodziny, realizują członkowie grup roboczych, w skład których wchodzi przedstawiciele instytucji będący w bezpośrednim kontakcie z rodziną. W 2015 roku grupy robocze spotykały się 3 657 razy.

Realizacja Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w 2015 r. odbywała się poprzez:

- zapewnienie wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie, w tym zapewnienie schronienia osobom doświadczającym przemocy w rodzinie,
- prowadzenie grupy wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
- udzielanie poradnictwa psychologicznego i prawnego dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
- podejmowanie działań informacyjno – edukacyjnych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- podejmowanie działań mających na celu zmianę postaw i zachowań osób stosujących przemoc w rodzinie,
- prowadzenie oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych.

W 2015 roku pracownicy socjalni założyli 194 „Niebieskie Karty”, a z innych instytucji zobowiązanych do wszczęcia procedury wpłynęło 746 „Niebieskich Kart” (698 – Policja, 30 – oświata, 15 – ochrona zdrowia, 3 – Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych), co łącznie daje 940 „Niebieskich Kart”.

W 2015 roku realizowane były 1 454 procedury „Niebieskie Karty” obejmujące procedury wszczęte w 2015 roku oraz kontynuowane z lat poprzednich. Zakończono 975 procedur „Niebieskie Karty”.

Osoby dotknięte przemocą w rodzinie, miały możliwość korzystania z dostępnych na terenie Krakowa form wsparcia, terapii i poradnictwa. W stosunku do osób, wobec których istniało podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, podejmowane oddziaływania polegały m.in. na: wizytach pracowników socjalnych w miejscu zamieszkania rodziny, motywowaniu osób stosujących przemoc w rodzinie do zmiany zachowania wobec najbliższych oraz do uczestnictwa w spotkaniach grupy korekcyjno – edukacyjnej.

W 2015 roku w cotygodniowych spotkaniach grupy korekcyjno – edukacyjnej dla osób stosujących przemoc w rodzinie brało udział 9 mężczyzn. Uczestnictwo w grupie zakończyły 2 osoby. Specjaliści prowadzący grupę prowadzili też indywidualne konsultacje dla osób stosujących przemoc w rodzinie, w ramach których skonsultowano 73 osoby.

Rodzinom, w których wystąpił problem przemocy udzielano również pomocy finansowej i rzeczowej. W 2015 roku Ośrodek na podstawie decyzji administracyjnych przyznał pomoc dla 178 rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”.

Wśród instytucji tworzących w Krakowie system pomocy osobom dotkniętym przemocą są instytucje realizujące działania z zakresu interwencji kryzysowej tj. Ośrodek Interwencji Kryzysowej oraz Ośrodek dla Osób Dotkniętych Przemocą, który na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków prowadzony jest przez Caritas Archidiecezji Krakowskiej. W 2015 roku ze schronienia we wskazanych ośrodkach, ze względu na przemoc w rodzinie, skorzystało 91 osób (20 – OIK, 71 – OODP). Ośrodek Interwencji Kryzysowej w 2015 roku udzielił pomocy 687 osobom dotkniętym problemem przemocy.

Osoby dotknięte przemocą w rodzinie mają możliwość szybkiego uzyskania dostępu do usług poradnictwa i terapii rodzin (*szerzej zob. rozdział nr 8.3.2*).

4.1 Inauguracja kampanii „Bądźmy wrażliwi!”

W dniu 26 listopada 2015 r. odbyła się uroczysta Gala, którą Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie rozpoczął kampanię zatytułowaną „Bądźmy wrażliwi!”. Kampania ma na celu podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie, osłabienie stereotypów jej dotyczących, a przede wszystkim podkreślenie obowiązku reagowania na przemoc przez każdego, kto jest jej świadkiem.

Uroczystość była okazją do spotkania się osób, które z racji wykonywanej pracy mogą rozpoznać sygnały świadczące o przemyśle domowej. W wydarzeniu wzięli udział przedstawiciele Policji, służby zdrowia, oświaty, bibliotek, domów kultury, klubów sportowych. Na Galę przybyły też osoby, które doświadczyły przemocy, a także specjaliści zajmujący się problemem przemocy w rodzinie.

Akcja „Bądźmy wrażliwi!” skierowana jest do wszystkich mieszkańców Krakowa – ma przypominać, że każdy ma obowiązek reagowania na przemoc.

4.2 Projekt „Aktywnie przeciw przemocy” współfinansowany przez MPiPS

W roku 2015 Gmina Miejska Kraków przystąpiła do konkursu organizowanego przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej w ramach Programu Osłonowego „Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie”. MOPS przygotował projekt „Aktywnie przeciw przemocy”, który został zakwalifikowany do realizacji oraz współfinansowania przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Głównym założeniem projektu było wzmocnienie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez zwiększenie dostępności do działań profilaktycznych. W tym celu zostały zrealizowane przedsięwzięcia skierowane do osób dotkniętych przemocą, osób stosujących przemoc oraz dla osób zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

W zaplanowanych i zorganizowanych w ramach projektu działaniach:

- 24 osoby wzięły udział w grupie wsparcia dla kobiet dotkniętych przemocą w rodzinie,
- 20 osób uczestniczyło w cyklu 4 wykładów połączonych z warsztatami integracyjnymi dla kobiet doświadczających przemocy,
- 15 kobiet oraz 10 dzieci z rodzin dotkniętych przemocą wzięło udział w trzydniowym wyjeździe terapeutycznym połączonym z warsztatami,
- 38 członków zespołu interdyscyplinarnego oraz grup roboczych uczestniczyło w szkoleniach z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- 162 osoby wzięły udział w konferencji pn. „Interdyscyplinarny model współpracy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie”,
- 12 mężczyzn, z którymi prowadzona jest praca z powodu stosowania przemocy w rodzinie, wzięło udział w zajęciach profilaktycznych dla mężczyzn,
- 28 osób uczestniczyło w przygotowanych spektaklach teatralnych o charakterze terapeutycznym, skierowanych do osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Uczestnicy realizowanych działań pozytywnie ocenili swój udział w zaproponowanej ofercie. Ponad 95% osób uczestniczących w zajęciach potwierdziło wzrost kompetencji społecznych. Zainteresowanie zaproponowanymi formami wsparcia przyczyniło się do podjęcia decyzji o kontynuacji w 2016 r. spotkań grupy wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Łączny koszt projektu „Aktywnie przeciw przemocy” stanowiła kwota 66 552,67 zł, w tym dotacja MPiPS wyniosła 42 998,74 zł.

4.3 Mieszkanie Chronione dla osób dotkniętych przemocą

W 2015 r., w ramach umowy na powierzenie realizacji zadania, Caritas Archidiecezji Krakowskiej, na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków kontynuował prowadzenie mieszkania chronionego dla kobiet i kobiet z dziećmi, dotkniętych przemocą w rodzinie. W mieszkaniu funkcjonuje 20 miejsc. Z pomocy w tej formie w roku 2015 skorzystało 25 osób.

5 Usługi opiekuńcze

Usługi opiekuńcze to świadczenie niepieniężne z pomocy społecznej, obejmujące pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Wymiar i zakres usług opiekuńczych uzależniony jest od stanu zdrowia podopiecznych, ich sytuacji rodzinnej i materialnej, sprawności psychofizycznej, jak również możliwości wsparcia i udzielenia pomocy ze strony rodziny i środowiska. W ramach usług opiekuńczych wyróżniamy także usługi specjalistyczne, w sytuacji, gdy osoba chora, niepełnosprawna wymaga specjalistycznego wsparcia, aby lepiej funkcjonować w swoim środowisku.

Podstawą świadczenia wszystkich rodzajów usług jest decyzja administracyjna określająca: miejsce i okres świadczenia usług, rodzaje czynności wykonywanych w ramach usług, łączny czas wykonywania usług oraz wysokość i termin wnoszenia odpłatności. Liczba godzin dziennie oraz liczba dni w tygodniu, w których świadczone są usługi jest określona indywidualnie, w zależności od sytuacji i potrzeb danej osoby/rodziny.

W 2015 r. w Gminie Miejskiej Kraków usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze realizowały podmioty wyłonione w wyniku rozstrzygnięcia otwartego konkursu ofert. W celu podwyższenia jakości świadczonych usług opiekuńczych oraz w związku ze wzrostem kosztów pracy osób świadczących usługi opiekuńcze wprowadzone zostały stawki minimalnego (wszystkie rodzaje usług) i średniego wynagrodzenia opiekunów (usługi opiekuńcze na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi).

5.1 Usługi opiekuńcze na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych

Wsparcie w formie usług opiekuńczych przeznaczone jest dla tych mieszkańców Krakowa, którzy z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawieni. Usługi opiekuńcze obejmują czynności o charakterze gospodarczym i pielęgnacyjnym. Zasady przyznawania pomocy w formie usług opiekuńczych, zakresy czynności wchodzących w skład usług opiekuńczych oraz szczegółowe zasady ustalania wysokości odpłatności za usługi opiekuńcze reguluje Uchwała Nr XXI/272/07 Rady Miasta Krakowa z dnia 26 września 2007 roku (z późn. zm.).

W przypadku, gdy dochód osoby lub na osobę w rodzinie nie przekracza kryterium dochodowego określonego w ustawie o pomocy społecznej, usługi świadczone są nieodpłatnie. W pozostałych przypadkach stosuje się tabele odpłatności zamieszczone w uchwale. Maksymalna odpłatność za godzinę (tj. 100%) wynosiła w 2015 r. 12 zł, a od października 2015 r. na terenie Dzielnic IV – VII 18 zł.

Usługi opiekuńcze na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych świadczone były przez trzy podmioty:

- Fundację na Rzecz Chorych na SM im. Bł. Anieli Salawy w Krakowie (na terenie Dzielnic I – III Gminy Miejskiej Kraków);

- Małopolski Zarząd Wojewódzki Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej w Krakowie (na terenie Dzielnic IV – VII Gminy Miejskiej Kraków);
- Małopolski Oddział Okręgowy Polskiego Czerwonego Krzyża w Krakowie (na terenie Dzielnic VIII – XVIII Gminy Miejskiej Kraków).

Dzięki zabezpieczeniu wyższych środków na realizację zadania, na 2015 rok nie ustalono limitów w zakresie liczby godzin usług opiekuńczych – zakres pomocy ustalany był adekwatnie do potrzeb zgłaszanych przez osobę oraz do jej rzeczywistej sytuacji i poziomu funkcjonowania.

W 2015 r. wykonano 794 238 godzin usług opiekuńczych (o 14% więcej niż w roku poprzednim). Na ten cel przekazano środki w wysokości 9 996 889,80 zł. Pomocą w formie usług opiekuńczych objęto łącznie 2 390 osób, tj. o 10% więcej niż w 2014 r.

5.2 Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla rodzin z niepełnosprawnymi dziećmi

Pomoc w formie specjalistycznych usług opiekuńczych dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi przeznaczona jest dla rodzin zamieszkałych w Krakowie, w których wychowywane jest przynajmniej jedno dziecko niepełnosprawne i które, w związku z niepełnosprawnością dziecka, wymagają specjalistycznego wsparcia. Celem przyznania tej formy pomocy jest ograniczenie negatywnego wpływu niepełnosprawności dziecka na kształtowanie wzajemnych relacji pomiędzy członkami rodziny oraz na funkcjonowanie rodziny w otoczeniu społecznym.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone na terenie Gminy Miejskiej Kraków polegają w szczególności na:

- wspieraniu rodziny w uczeniu i rozwijaniu umiejętności dziecka niepełnosprawnego niezbędnych do samodzielnego życia (kształtowanie umiejętności zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych i umiejętności społecznego funkcjonowania, motywowanie do aktywności, leczenia, rehabilitacji, prowadzenie treningów umiejętności samoobsługi i umiejętności społecznych, wspieranie w codziennych czynnościach życiowych);
- interwencji i pomocy w rodzinie (pomoc w radzeniu sobie w sytuacjach kryzysowych, ułatwianie rodzinie dostępu do edukacji i kultury, kształtowanie pozytywnych relacji w rodzinie oraz odpowiednich postaw wobec dziecka niepełnosprawnego);
- wspieraniu i treningu rodziny w zakresie wspomagania procesu leczenia (treningi dotyczące pielęgnacji dziecka, podawania leków, zachowania terminów badań, pomoc w dotarciu do placówek służby zdrowia oraz placówek rehabilitacyjnych).

Szczegółowe zasady ustalania wysokości odpłatności za specjalistyczne usługi opiekuńcze oraz tryb ich pobierania, a także zasady częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat określa Załącznik Nr 2 do Uchwały Nr LXXIV/941/09 Rady Miasta Krakowa z dnia 3 czerwca 2009 r. W przypadku, gdy dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kryterium dochodowego określonego w ustawie o pomocy społecznej, usługi świadczone są nieodpłatnie. W pozostałych przypadkach stosuje się tabelę odpłatności zamieszczoną w uchwale.

W 2015 r. zadanie realizował Małopolski Oddział Okręgowy Polskiego Czerwonego Krzyża. Zrealizowano 13 639 godzin usług w cenie 21 zł za godzinę. Na ten cel przekazano realizatorowi 312 312 zł. Pomocą objęto 59 rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi.

5.3 Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym, są dostosowane do szczególnych potrzeb, wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności. Usługi te obejmują czynności polegające na uczeniu i rozwijaniu umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia oraz pielęgnacji, jako wspierania procesu leczenia.

Szczegółowe zasady realizacji specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym również zasady ustalania wysokości odpłatności za usługi, określa rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych.

W przypadku, gdy dochód osoby lub na osobę w rodzinie nie przekracza kryterium dochodowego, określonego w ustawie o pomocy społecznej, specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone są nieodpłatnie. W pozostałych przypadkach wysokość odpłatności ustalana jest na podstawie tabeli zawartej w rozporządzeniu. Odpłatność maksymalna (tj. 100%) wynosiła w 2015 r. 18 zł za godzinę.

Usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi świadczone były w 2015 r. przez Fundację na Rzecz Chorych na SM im. Bł. Anieli Salawy. W 2015 r. wykonano 162 438 godzin specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Na ten cel przekazano realizatorowi środki w wysokości 2 949 840 zł. Pomocą objęto łącznie 434 osoby.

6 Realizacja zadań w zakresie zatrudnienia socjalnego

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie realizuje zadania z zakresu integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w oparciu o ustawę o zatrudnieniu socjalnym, poprzez prowadzenie Klubu Integracji Społecznej, współpracę w ramach zlecenia prowadzenia Klubu Integracji Społecznej „Leonardo” oraz wsparcie realizacji zadań Centrum Integracji Społecznej.

6.1 Klub Integracji Społecznej MOPS

W 2015 roku ze wsparcia KIS MOPS skorzystało 708 uczestników. Wśród nich 172 osoby rozpoczęły uczestnictwo w roku 2014 i kontynuowały je w roku 2015. Spośród uczestników 420 osób zakończyło udział w KIS. W wyniku udzielonego wsparcia pracę podjęło 179 uczestników KIS (25% ogółu).

KIS realizował następujące zadania:

- I. Reintegracja społeczna, której celem jest odbudowa i podtrzymanie u osoby uczestniczącej w KIS umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania lub pobytu, poprzez:
 1. wsparcie i poradnictwo indywidualne: warunkiem uczestnictwa w KIS jest realizacja zawartego kontraktu socjalnego. Wszyscy uczestnicy byli objęci wsparciem indywidualnym pracowników socjalnych KIS oraz poradnictwem indywidualnym, w ramach którego psycholog i prawnik udzielili 1 279 porad;
 2. wsparcie grupowe, z którego korzystali wszyscy uczestnicy KIS. Wsparcie to było organizowane w różnorodnych formach, umożliwiających uczestnikowi dokonanie wyboru aktywności, adekwatnej do jego ścieżki rozwoju, określonej w kontrakcie socjalnym. Zajęcia prowadzone były w formie grup: edukacyjnych, wsparcia i samopomocy oraz warsztatów. Łączna liczba spotkań w ramach w/w działań wyniosła 1 474. Każde ze spotkań trwało od 2 do 3 godzin. Zajęcia prowadzone były przez

pracowników KIS, dodatkowo w realizację zajęć zaangażowanych było 3 wolontariuszy oraz uczestnicy, pełniący funkcje liderów, asystentów lub pomocników. Dzięki wsparciu grupowemu uczestnicy budują więzi międzyludzkie, uczą się poprawnych relacji, zdobywają umiejętność pracy w grupie. Zmieniają postrzeganie własnej osoby zauważając posiadane zasoby ograniczające deficyty.

- II. Reintegracja zawodowa, której celem jest odbudowa i podtrzymanie u osoby uczestniczącej w KIS zdolności do świadczenia pracy na rynku pracy, poprzez:
1. doradztwo zawodowe w formie doradztwa indywidualnego (867 porad) oraz wsparcie pracowników na zasadach trenerów zatrudnienia wspieranego;
 2. organizację Grup Wsparcia Integracji Zawodowej (99 spotkań) oraz warsztatów grupowych (80 warsztatów prowadzonych przez doradców zawodowych);
 3. organizację działań o charakterze zatrudnieniowym:
 - prac społecznie użytecznych – w 52 podmiotach pracę realizowało 417 osób. Wykonywano prace: gospodarcze, biurowe, opiekuńcze, porządkowe, pomocy kuchennej i ogrodnicze;
 - robót publicznych – celem organizowanych robót było nabycie kwalifikacji zawodowych i przygotowanie do samodzielnego funkcjonowania na otwartym rynku pracy. Łącznie roboty publiczne wykonywało 65 osób. Zakres realizowanych prac obejmował: sprzątanie lokali MOPS – 24 osoby, prace gospodarcze – 11 osób, prace biurowe – 2 osoby, prace porządkowe w fortach krakowskich (23 osoby) oraz prace remontowe (5 osób);
 - współpracę z pracodawcami i instytucjami rynku pracy. Odbyło się 11 giełd pracy, w których uczestniczyło 240 osób;
 - szkolenia zawodowe – do uczestnictwa w kursach zawodowych (m.in. kurs profesjonalnego sprzątanego, pilarz, magazynier, sprzedawca/kasjer/fakturzysta) skierowano 47 osób.

Ponadto w 2015 r. w ramach realizowanego w KIS działania „MOPS – owski Inkubator Spółdzielni Socjalnych” odbyło się 15 spotkań edukacyjno – wspierających z grupą inicjatywną uczestników, zamierzających założyć spółdzielnię socjalną. Przy współpracy ze specjalistami KIS, grupa inicjatywna wypracowała statut przyszłej Spółdzielni oraz niezbędne dokumenty wymagane do rejestracji w Krajowym Rejestrze Sądowym. W efekcie podjętych działań w grudniu 2015 r. siedem osób bezrobotnych, w tym sześciu byłych uczestników KIS dokonało rejestracji w Krajowym Rejestrze Sądowym Wielobranżowej Spółdzielni Socjalnej „Kombinat”. W tym samym miesiącu grupa założycielska otrzymała środki z Grodzkiego Urzędu Pracy w Krakowie w formie dotacji finansowej.

6.1.1 Program Aktywizacja i Integracja (PAI)

W roku 2015, w oparciu o porozumienie, zawarte pomiędzy Grodzkim Urzędem Pracy w Krakowie oraz Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Krakowie, KIS rozpoczął realizację Programu Aktywizacja i Integracja.

Celem PAI jest poprawa sytuacji osób bezrobotnych na rynku pracy poprzez kształtowanie aktywnej postawy w życiu społecznym i zawodowym, tak aby mogli przezwyciężyć istniejące deficyty i nabyć zdolność do poruszania się na rynku pracy w celu podjęcia zatrudnienia.

W 2015 r. w Programie Aktywizacja i Integracja uczestniczyły 62 osoby. Osoby te objęte były wsparciem indywidualnym i grupowym pracowników KIS w wymiarze 10 godzin tygodniowo oraz w wymiarze do 10 godzin tygodniowo wykonywały prace społecznie

użyteczne. Efektem udziału w programie jest poprawa funkcjonowania w wymiarze społecznym i zawodowym.

Udział w PAI zakończyło 29 osób, w tym:

- 2 podjęły pracę na otwartym rynku,
- 1 została zakwalifikowana do osób z I profilem pomocy,
- 26 osób zostało zakwalifikowanych do osób z II profilem pomocy.

12 osób zostało wykreślonych z udziału w PAI: 1 osoba uzyskała uprawnienia do zasiłku stałego, 1 osoba uzyskała uprawnienia do emerytury, 2 osoby zostały wykreślone z powodu pogorszającego się stanu zdrowia, a 8 osób z powodu niewywiązywania się zasad uczestnictwa w programie.

6.1.2 Program reintegracji społecznej i zawodowej osób posiadających zadłużenie z tytułu korzystania z mieszkań komunalnych, mający na celu pomoc w spłacie zadłużenia

Począwszy od roku 2013, w oparciu o porozumienie zawarte pomiędzy Zarządem Budynków Komunalnych w Krakowie, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Krakowie oraz Grodzkim Urzędem Pracy w Krakowie, realizowany jest „Program reintegracji społecznej i zawodowej osób posiadających zadłużenie z tytułu korzystania z mieszkań komunalnych, mający na celu pomoc w spłacie zadłużenia”.

W roku 2015 MOPS wykonywał w tym zakresie działania, obejmujące:

- wsparcie indywidualne i grupowe ukierunkowane na reintegrację społeczną i zawodową;
- zatrudnienie, w tym w ramach prac społecznie użytecznych i robót publicznych.

W cotygodniowych spotkaniach informacyjnych wzięło udział 190 osób spośród których łącznie w Programie uczestniczyły 52 zadłużone osoby. Kwota spłaconego na rzecz gminy zadłużenia wyniosła 124 390,98 zł, w tym spłacona przez: osoby zatrudnione w ramach robót publicznych – 103 214,13 zł, wykonujących prace społecznie użyteczne – 15 599,55 zł, rencistów i emerytów zatrudnionych w oparciu o umowę cywilno – prawną – 5 577,30 zł.

Realizacja Programu, poza efektami ekonomicznymi, przynosi także efekty społeczne w postaci zmian postaw osób zadłużonych, które stają się aktywne w dążeniu do poprawy swojej sytuacji. Osobom kończącym udział w Programie przekazywane są informacje na temat ofert na otwartym rynku pracy.

6.1.3 Projekt „Mieszkania Chronione – MIECH”

Projekt „Mieszkania Chronione – MIECH” realizowany był w oparciu o umowę zawartą w dniu 13.06.2014 r. pomiędzy Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej a Gminą Miejską Kraków dotyczącą: „Gminnych Programów aktywizacji społeczno – zawodowej na rzecz budownictwa socjalnego”.

Celem Projektu była reintegracja społeczna i zawodowa osób bezrobotnych, posiadających zadłużenia czynszowe z tytułu użytkowania mieszkań komunalnych, tak aby poprzez:

- uczestnictwo w Klubie Integracji Społecznej, w tym wsparcie indywidualne i grupowe,
- wykonywanie prac społecznie użytecznych,
- zatrudnienie w ramach robót publicznych,

nabyli oni kwalifikacje zawodowe oraz spłacili zadłużenie czynszowe, a w konsekwencji przygotowali się do podjęcia pracy na otwartym rynku.

W 2015 r. projekt zrealizowano zgodnie z założeniami oferty: w projekcie uczestniczyło 10 osób: 6 bezrobotnych wykonywało prace społecznie użyteczne, 4 osoby wykonywały roboty

publiczne. W okresie od 15.01.2015 r. do 30.06.2015 r. zgodnie z zakresami prac wykonano remonty w 8 mieszkaniach chronionych. Uczestnicy przepracowali w ramach prac społecznie użytecznych 832 godzin i otrzymali świadczenie w łącznej wysokości 7 792,20 zł.

Wszystkie cele, dotyczące realizacji projektu w 2015 r. zostały osiągnięte na zakładanym poziomie. Dziesięciu uczestników projektu poprzez korzystanie ze wsparcia indywidualnego i grupowego oraz wykonywanie prac społecznie użytecznych i robót publicznych nabyło nowe kwalifikacje. Otrzymane świadczenie za wykonywanie prac społecznie użytecznych oraz robót publicznych przyczyniło się do poprawy sytuacji materialnej uczestników, którzy spłacili część zadłużenia czynszowego. Łączna kwota spłaty wyniosła 18 183,14 zł.

6.1.4 Projekt „Warsztat Reintegracji Społecznej i Zawodowej MOPS Kraków – Warsztat”

Projekt w roku 2015 był realizowany oraz współfinansowany, w oparciu o umowę o wsparcie realizacji zadania publicznego pod nazwą: „Podmiot zatrudnienia socjalnego partnerem Ośrodka Pomocy Społecznej i Powiatowego Urzędu Pracy w realizacji kontraktów socjalnych – edycja 2015 r.”, w ramach Programu Ministra Pracy i Polityki Społecznej „Aktywne Formy Przeciwdziałania Wykluczeniu społecznemu – edycja 2011 – 2015”.

Celem Projektu jest reintegracja społeczna i zawodowa osób bezrobotnych, tak aby poprzez:

- uczestnictwo w Klubie Integracji Społecznej, w tym wsparcie indywidualne i grupowe,
- wykonywanie prac społecznie użytecznych,
- zatrudnienie w ramach robót publicznych,

nabyli oni kwalifikacje społeczne i zawodowe oraz przygotowali się do podjęcia pracy na otwartym rynku.

W 2015 r., zgodnie z założeniami oferty, w projekcie uczestniczyły 23 osoby – 21 osób bezrobotnych wykonywało prace społecznie użyteczne; 17 osób pozytywnie ukończyło cykl edukacyjno szkoleniowy; 6 osób zostało skierowanych do zatrudnienia w ramach robót publicznych⁷. Sporządzono plan potrzeb i zakres prac. Uczestnicy przepracowali w ramach prac społecznie użytecznych 2 440 godzin i otrzymali świadczenie w łącznej wysokości 17 617,50 zł.

Wszystkie cele, dotyczące realizacji projektu w 2015 r. zostały osiągnięte. 23 uczestników projektu poprzez korzystanie ze wsparcia indywidualnego i grupowego oraz wykonywanie prac społecznie użytecznych nabyło kwalifikacje umożliwiające zatrudnienie w ramach robót publicznych. Otrzymane świadczenie za wykonywane prace społecznie użyteczne poprawiło sytuację materialną uczestników projektu. Sześciu uczestników otrzymało z GUP skierowania do robót publicznych, przeszło badania lekarskie i szkolenie BHP.

Realizacja projektu będzie kontynuowana w roku 2016.

6.2 Klub Integracji Społecznej „Leonardo”

Zadanie polegające na prowadzeniu Klubu Integracji Społecznej realizowane jest przez Fundację Wspierania Rozwoju Społecznego „Leonardo”. W okresie od stycznia do czerwca 2015 r. zadanie było realizowane w ramach umowy partnerskiej na rzecz realizacji projektu „Pora na aktywność”, a od lipca 2015 roku na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków.

W ramach zadania w 2015 r. w zajęciach KIS Leonardo uczestniczyło łącznie 151 osób, w tym, dzięki uzyskanemu wsparciu, 27 osób (około 18%) podjęło pracę.

⁷ Liczby nie sumują się ponieważ jedna osoba mogła najpierw wykonywać prace społecznie użyteczne, a następnie zostać zatrudniona w ramach robót publicznych

Uczestnicy KIS brali udział w zajęciach grupowych i indywidualnych. W ramach zajęć indywidualnych zapewniono stały dostęp do poradnictwa indywidualnego udzielanego przez psychologa, pracownika socjalnego oraz doradcę zawodowego. Zajęcia grupowe realizowano poprzez kursy edukacyjne oraz warsztaty.

Tabela: Liczba porad udzielonych w roku 2015 uczestnikom KIS „Leonardo”

Poradnictwo indywidualne, w tym:	Liczba porad
poradnictwo psychologiczne	97
poradnictwo socjalne	181
doradztwo zawodowe	297
suma	575

Na działalność KIS Leonardo przekazano w 2015 r. środki w łącznej wysokości 362 301,58 zł, w tym ze środków Gminy Miejskiej Kraków 161 478,58 zł.

6.3 Wspieranie zadań realizowanych przez Centrum Integracji Społecznej

Centrum Integracji Społecznej jest jednostką realizującą reintegrację zawodową i społeczną poprzez następujące usługi:

- kształcenie umiejętności pozwalających na pełnienie ról społecznych i osiągnięcie pozycji społecznych, dostępnych osobom niepodlegającym wykluczeniu społecznemu,
- nabywanie umiejętności zawodowych oraz przyuczenie do zawodu, przekwalifikowanie lub podwyższanie kwalifikacji zawodowych,
- naukę planowania życia i zaspokajania potrzeb własnym staraniem, zwłaszcza przez możliwość osiągnięcia własnych dochodów przez zatrudnienie lub działalność gospodarczą,
- uczenie umiejętności racjonalnego gospodarowania czasem.

MOPS kieruje osoby do uczestnictwa w CIS po przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego i zaopiniowaniu wniosku przez pracownika socjalnego.

W 2015 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie był realizatorem zadania publicznego polegającego na prowadzeniu Centrum Integracji Społecznej dla 80 mieszkańców Gminy Miejskiej Kraków. W wyniku postępowań konkursowych realizację zadania zlecono Galicyjskiej Fundacji „Wsparcie, Integracja, Rozwój”.

W zajęciach CIS w 2015 r. uczestniczyły 163 osoby, w tym osoby z problemem uzależnienia od alkoholu, które zakończyły program psychoterapii w zakładzie leczenia odwykowego, osoby niepełnosprawne i długotrwale bezrobotne.

W 2015 r., udział w Centrum zakończyły 83 osoby, w tym:

- 7 zakończyło realizację Indywidualnych Programów Zatrudnienia Socjalnego z powodu podjęcia zatrudnienia w okresie uczestnictwa w Centrum;
- 22 osoby zrezygnowały z udziału w CIS lub zostały wykreślone ze względu na naruszenie regulaminu Centrum.

Podczas uczestnictwa w CIS beneficjenci korzystali z usług pracownika socjalnego, psychologa oraz doradcę zawodowego.

W ramach reintegracji zawodowej uczestnicy CIS odbywali zajęcia u pracodawców współpracujących z CIS w ramach następujących warsztatów: remontowo – porządkowego, gastronomicznego, pielęgnacji terenów zielonych, opiekuńczo – porządkowego oraz pomocy

biurowej, realizując praktyki zawodowe m. in. w domach pomocy społecznej, hotelach, MPO, MOPS i innych podmiotach, które zadeklarowały chęć współpracy z Centrum.

Wysokość środków przeznaczonych w 2015 r. na sfinansowanie zadania polegającego na prowadzeniu Centrum Integracji Społecznej wyniosła 616 000 zł, w tym 291 217,07 zł w ramach środków własnych Gminy Miejskiej Kraków.

7 Organizacja i koordynacja wolontariatu w MOPS

W roku 2015 MOPS kontynuował działalność wolontaryjną na rzecz podopiecznych Ośrodka. Współpracę podjęto z 336 wolontariuszami (młodzież licealna, studenci, osoby pracujące, emeryci), którzy świadczyli pomoc osobom potrzebującym w miejscach zamieszkania oraz komórkach organizacyjnych MOPS.

Podobnie jak w latach ubiegłych kontynuowana była współpraca ze środowiskami studenckimi i licealnymi. Pozwala to na rekrutację kandydatów na wolontariuszy przez cały rok akademicki i szkolny. Wolontariat podejmowali uczniowie szkół: V LO, VIII LO, XI LO, XIII LO, Zespołu Szkół Zawodowych przy ul. Rzeźniczej oraz uczniowie zamieszkali w Internacie przy ul. Ułanów. Z grona studentów krakowskich uczelni wolontariat podejmowali studenci: UP, UE, PK, AGH, UR, UJ w tym Uniwersytetu III Wieku, Krakowskiej Akademii im. A.F. Modrzewskiego, Akademii Ignatianum i Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II.

W 2015 roku realizowano m.in. następujące działania:

- w obszarze pomocy dzieciom z rodzin korzystających ze wsparcia MOPS działalność wolontariuszy polegała głównie na pomocy w nauce oraz uczeniu sposobów aktywnego spędzania czasu wolnego (rozmowy, gry, zabawy). Pomoc świadczona była przez 229 wolontariuszy dla 302 dzieci;
- w obszarze pomocy osobom niepełnosprawnym, starszym i samotnym, korzystającym ze wsparcia zaangażowano 86 wolontariuszy, którzy pomagali 289 osobom. Działania obejmowały m.in. wsparcie emocjonalne, towarzyszenie w załatwianiu spraw urzędowych, wspólne spacerowanie, czytanie prasy i książek, pomoc w drobnych czynnościach domowych, których ze względu na schorzenie lub wiek osoby objęte wolontariatem nie mogły wykonać samodzielnie;
- w Programach Aktywności Lokalnej 126 wolontariuszy angażowało się w pomoc animatorom lokalnym w prowadzeniu PAL poprzez: udzielanie korepetycji dzieciom w siedzibach PAL, w świetlicach, w miejscach zamieszkania dzieci. Prowadzili zajęcia językowe, współprowadzili zajęcia w grupach wsparcia, warsztatach, pomagali osobom starszym i niepełnosprawnym.

Ponadto 21 wolontariuszy wykonywało inne zadania, w tym:

- 5 wolontariuszy pomagało w pracy z osobami bezdomnymi, 5 w pracy z młodzieżą. Uczestniczyli w dyżurach w punkcie informacyjnym, udzielali informacji na temat praw i uprawnień osób bezdomnych, miejsc noclegowych, posiłku, łaźni, odzieży. Wolontariusze wspólnie ze streetworkerami monitorowali środowiska osób bezdomnych, współuczestniczyli w interwencjach wobec osób bezdomnych. Dzieciom i młodzieży pomagali w nauce;
- 3 wolontariuszy pomagało przy realizacji projektów „Biuro”, „Komputer”, „Opiekun Środowiskowy” w Klubie Integracji Społecznej na rzecz 253 osób bezrobotnych;
- 8 wolontariuszy wraz z 3 osobami zatrudnionymi w ramach umowy prowadziło dyżur w Telefonie Zaufania udzielając w okresie od I – IX 1 423 porady i przeprowadzając rozmowy wspierające;

- wolontariusze – studenci II roku Instytutu Pedagogiki Specjalnej – Wydziału Pedagogicznego Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie realizowali Indywidualny Program Terapeutyczny na rzecz dzieci przebywających w rodzinach zastępczych;
- 3 wolontariuszy w ramach wolontariatu akcyjnego uczestniczyło w imprezie Dzień Otwartości organizowanej pod patronatem UMK;
- 12 wolontariuszy z Firmy Chatham Financial Sp. z o.o. w Krakowie angażowało się w pomoc na rzecz mieszkańców Domu Kombatanta przy ul. Seniorów Lotnictwa wykonując prace porządkowe w ogrodzie;
- 1 wolontariusz otrzymał wyróżnienie w Konkursie „Barwy Wolontariatu”, którego organizatorem było Stowarzyszenie Regionalne Centrum Wolontariatu w Krakowie.

8 Realizacja Programu wspierania rodziny dla Gminy Miejskiej Kraków na lata 2013 – 2015

Program wspierania rodziny dla Gminy Miejskiej Kraków na lata 2013 – 2015 został przyjęty Uchwałą nr LXXXIII/1268/13 Rady Miasta Krakowa z dnia 25 września 2013 r.

Zadania w ramach Programu realizowane są zarówno przez organy administracji samorządowej, jak również podmioty, o których mowa w ustawie o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. Zgodnie z Uchwałą MOPS Kraków jest odpowiedzialny za monitoring realizacji Programu.

8.1 Asystent rodziny

Celem pracy asystenta rodziny jest wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. W 2015 roku usługę świadczyło 33 asystentów rodziny. Wsparciem asystenta rodziny było objętych 325 rodzin.

Usługa asystenta rodziny realizowana była w ramach trzech projektów:

- projektu systemowego „Pora na aktywność”,
- resortowego programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej na rok 2015, finansowanego ze środków MPiPS,
- projektu „Parasol Praca Przyszłość”, który był realizowany przez Stowarzyszenie Centrum Profilaktyki i Edukacji Społecznej PARASOL w partnerstwie z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Krakowie.

W 2015 roku, dążąc do podniesienia jakości świadczonej usługi, zintegrowania asystentów z zespołami pracowników socjalnych, kontynuowano wdrażanie koncepcji dotyczącej realizacji zadań asystenta rodziny i jego usytuowania w strukturze organizacyjnej MOPS. Przyjęty model zakłada, że z chwilą rozpoczęcia realizacji usługi przez asystenta rodziny pracownik socjalny nie podejmuje działań w obszarze pracy socjalnej koncentrując się na czynnościach związanych z prowadzeniem postępowań administracyjnych w sprawie przyznania świadczeń z pomocy społecznej. Takie rozwiązanie pozwala na wzmocnienie roli asystenta, jej lepsze zrozumienie przez odbiorców usługi, a także minimalizuje bariery w modelu dwustronnej komunikacji (asystent – rodzina). Zakres realizowanych w ramach usługi zadań ma charakter kompleksowy i odpowiadając rozpoznany potrzebom rodziny obejmuje wszystkie obszary pomocy wskazane w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Wdrażana koncepcja umożliwia racjonalne angażowanie w proces pomocowy zasobów ludzkich i usług oraz przeciwdziała nagromadzeniu różnych form pomocy w tym samym czasie w stosunku do jednej rodziny. Dzięki niej asystenci rodziny dysponują szerokim katalogiem narzędzi wspierających prowadzenie pracy socjalnej, które są dostosowane do różnorodnych potrzeb rodzin przeżywających trudności opiekuńczo –

wychowawcze. Zastosowanie narzędzi przyczynia się do doskonalenia warsztatu pracy asystenta rodziny, a tym samym sprzyja inicjowaniu pożądanych zmian w funkcjonowaniu rodziny.

Przeprowadzono także ocenę usług asystenta rodziny w oparciu o badania ankietowe adresowane do rodzin, które były objęte wsparciem w 2015 roku przez okres co najmniej 3 miesięcy. Analiza wyników 163 ankiet wskazuje, że w opinii przeszło 90% badanych osób, otrzymane od asystenta rodziny wsparcie przyczyniło się do zmiany sytuacji w rodzinie. Najwięcej ankietowanych (ponad 69%) zauważyło zmianę relacji w rodzinie, sposobów sprawowania opieki nad dzieckiem (ponad 49%), umiejętności w zakresie wychowania dzieci (ponad 49%). Respondenci, którzy potwierdzili zmianę w obszarze relacji rodzinnych wskazali, że dotyczyła ona dzieci, partnerów, innych członków rodziny.

Istotnym wnioskiem z badania jest zaobserwowanie przez respondentów pozytywnych zmian w zachowaniu dzieci. Dostrzegło je aż 79% ankietowanych, a jedynie 8% stwierdziło, że nie zauważyło takiej zmiany. Poprawa w zachowaniu dzieci polegała m.in. na lepszych relacjach z rodzeństwem i rodzicami, zaangażowaniu w obowiązki domowe. Dzieci, zdaniem respondentów są spokojniejsze i komunikują się w sposób bardziej otwarty. 64% osób, które wzięły udział w badaniu, zaobserwowało poprawę sytuacji szkolnej dzieci. 79% ankietowanych bardzo dobrze oceniło kontakt z asystentem rodziny. 18% określiło go jako dobry, a żadna z badanych osób nie uznała okresu współpracy z asystentem rodziny za stratę czasu. Zdecydowana większość respondentów nie chciałaby niczego zmieniać w sposobie realizacji usługi asystenta rodziny.

Rodzinom objętym usługą asystenta rodziny zapewniono również możliwość skorzystania z poradnictwa psychologicznego oraz warsztatów kompetencji rodzicielskich. Z poradnictwa psychologicznego skorzystało 121 rodzin, łączny wymiar poradnictwa wyniósł 281 godzin. W warsztatach kompetencji rodzicielskich uczestniczyły 82 osoby, zorganizowano siedem edycji warsztatów – pięć po 20 godzin i dwie po 11 godzin. Uczestnicy warsztatów (19 osób) wzięły udział w badaniu ankietowym, w którym ocenili poziom swoich umiejętności wychowawczych przed rozpoczęciem cyklu zajęć i po jego zakończeniu. Wyniki ankiety pokazują, że respondenci zauważyli rozwój umiejętności we wszystkich badanych obszarach. Największy przyrost dotyczył umiejętności radzenia sobie z agresją u dziecka i pokonywaniem złości, znajomości konstruktywnych metod wychowawczych, umiejętności chwalenia dziecka, zachęcania go do współpracy, rozpoznawania, nazywania i wyrażania uczuć wobec dziecka, przeciwdziałania uzależnieniom.

Dążąc do profesjonalizacji asystentury rodzinnej zapewniono realizatorom usługi możliwość systematycznego korzystania z superwizji grupowej, superwizji indywidualnych, jak również konsultacji. Asystenci mogli uzyskać wsparcie w bieżącej aktywności zawodowej ze strony zarówno specjalistów pracy socjalnej, jak również psychologów, pedagogów. Celem dzielenia się doświadczeniami i dobrymi praktykami dotyczącymi usługi asystenta rodziny przedstawiciele MOPS Kraków wzięli udział w IV Ogólnopolskim Zlocie Asystentów Rodziny, który odbył się w Warszawie w dniach 23 – 25 września 2015 roku.

8.2 Placówki wsparcia dziennego

Zgodnie z założeniami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jedną z form wsparcia rodziny jest objęcie dziecka opieką w placówce wsparcia dziennego. Placówki prowadzone są w formie opiekuńczej, specjalistycznej oraz pracy podwórkowej.

Placówki wsparcia dziennego zapewniają opiekę i wychowanie, a także pomoc w nauce oraz organizację czasu wolnego w formie zapewniającej rozwój dzieci i młodzieży – między innymi poprzez zabawę, zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań. Placówki prowadzone w formie specjalistycznej organizują również zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne,

korekcyjne kompensacyjne oraz logopedyczne, a także terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię. Natomiast placówki prowadzone w formie pracy podwórkowej realizują działania animacyjne i socjoterapeutyczne.

Placówki wsparcia dziennego współpracują z rodzicami i opiekunami dziecka oraz placówkami oświatowymi. Pobyt w placówkach wsparcia dziennego jest nieodpłatny i dobrowolny, poza sytuacjami gdy dziecko zostanie skierowane do placówki przez sąd rodzinny.

Placówki funkcjonują przez cały rok, we wszystkie dni robocze, natomiast niektóre z placówek prowadziły zajęcia w soboty czy niedziele oraz organizowały sobotnio – niedzielne wyjazdy poza Kraków. Ponadto organizowały swoim wychowankom także wypoczynek letni oraz zimowy w formie np. wyjazdów kolonijnych, obozów sportowych, survivalowych czy językowych.

8.2.1 Placówki wsparcia dziennego prowadzone w formie opiekuńczej i specjalistycznej

W roku 2015 funkcjonowały łącznie 34 placówki wsparcia dziennego prowadzone w formie opiekuńczej i specjalistycznej przez organizacje pozarządowe na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków. Wszystkie placówki zapewniają wychowankom bezpieczne i higieniczne warunki pobytu.

Tabela: Charakterystyka placówek wsparcia dziennego prowadzonych w formie opiekuńczej i specjalistycznej

Lp.	Typ placówki	Liczba placówek	Liczba osób korzystających	Środki finansowe wydatkowane na realizację zadania
1	Placówki wsparcia dziennego prowadzone w formie opiekuńczej przez organizacje pozarządowe	29	2 046	2 997 424 zł
2	Placówki wsparcia dziennego prowadzone w formie specjalistycznej przez organizacje pozarządowe	5	1 371	4 227 324 zł
Suma		34	3 417	7 224 748 zł

8.2.2 Placówka wsparcia dziennego prowadzona w formie pracy podwórkowej

W sierpniu 2015 roku uruchomiono zadanie polegające na prowadzeniu pierwszej w Krakowie placówki wsparcia dziennego w formie pracy podwórkowej. Placówka prowadzona jest przez Stowarzyszenie Centrum Profilaktyki i Edukacji Społecznej PARASOL na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków. Działania wychowawców – pedagogów ulicy realizowane są na terenie Dzielnic I Stare Miasto, II Grzegórzki i XIII Podgórze. Praca podwórkowa skupiona była na następujących działaniach: monitorowaniu określonego rejonu miasta oraz środowiska dzieci żyjących na ulicy, nawiązywaniu i utrzymywaniu z nimi kontaktów, udzielaniu informacji, organizowaniu animacji czasu wolnego, działaniach socjoterapeutycznych, dystrybucji materiałów edukacyjnych, nawiązywaniu kontaktu z rodziną, szkołą.

W 2015 r. pedagodzy ulicy objęli swoimi działaniami 105 dzieci, w tym z 35 osobami podjęto działania systematyczne. Ze wsparcia w lokalu pomocniczym skorzystało 269 dzieci. Działaniami objęto również 17 rodzin w celu odbudowy pozytywnych relacji dziecko – dorosły. Ponadto podjęto współpracę z 30 instytucjami.

Na realizację zadania Gmina Miejska Kraków przekazała środki w wysokości 75 000 zł, całkowity koszt realizacji zadania wyniósł 103 750 zł.

8.3 Poradnictwo

8.3.1 Poradnictwo prawne, psychologiczne realizowane przez MOPS

Poradnictwo prawne i psychologiczne dla mieszkańców Krakowa realizowane było przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie w Filiach Ośrodka. Poradnictwo jest ogólnodostępne, świadczone bez względu na dochód oraz bez rejonizacji, obejmuje wsparcie psychologiczne oraz pomoc prawną z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, zabezpieczenia społecznego oraz ochrony praw lokatorów, jak również w zakresie pomocy prawnej udzielanej ofiarom przemocy w rodzinie. Poradnictwo świadczone jest dla osób, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych.

Poradnictwem specjalistycznym objęto w sumie 2 066 osób. Udzielono łącznie 7 153 porady, w tym 3 695 porad prawnych oraz 3 458 porad psychologicznych.

Najwięcej porad prawnych udzielono z zakresu:

- prawa rodzinnego i opiekuńczego, w tym m. in. w sprawach rozwodów i separacji, alimentów, władzy rodzicielskiej, ubezwłasnowolnienia – 2 123 porady,
- prawa lokalowego, w tym m. in. w kwestiach dotyczących eksmisji, zadłużenia czynszowego, utraty tytułu prawnego do lokalu, wstąpienia w stosunek najmu, uprawnienia do lokalu mieszkalnego z zasobów Gminy Miejskiej Kraków – 1 275 porad.

Wśród porad prawnych 1 788 porad dotyczyło udzielenia pomocy w sporządzeniu pism procesowych.

Najwięcej porad psychologicznych udzielono z zakresu:

- zdrowia psychicznego i zaburzeń psychicznych – 1 109 porad, w tym 1 084 porady dotyczące dorosłych oraz 25 dotyczących dzieci;
- rozwiązywania problemów rodzinnych – 914 porad;
- funkcjonowania społecznego poza rodziną – 627 porad;
- problemów dotyczących przemocy w rodzinie – 193 porady;
- rozwiązywania problemów wychowawczych – 130 porad;
- uzależnienia od alkoholu i środków psychoaktywnych – 92 porady.

8.3.2 Poradnictwo i terapia rodzin realizowane przez ośrodki poradnictwa i terapii prowadzone na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków

Ośrodki poradnictwa i terapii realizują działania diagnostyczne, terapeutyczne oraz z zakresu poradnictwa specjalistycznego, w szczególności pomocy psychologicznej dla mieszkańców Gminy Miejskiej Kraków. Usługi są świadczone osobom i rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, bez względu na posiadany dochód. W 2015 roku zadanie poradnictwa i terapii rodzin było realizowane na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków w 4 ośrodkach prowadzonych przez 2 organizacje pozarządowe tj. Stowarzyszenie Siemacha i Stowarzyszenie Dobrej Nadziei.

Działania Ośrodków skoncentrowane były na rozwiązywaniu problemów z jakimi zmagają się rodziny. Należą do nich: bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, przemoc w rodzinie, ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, uzależnienie od substancji

psychoaktywnych, zaburzenia zachowania i trudności adaptacyjne osób nieletnich. Zakres świadczonych usług w ośrodkach poradnictwa i terapii obejmował: diagnozę psychologiczną rodziny lub osoby indywidualnej, świadczenie poradnictwa specjalistycznego (rodzinnego, psychologicznego) oraz terapii rodzinnej, indywidualnej i grupowej. Działania te prowadziły do wzmocnienia samodzielności i kompetencji rodzin oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym tak, aby były w stanie adekwatnie i skutecznie pełnić swoje role społeczne.

W 2015 r. z pomocy ośrodków skorzystało 1 136 rodzin, ogółem wsparciem objęto 1 765 osób. W ośrodkach przeprowadzono 1 306 diagnoz oraz 8 714 terapii (indywidualne, rodzinne, grupowe). Ponadto udzielono 2 605 porad specjalistycznych. Zadanie było dofinansowane w ramach środków Gminy Miejskiej Kraków w wysokości 1 282 900 zł oraz ze środków unijnych na kwotę 212 260,12 zł.

Tabela: Usługi realizowane przez ośrodki poradnictwa i terapii

Rodzaj usługi	2015
Liczba diagnoz	1 306
Liczba terapii	8 714
Liczba porad	2 605
Łączna liczba usług	12 625

8.3.3 Poradnictwo prawne realizowane przez organizacje pozarządowe w ramach zadania zleconego

W 2015 r. poradnictwo prawne było realizowane przez Polskie Zrzeszenie Lokatorów oraz Fundację Sustinae na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków.

Działania Polskiego Zrzeszenia Lokatorów obejmowały udzielanie porad z zakresu ochrony praw lokatorów w lokalu Podmiotu przy ul. Blachnickiego 7a. W ramach realizacji zadania w roku 2015 Zrzeszenie udzieliło 65 porad prawnych. Długoterminowymi, przewidywanymi efektami realizacji zadania są: wzrost świadomości prawnej lokatorów oraz zwiększenie umiejętności korzystania z uprawnień, jakie przysługują najemcom lokalu i osobom zagrożonym eksmisją.

Realizacja zadania przez Fundację Sustinae polegała na utworzeniu i prowadzeniu Punktu Poradnictwa dla obywateli Ukrainy, zamieszkałych na terenie Gminy Miejskiej Kraków, spełniających warunki dotyczące korzystania ze świadczeń z pomocy społecznej przez cudzoziemców, określone w ustawie o pomocy społecznej. Poradnictwo świadczone było w lokalu Podmiotu, przy ul. Szlak 65. W roku 2015 Fundacja udzieliła 65 porad prawnych oraz 63 porady socjalno – zawodowe.

Długoterminowymi przewidywanymi efektami realizacji zadania są: wzrost możliwości wyrównywania szans osób objętych poradnictwem i ich rodzin m.in. na rynku pracy, a także w sferze edukacji i kształcenia, zwiększenie umiejętności korzystania z uprawnień oraz integracja ze społecznością lokalną.

8.3.4 Poradnictwo telefoniczne

Poradnictwo telefoniczne realizowane jest w ramach Krakowskiego Telefonu Zaufania, który działał w strukturach MOPS do 30 września 2015 r. Od 1 października 2015 r. zadanie realizuje Ośrodek Interwencji Kryzysowej. Dyżury w Telefonie Zaufania pełniło 11 osób.

W ramach poradnictwa telefonicznego od stycznia do września 2015 roku udzielono 1 423 porady i rozmowy wspierające. Natomiast w okresie od października do grudnia 2015 roku udzielono 455 porad i rozmów wspierających.

9 Realizacja projektu systemowego pod nazwą „Pora na aktywność” w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki

Koncepcja projektu systemowego pn. „Pora na aktywność” realizowanego w okresie od 1.06.2008 r. od 30.06.2015 r. polegała na dofinansowaniu środkami Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki zadań realizowanych przez organy administracji publicznej i jednostki organizacyjne sektora finansów publicznych. Ośrodki pomocy społecznej realizowały projekty systemowe w Priorytecie VII Programu pn. „Promocja integracji społecznej”. Działania przewidziane w tym priorytecie służyły rozwijaniu aktywnych form integracji społecznej i umożliwianiu dostępu do nich osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym oraz poprawie skuteczności funkcjonowania instytucji pomocy społecznej.

W roku 2015 w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007 – 2013, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie kontynuował oraz zakończył realizację projektu pn. „Pora na aktywność”. Głównym celem projektu był wzrost zdolności do samodzielnego rozwiązywania trudności życiowych przez indywidualnych mieszkańców i społeczności lokalne Krakowa. Projekt obejmował szereg zróżnicowanych, ale powiązanych ze sobą wspólnym celem działań, do których należały:

- realizacja kontraktów socjalnych – pisemnych umów zawartych między uczestnikami a pracownikami socjalnymi, określających cele współpracy, zaplanowane formy pomocy oraz zobowiązanie uczestników do ich realizacji w określonym czasie;
- realizacja indywidualnych programów usamodzielniania – programów adresowanych do młodych, usamodzielniających się wychowanków placówek opiekuńczo – wychowawczych i rodzin zastępczych;
- realizacja programu integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych – zespół działań adresowanych do osób niepełnosprawnych, mających na celu wsparcie ich w dążeniu do samodzielności;
- realizacja programów aktywności lokalnej – programów pracy socjalnej w konkretnym środowisku lokalnym w celu jego aktywizacji, nakierowanych na włączenie się mieszkańców w rozwiązywanie problemów dotyczących całych społeczności, we współpracy z lokalnymi władzami i instytucjami (*szerszej zob. rozdział 2.2.1*).

W ramach realizacji wskazanych wyżej działań, stosowany i finansowany był zestaw instrumentów o charakterze aktywizacyjnym, mających doprowadzić do przywrócenia osób wykluczonych na rynek pracy oraz ich integracji ze społeczeństwem, poprzez przywrócenie im zdolności lub możliwości zatrudnienia, uzyskanie wsparcia dochodowego oraz wyeliminowanie przeszkód w dostępie do praw i usług społecznych. Zestaw ten określany był zbiorczo jako instrumenty aktywnej integracji.

W ramach zaprojektowanych działań w 2015 roku klienci Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej mieli możliwość skorzystania z form wsparcia, takich jak:

- usługa asystenta rodziny, adresowana do osób i rodzin wymagających wsparcia w samodzielnym radzeniu sobie z trudnymi sytuacjami życiowymi;
- usługa asystenta osoby niepełnosprawnej, adresowana do osób niepełnosprawnych wykluczonych społecznie i zawodowo;
- zajęcia prowadzone przez Klub Integracji Społecznej funkcjonujący w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej;
- zajęcia organizowane przez Klub Integracji Społecznej prowadzony przez partnera projektu;
- doradztwo zawodowe;
- poradnictwo specjalistyczne, w tym poradnictwo prawne i psychologiczne;
- terapia i poradnictwo specjalistyczne realizowane przez partnerów projektu;

- zajęcia i treningi kompetencji społecznych realizowane przez partnerów projektu;
- usługa animatora lokalnego i streetworkera.

W 2015 roku na realizację działań w ramach projektu systemowego pn.: „Pora na aktywność” przeznaczono kwotę 5 586 521,53 zł, z czego 4 755 019,98 zł to środki pochodzące ze źródeł europejskich w ramach dofinansowania, 282 301,55 zł to środki z dotacji celowej z budżetu krajowego w ramach dofinansowania projektu oraz 549 200 zł to wkład własny, jaki Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie wniósł w realizację projektu w postaci zasiłków i pomocy w naturze.

Projekt systemowy pn. „Pora na aktywność” był projektem partnerskim. W I półroczu 2015 roku finansowano równocześnie działania realizowane przez 2 partnerów projektu (Stowarzyszenie „Siemacha”, Fundacja Wspierania Rozwoju Społecznego „Leonardo”), którzy prowadzili 3 Ośrodki Poradnictwa i Terapii Rodzin (*szerzej zob. rozdział nr 8.3.2*) oraz 1 Klub Integracji Społecznej (*szerzej zob. rozdział nr 6.2*).

W 2015 roku w ramach partnerstwa zrealizowano 1 259 godzin terapii (rodzinnych, indywidualnych, grupowych), z których skorzystało 155 osób; 245 godzin poradnictwa specjalistycznego, z których skorzystało 141 osób; 322 godziny zajęć dla uczestników projektu, w tym zajęć podnoszących kompetencje o charakterze zawodowym, z których skorzystało 147 osób oraz 302 godziny treningów kompetencji społecznych, z których skorzystały 52 osoby. Łącznie działania realizowane przez partnerów w 2015 roku zostały dofinansowane w kwocie 413 019,13 zł.

W 2015 roku w ramach projektu systemowego pn. „Pora na aktywność” zrealizowano 910 kontraktów socjalnych. Wiodącym Instrumentem Aktywnej Integracji w ramach kontraktu socjalnego była usługa asystenta rodziny. W 2015 roku asystenci rodziny zrealizowali łącznie 10 377 godzin usług, wspierając 166 rodzin mających problemy w pełnieniu ról społecznych. W ramach usług asystentów rodzinnych 69 osób skorzystało z 417 godzin treningu kompetencji społecznych. Z poradnictwa specjalistycznego prawnego i psychologicznego skorzystało 111 osób, łącznie zrealizowano 263 godziny. Z usług doradcy zawodowego w ramach MOPS oraz KIS skorzystało 306 osób, łącznie zrealizowano 1 770 godzin doradztwa. W ramach realizacji kontraktów socjalnych wiodącym instrumentem aktywnej integracji był Klub Integracji Społecznej. W 2015 roku 426 uczestników korzystało ze wsparcia w Klubie Integracji Społecznej prowadzonym przez MOPS oraz 100 uczestników korzystało ze wsparcia w Klubie Integracji Społecznej prowadzonym przez Fundację „Leonardo”. Zrealizowano 32 597 godzin wsparcia w ramach KIS MOPS oraz 5 999 godzin wsparcia w ramach KIS „Leonardo”, w tym 123 godziny wsparcia doradcy zawodowego w ramach KIS „Leonardo”.

W 2015 roku w ramach projektu systemowego pn. „Pora na aktywność” 8 wychowanków zawarło Indywidualne Programy Usamodzielniania. Z poradnictwa specjalistycznego prawnego i psychologicznego skorzystało 2 wychowanków w wymiarze 4 godzin, udzielono usług doradcy zawodowego w wymiarze 2 godzin dla 1 wychowanka, realizowano warsztaty autoprezentacji w wymiarze 2 godzin dla 2 wychowanków.

W 2015 roku w ramach projektu systemowego pn. „Pora na aktywność” podmiot zewnętrzny prowadził zajęcia w Centrum Integracji Społecznej dla uczestników w ramach realizacji Indywidualnego Programu Zatrudnienia Socjalnego, w którym uczestniczyło 105 osób. Łączna kwota środków przeznaczonych na realizację powyższego zadania zleconego w 2015 r. wyniosła 324 782,93 zł.

W 2015 roku 256 uczestników zrealizowało projekt w ramach Programu Integracji Społecznej i Zawodowej Osób Niepełnosprawnych. Wiodącym Instrumentem Aktywnej Integracji w ramach PION była usługa asystenta osoby niepełnosprawnej – w 2015 roku z usług asystentów osoby niepełnosprawnej skorzystało 98 osób w łącznym wymiarze 5 018 godzin. W ramach PION z poradnictwa specjalistycznego prawnego i psychologicznego

skorzystały 42 osoby w łącznym wymiarze 218 godzin, z treningu kompetencji społecznych 50 osób w łącznym wymiarze 180 godzin, z zajęć dla uczestników projektu skorzystało 95 osób w łącznym wymiarze 695 godzin, z usług doradcy zawodowego 15 osób w łącznym wymiarze 58 godzin, z usług asystentów rodziny w ramach PION skorzystało 18 osób w łącznym wymiarze 866 godzin, z poradnictwa psychologicznego prowadzonego przez asystenta rodziny 10 osób w łącznym wymiarze 24 godzin oraz z treningu kompetencji prowadzonego przez asystenta rodziny 3 osoby w łącznym wymiarze 10 godzin.

W projekcie systemowym pn. „Pora na aktywność” w 2015 roku uczestniczyło 2 608 osób, w tym w programach aktywności lokalnej uczestniczyło 1 329 osób, 910 osób realizowało kontrakt socjalny, 256 osób – program integracji społecznej i zawodowej osoby niepełnosprawnej, 105 osób – indywidualny program zatrudnienia socjalnego, a 8 osób indywidualny program usamodzielnienia.

W ramach projektu systemowego pn. „Pora na aktywność” realizowanego w okresie od 1.01.2013 r. do 30.06.2015 r. wsparciem objęto 4 302 osoby (2 442 kobiety i 1 860 mężczyzn), w tym 3 553 nowe osoby (2 003 kobiety i 1 550 mężczyzn), z których:

- łącznie 3 528 osób zakończyło wyznaczoną im ścieżkę reintegracji,
- łącznie 3 325 osób i rodzin poprawiło funkcjonowanie społeczne,
- łącznie 1 029 osób podjęło działania zmierzające do zatrudnienia,
- u łącznie 1 511 osób nastąpił wzrost samooceny,
- łącznie 446 osób uzyskało kompetencje zawodowe umożliwiające podjęcie pracy,
- łącznie 260 osób podjęło pracę,
- łącznie 438 uczestników programów aktywności lokalnej zaangażowało się w działania na rzecz społeczności.

10 Pomoc finansowa

10.1 Świadczenia podstawowe: zasiłek stały, okresowy i celowy

Dane poniżej nie obejmują wsparcia na rzecz osób bezdomnych – dane dotyczące świadczeń pieniężnych przyznawanych osobom bezdomnym znajdują się w rozdziale 17.6.

W celu zaspokojenia podstawowych potrzeb osób i rodzin MOPS udzielał wsparcia finansowego poprzez następujące świadczenia:

- 1) zasiłek stały – wypłacono dla 3 102 osób na łączną kwotę 14 088 456 zł, średnia roczna wartość pomocy na osobę wyniosła 4 543 zł. W 2015 roku zasiłki stałe były finansowane z budżetu państwa;
- 2) zasiłek okresowy – wypłacono dla 6 835 gospodarstw domowych, w których funkcjonowały 13 652 osoby na łączną kwotę 10 958 681 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 1 603 zł. Zasiłek w wysokości do 50% różnicy pomiędzy kryterium dochodowym a dochodem osoby/rodziny jest finansowany z budżetu państwa (część obligatoryjna) – wydatkowano kwotę 9 897 669 zł. Pozostała część jest finansowana ze środków własnych gminy (część dodatkowa) – wydatkowano kwotę 1 061 012 zł;
- 3) składki na ubezpieczenie zdrowotne – opłacono składki dla 2 906 osób na łączną kwotę 1 240 281 zł; średnia roczna wartość pomocy na osobę wyniosła 427 zł. W 2015 r. zadanie to było finansowane w 100% z budżetu państwa;
- 4) zasiłki celowe i celowe specjalne – w łącznej kwocie 6 208 115 zł, zasiłki wypłacono dla 7 742 gospodarstw domowych. Średnia wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 802 zł.

- a) zasiłki celowe – dla osób i rodzin, których dochód nie przekracza kryterium ustawowego, wypłacono m. in. z przeznaczeniem na:
- zakup leków dla 1 609 gospodarstw domowych na łączną kwotę 347 910 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 216 zł,
 - opłaty mieszkaniowe (media) dla 2 380 gospodarstw domowych na łączną kwotę 963 595 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 405 zł,
 - opłaty czynszowe dla 892 gospodarstw domowych na łączną kwotę 464 236 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 520 zł,
 - zakup odzieży dla 1 185 gospodarstw domowych na łączną kwotę 191 087 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 161 zł,
 - zakup obuwia dla 983 gospodarstw domowych na łączną kwotę 121 992 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 124 zł,
 - zakup opału dla 995 gospodarstw domowych na łączną kwotę 743 086 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 747 zł,
 - zaspokojenie innych potrzeb dla 1 983 gospodarstw domowych na łączną kwotę 283 864 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 143 zł.

b) zasiłki celowe specjalne – wypłacono m. in. z przeznaczeniem na:

- zakup leków dla 1 745 gospodarstw domowych na łączną kwotę 464 577 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 266 zł,
- opłaty mieszkaniowe (media) dla 2 251 gospodarstw domowych na łączną kwotę 893 040 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 397 zł,
- opłaty czynszowe dla 904 gospodarstw domowych na łączną kwotę 480 037 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 531 zł,
- zakup odzieży dla 895 gospodarstw domowych na łączną kwotę 134 985 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 151 zł,
- zakup obuwia dla 691 gospodarstw domowych na łączną kwotę 79 757 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 115 zł,
- zakup opału dla 837 gospodarstw domowych na łączną kwotę 551 706 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 659 zł,
- zaspokojenie innych potrzeb dla 1513 gospodarstw domowych na łączną kwotę 220 063 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 145 zł.

MOPS udzielał też pomocy w związku z wystąpieniem zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej. W 2015 r. powodem przyznania pomocy 20 rodzinom na łączną kwotę 27 730 zł były m.in. pożar i kradzież.

10.2 Pomoc w zakresie dożywiania

10.2.1 Program osłonowy dotyczący udzielania mieszkańcom Krakowa pomocy w zakresie dożywiania

Ważnym elementem wsparcia finansowego osób i rodzin w środowisku lokalnym z uwagi na skalę jego realizacji jest program osłonowy dotyczący udzielania mieszkańcom Gminy Miejskiej Kraków pomocy w zakresie dożywiania. Uchwała nr XCV/1425/14 Rady Miasta Krakowa z dnia 15 stycznia 2014 r. w sprawie przyjęcia programu osłonowego powstała w oparciu o uchwałę Rady Ministrów w sprawie ustanowienia wieloletniego programu

wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014 – 2020.

Uchwała Rady Ministrów dopuszcza udzielenie pomocy w formie posiłków oraz zasiłków celowych na zakup żywności lub posiłku, jeżeli dochód na osobę nie przekracza kwoty 150 % kryterium dochodowego tj. dla osoby samotnie gospodarującej 951 zł, a w przypadku rodzin, kwoty 771 zł⁸.

Gmina Miejska Kraków na podstawie Uchwały Rady Miasta Krakowa, zwiększyła dostępność do pomocy w formie posiłków poprzez podniesienie odpowiednio górnej granicy kryterium dochodowego uprawniającego do otrzymania wsparcia.

Osoby i rodziny, których dochód lub dochód na osobę w rodzinie przekraczał 150%, a jednocześnie nie przekraczał 200 % kryterium dochodowego, tj. odpowiednio kwoty 1 268 zł dla osoby samotnie gospodarującej i 1 028 zł dla osoby w rodzinie, pomoc w formie posiłku otrzymywały za odpłatnością w wysokości 25% kosztu posiłku.

W przypadku uczniów, korzystających ze zbiorowego żywienia w szkole, kryterium dochodowe uprawniające do nieodpłatnych posiłków zostało podniesione do 200% (tj. dla osoby samotnie gospodarującej 1 268 zł a dla osoby w rodzinie 1 028 zł). Natomiast uczniowie, których dochód lub dochód na osobę w rodzinie był wyższy niż 200% a nie przekroczył 250% kryterium, (tj. dla osoby samotnie gospodarującej 1 585 zł a dla osoby w rodzinie 1 285 zł) mogli zostać objęci pomocą w formie posiłku pod warunkiem zwrotu 50% kosztów świadczenia.

Ponadto na podstawie § 8 uchwały RMK w szczególnie uzasadnionych przypadkach, gdy uczeń albo dziecko korzystające z zajęć w ramach rocznego przygotowania przedszkolnego w szkole lub przedszkolu, wyrażało chęć zjedzenia posiłku, dyrektor szkoły lub przedszkola mógł udzielić pomocy w formie posiłku, informując jednocześnie Filię MOPS, właściwą ze względu na miejsce zamieszkania ucznia lub dziecka o udzieleniu pomocy. Pomoc przyznawana była bez konieczności ustalania sytuacji materialnej rodziny ucznia. Pomocy w tej formie udzieliły 224 placówki. Skorzystało z niej 1 502 uczniów. Koszt posiłków przyznanych na podstawie decyzji dyrektorów szkół wyniósł 637 585,62 zł.

W 2015 roku pomocą w formie posiłku objęto ogółem 9 250 osób na kwotę 8 607 918,49 zł, (z czego w planie finansowym Miejskiego Dziennego Domu Pomocy Społecznej ujęto 477 654 zł), natomiast pomocą w formie świadczenia pieniężnego na zakup żywności lub posiłku objęto 16 581 osób na kwotę 13 647 794,21 zł.

10.2.2 Współpraca z organizacjami dystrybuującymi żywność w ramach Programu Żywnościowego dla osób najbardziej potrzebujących w Unii Europejskiej (FEAD)

W 2015 roku MOPS kontynuował współpracę z organizacjami pozarządowymi dystrybuującymi żywność od grudnia 2014 r. do lutego 2015 r. w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014 – 2020 współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD) tj. Bankiem Żywności, Polskim Komitetem Pomocy Społecznej i Caritas Archidiecezji Krakowskiej. MOPS, zgodnie z wytycznymi Podprogramu 2014, kwalifikuje i kieruje osoby i rodziny do uzyskania pomocy biorąc pod uwagę posiadany dochód oraz ich sytuację osobistą. Pomoc żywnościowa w ramach FEAD w znaczący sposób przyczynia się do poszerzenia zakresu pomocy dla osób i rodzin znajdujących w trudnej sytuacji finansowej.

W celu maksymalnego wykorzystania żywności podejmowane były działania informacyjne o możliwości skorzystania z pomocy.

⁸ Kwoty kryteriów obowiązujące od 1 października 2015 roku.

W ramach Podprogramu 2014 (realizowanego do lutego 2015 roku) MOPS skierował po pomoc żywnościową łącznie 8 803 osoby.

Od maja 2015 r. do grudnia 2015 r. Ośrodek skierował 9 023 osoby po pomoc w ramach Podprogramu 2015. Rodziny otrzymywały paczki żywnościowe, ponadto uczestniczyły w warsztatach kulinarno – żywieniowych oraz warsztatach dotyczących edukacji ekonomicznej. Łącznie podmioty przekazały osobom potrzebującym w ramach Podprogramu 2015 – 1 622 001 kg żywności.

Zadanie polegające na redystrybucji żywności na rzecz potrzebujących mieszkańców Gminy Miejskiej Kraków w tym redystrybucji żywności pozyskanej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014 – 2020 (FEAD) w 2015 r. było wspierane jako działalność charytatywna dotacją w łącznej kwocie 120 000 zł.

10.2.3 Zapewnienie posiłku osobom potrzebującym w ramach wspierania działalności charytatywnej

W ramach wsparcia realizacji zadania z zakresu działalności charytatywnej, polegającego na prowadzeniu kuchni Gmina Miejska Kraków w roku 2015 dofinansowała kwotą 150 000 zł, 5 kuchni, wydających około 1 250 posiłków dziennie (w tym 876 finansowanych przez Gminę Miejską Kraków). Pomoc w tym zakresie realizowały:

- Zgromadzenie Sióstr Albertynek Posługujących Ubogim. Posiłki wydawano w lokalu przy ul. Woronicza 10, wydano 46 771 posiłków.
- Parafia Rzymskokatolicka pw. Miłosierdzia Bożego. Kuchnia przy Pl. Prezydenta Edwarda Raczyńskiego 1 wydała 10 588 posiłków.
- Zgromadzenie Braci Albertynów. Zadanie realizowano w lokalu przy ul. Skawińskiej 6, wydano 91 191 posiłków.
- Stowarzyszenie Przyjaciół im. Św. Brata Alberta. Posiłki wydawano przy ul. Reformackiej 3, wydano 20 910 posiłków.
- Caritas Archidiecezji Krakowskiej. Realizacja zadania odbywała się w lokalu przy ul. Dietla 48, wydano 185 040 posiłków.

W 2015 r. łączna liczba osób, które skorzystały z tego typu pomocy wyniosła 3 835. Wydano 354 500 posiłków.

10.3 Lokalny Program Osłonowy dla osób, które poniosły zwiększone koszty grzewcze lokalu związane z trwałą zmianą systemu ogrzewania opartego na paliwie stałym na jeden z systemów proekologicznych

W 2015 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej we współpracy z Wydziałem Kształtowania Środowiska UMK, kontynuował realizację Lokalnego Programu Osłonowego dla osób, które ponoszą zwiększone koszty grzewcze lokalu związane z trwałą zmianą systemu ogrzewania opartego na paliwie stałym na jeden z systemów proekologicznych. Pomoc w ramach Programu była przyznawana począwszy od 1 stycznia 2014 r., w oparciu o przepisy Uchwały nr XC/1354/13 Rady Miasta Krakowa z dnia 20 listopada 2013 r. stanowiąc także wypełnienie zadań wynikających z Uchwały w sprawie kierunków działania dla Prezydenta Miasta Krakowa w celu poprawy stanu jakości powietrza (uchwała Nr LXXXIII/1274/13 Rady Miasta Krakowa z dnia 25 września 2013 r., z późn. zm.).

Pomoc ramach Lokalnego Programu Osłonowego ma formę świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego, wypłacanego na rok kalendarzowy i może dotyczyć jedynie lokalu, w którym nie wcześniej niż 14 września 2011 r. przeprowadzono trwałą zmianę

systemu ogrzewania, polegającą na przejściu z systemu ogrzewania paliwem stałym na ogrzewanie: gazowe, elektryczne, oparte na oleju opałowym, bądź polegające na podłączeniu do miejskiej sieci ciepłowniczej. Świadczenie to przysługuje osobom, które faktycznie zamieszkują w lokalu objętym pomocą i zamieszkiwały w nim także przed przeprowadzeniem zmiany systemu ogrzewania, są zobowiązane do regulowania opłat na rzecz dostawcy energii cieplnej służącej ogrzaniu lokalu oraz posiadają dochód nieprzekraczający określonego przepisami uchwały kryterium dochodowego.

Analiza realizacji Programu prowadzona po pierwszym roku jego obowiązywania doprowadziła do wniosku o konieczności wprowadzenia rozwiązań mających na celu: usprawnienie przeprowadzania postępowań administracyjnych i sposobu realizacji świadczenia oraz poszerzenie kręgu adresatów pomocy tak, by umożliwić wsparcie większej grupie osób potrzebujących, także na wyższym poziomie. W konsekwencji w dniu 24 czerwca 2015 r. Rada Miasta Krakowa uchwałą Nr XVIII/317/15 przyjęła Lokalny Program Osłonowy w nowym brzmieniu. W stosunku do poprzedniego brzmienia Programu, wprowadzono w szczególności przepisy zwiększające kwotę dochodu, która uprawnia do otrzymania świadczenia określając, iż nie może ona przekraczać 500% kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej (aktualnie 3 170 zł) oraz 450% w przypadku rodziny (aktualnie 2 313 zł na osobę w rodzinie). Ponadto, na wyższym niż dotychczas poziomie, określono kwotę stawki dopłaty do 1 m² rocznie, wynikającej z oszacowanego wzrostu kosztu ogrzania powierzchni lokalu jednym z systemów proekologicznych, co ma wpływ na wysokość przyznawanej pomocy. Zgodnie z aktualnym brzmieniem Programu, w ramach prowadzonego postępowania w sprawie przyznania pomocy nie przeprowadza się rodzinnego wywiadu środowiskowego, a sytuacja osoby bądź rodziny ustalana jest w oparciu o przedłożone dokumenty. W obecnym stanie prawnym istnieje także możliwość przeprowadzenia w toku postępowania kontroli w lokalu, dokonywanej przez Wydział Kształtowania Środowiska, celem ustalenia braku czynnych kotłowni i palenisk węglowych.

W 2015 roku do MOPS wpłynęły 373 wnioski o przyznanie pomocy w ramach Programu. Świadczenie wypłacono 312 rodzinom na łączną kwotę 282 924 zł. Średnia wysokość rocznej pomocy dla jednego gospodarstwa domowego wyniosła 907 zł.

W 2015 roku Ośrodek kontynuował także działalność informacyjną na temat możliwości skorzystania z Programu i zasad przyznawania pomocy, w ramach której w sposób szczególny zwracano uwagę na wprowadzane zmiany. Ponadto, pracownicy MOPS zapewniali merytoryczne wsparcie dla osób udzielających informacji w ramach Punktu Informacyjno – Doradczego Urzędu Miasta Krakowa na os. Zgody 2, którego działalność koncentruje się na tematyce związanej ze zmianą systemu ogrzewania.

10.4 Wsparcie rodzin romskich w ramach realizowanego zadania „Edukacja przedszkolna krakowskich uczniów romskich 2015 r.”

W dniu 5 listopada 2015 r. zostało zawarte porozumienie pomiędzy Gminą Miejską Kraków a Wojewodą Małopolskim dotyczące realizacji zadania pn. „Edukacja przedszkolna krakowskich uczniów romskich 2015 r.”. W ramach zadania w roku 2015 pomocą zostało objętych 17 dzieci pochodzących z rodzin romskich zamieszkałych na terenie Gminy Miejskiej Kraków. Zadanie polegało na wspieraniu i promowaniu edukacji wczesnoszkolnej dzieci romskich poprzez m.in. udzielenie rodzinom romskim pomocy polegającej na dofinansowaniu zajęć edukacji przedszkolnej, w tym pokrywania wydatków związanych z mediami i posiłkami. Rodziny romskie, ubiegające się o pomoc w MOPS, otrzymały wsparcie finansowe na pokrycie wydatków związanych z uczęszczaniem dzieci do przedszkoli i do klas „0” szkół podstawowych.

Na realizację zadania przeznaczono łączną kwotę w wysokości 14 936,30 zł. Zadanie zostało zrealizowane dzięki dotacji przyznanej przez Ministra Administracji i Cyfryzacji w ramach realizacji „Programu integracji społeczności romskiej w Polsce na lata 2014 – 2020”.

11 Pomoc materialna o charakterze socjalnym dla uczniów

W 2015 r. na podstawie ustawy o systemie oświaty oraz Uchwały nr XXI/254/11 Rady Miasta Krakowa z dnia 6 lipca 2011 r. w sprawie regulaminu udzielania pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie Miasta Krakowa Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie realizował zadania polegające na przyznawaniu uczniom pomocy materialnej o charakterze socjalnym w formie stypendiów szkolnych oraz zasiłków szkolnych.

11.1 Stypendia szkolne

Stypendium szkolne może otrzymać uczeń znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej wynikającej z niskich dochodów rodziny, w szczególności gdy w rodzinie występuje: bezrobocie, niepełnosprawność, ciężka lub długotrwała choroba, wielodzietność, trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, alkoholizm lub narkomania, a także gdy rodzina jest niepełna lub wystąpiło zdarzenie losowe.

Stypendium szkolne może być udzielane uczniom w formie:

- całkowitego lub częściowego pokrycia kosztów udziału w zajęciach edukacyjnych, w tym wyrównawczych, wykraczających poza zajęcia realizowane w szkole w ramach planu nauczania, a także udziału w zajęciach edukacyjnych realizowanych poza szkołą,
- pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym, w tym w szczególności zakupu podręczników,
- w formie całkowitego lub częściowego pokrycia kosztów związanych z pobieraniem nauki poza miejscem zamieszkania.

Miesięczna wysokość dochodu na osobę w rodzinie ucznia uprawniająca do ubiegania się o stypendium szkolne nie mogła być w 2015 r. wyższa niż 456 zł. Przy czym od dnia 1 października 2015 r. kwota ta wynosiła 514 zł. Dochód na osobę w rodzinie ustalany był na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej z zastrzeżeniem, że do dochodu nie wlicza się świadczeń pomocy materialnej, o których mowa w ustawie o systemie oświaty.

Stypendium szkolne wypłacane było w terminach: do dnia 30 czerwca – za okres od stycznia do czerwca 2015 r. oraz do dnia 31 grudnia – za okres od września do grudnia 2015 r. po otrzymaniu środków na ten cel w ramach dotacji z budżetu państwa.

W roku szkolnym 2014/2015 rozpatrzono 2 433 wnioski. Na ich podstawie w okresie od stycznia do czerwca 2015 r. z pomocy w formie stypendium szkolnego skorzystało 1 794 uczniów, w tym:

- 983 uczniów szkół podstawowych,
- 467 uczniów gimnazjów,
- 333 uczniów szkół ponadgimnazjalnych,
- 11 uczniów innych szkół (np. kolegium nauczycielskiego).

W roku szkolnym 2015/2016 rozpatrzono 2 432 wnioski. W okresie od września do grudnia 2015 r. z pomocy w formie stypendium szkolnego skorzystało 2 088 uczniów, w tym:

- 1 160 uczniów szkół podstawowych,
- 530 uczniów gimnazjów,
- 396 uczniów szkół ponadgimnazjalnych,

– 2 uczniów innych szkół (np. kolegium nauczycielskiego).

Na wypłatę stypendiów szkolnych w 2015 r. przeznaczono kwotę 2 607 364,40 zł w tym 539 728,47 zł ze środków własnych Gminy Miejskiej Kraków.

11.2 Zasiłek szkolny

Zasiłek szkolny może być przyznany uczniowi znajdującemu się przejściowo w trudnej sytuacji materialnej z powodu zdarzenia losowego tj. zdarzenia nagłego, nieprzewidywalnego, niezależnego od wnioskodawcy, które wywoła przynajmniej przejściową trudną sytuację materialną rodziny ucznia. O zasiłek szkolny można ubiegać się w terminie nie dłuższym niż dwa miesiące od wystąpienia zdarzenia losowego uzasadniającego przyznanie świadczenia. Zasiłek szkolny może być przyznany w formie świadczenia pieniężnego na pokrycie wydatków związanych z procesem edukacyjnym lub w formie pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym, raz lub kilka razy w roku, niezależnie od otrzymywanego stypendium szkolnego.

W 2015 r. do MOPS wpłynęło 47 wniosków o przyznanie zasiłku szkolnego dla 68 uczniów, natomiast przyznano i wypłacono 65 zasiłków szkolnych, w tym: 24 zasiłki dla uczniów szkół podstawowych, 17 zasiłków dla uczniów gimnazjów, 22 zasiłki dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych oraz 2 dla uczniów z pozostałych typów szkół.

W 2015 r. na wypłatę zasiłków szkolnych przeznaczono kwotę 36 670 zł, z czego 10 600 zł ze środków własnych Gminy Miejskiej Kraków.

11.3 Rządowy program pomocy uczniom w 2015 r. „Wyprawka szkolna”

W ramach Rządowego programu pomocy uczniom w 2015 roku – „Wyprawka szkolna” udzielano pomocy w formie dofinansowania zakupu podręczników dla uczniów klas III szkół podstawowych oraz klas IV technikum, których dochód na osobę w rodzinie nie przekraczał kryterium dochodowego określonego w ustawie o świadczeniach rodzinnych lub w przypadku przekroczenia w/w kryterium, gdy występowały problemy m.in. bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba. Pomocy udzielano również uczniom słabowidzącym, niesłyszącym, słabosłyszącym, z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim, znacznym lub umiarkowanym, a także z niepełnosprawnością ruchową w tym afazją oraz z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera. Uczniowie z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym mieli również możliwość otrzymania dofinansowania zakupu materiałów edukacyjnych.

Wnioski o przyznanie pomocy na zakup podręczników składane były przez rodziców lub opiekunów prawnych ucznia w szkole, do której uczęszczał. Szkoły, po weryfikacji wniosków, przekazywały do Ośrodka listy uczniów zakwalifikowanych do objęcia pomocą w ramach programu. Na podstawie w/w list MOPS przekazał środki finansowe szkołom z przeznaczeniem na wypłatę świadczeń. W przypadku szkół prowadzonych przez inne podmioty niż GMK wypłaty pomocy dokonywał bezpośrednio MOPS. Wyprawkę szkolną wypłacano do wysokości przedstawionych faktur, rachunków, paragonów oraz oświadczeń o zakupie podręczników z uwzględnieniem kwoty pomocy dla poszczególnych grup uczniów. Maksymalna kwota wyprawki szkolnej wahała się, w zależności od rodzaju szkoły, do której uczęszczał uczeń od 225 zł do 445 zł, a w przypadku uczniów z niepełnosprawnością do kwoty 770 zł.

Pomoc w ramach programu przyznano łącznie dla 2 322 uczniów uczęszczających do 178 szkół, w łącznej wysokości 552 834,74 zł (z tego dla 1 459 uczniów z niepełnosprawnością w kwocie 353 217,81 zł).

11.4 Realizacja projektu „Pierwszy Dzwonek”

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie w trzecim i czwartym kwartale 2015 r., analogicznie jak w roku poprzednim, realizował projekt pod nazwą „Pierwszy dzwonek”. Regulamin projektu został przyjęty Uchwałą Zarządu Województwa Małopolskiego Nr 467/15 z dnia 21 kwietnia 2015 r. i przewidywał przyznanie gminom dotacji celowej z przeznaczeniem na udzielenie wsparcia na rok szkolny 2015/2016 dla uczniów z rodzin wielodzietnych 3+ z województwa małopolskiego w zakresie zwiększania ich szans edukacyjnych. W celu realizacji projektu „Pierwszy dzwonek”, Rada Miasta Krakowa uchwałą Nr XIV/278/15 z dnia 27 maja 2015 r. przyjęła lokalny program osłonowy. Dotacja na realizację zadania dla Gminy Miejskiej Kraków, została przekazana na podstawie umowy z Województwem Małopolskim z dnia 24 sierpnia 2015 r.

W roku 2015 pomoc przeznaczona była dla uczniów z rodzin wielodzietnych 3+ a uzależniona była od wysokości dochodu na osobę w rodzinie, który nie mógł przekraczać 150% kryterium dochodowego, o którym mowa w ustawie o pomocy społecznej. Pomoc objęła uczniów mających miejsce zamieszkania na terenie Gminy Miejskiej Kraków, uczęszczających do szkoły podstawowej, gimnazjum albo szkoły ponadgimnazjalnej, bądź szkoły określonej w aktach wykonawczych wydanych na podstawie ustawy o systemie oświaty lub szkoły (ośrodka) umożliwiającej dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej realizację obowiązku szkolnego i obowiązku nauki.

Pomoc przyznawano w drodze decyzji administracyjnej w formie zasiłku celowego. Świadczenie miało charakter jednorazowy, a jego wysokość wynikała z kwoty dotacji otrzymanej przez Gminę Miejską Kraków i określona została Zarządzeniem nr 2315/2015 Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 27 sierpnia 2015 r. na poziomie 120 zł dla ucznia. W ramach lokalnego programu osłonowego „Pierwszy dzwonek” przyznano pomoc 1 910 uczniom, w łącznej kwocie 229 200 zł.

12 Kierowanie do sądów wniosków o stwierdzenie potrzeby umieszczenia w szpitalu psychiatrycznym osób chorujących psychicznie bez ich zgody

Na podstawie ustawy o ochronie zdrowia psychicznego Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie kieruje do sądu wnioski o przyjęcie bez zgody do szpitala psychiatrycznego osób chorych psychicznie, których zachowanie wskazuje, że brak leczenia szpitalnego spowoduje znaczne pogorszenie ich stanu zdrowia psychicznego, lub które są niezdolne do samodzielnego zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych, a uzasadnione jest przewidywanie, że leczenie w szpitalu psychiatrycznym przyniesie poprawę ich stanu zdrowia.

Wszczęcie postępowań sądowych poprzedzone jest działaniami Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krakowie polegającymi na ustaleniu sytuacji osoby, która ma zostać umieszczona w szpitalu psychiatrycznym bez zgody oraz uzyskaniem stosownego zaświadczenia lekarza psychiatry.

W 2015 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie skierował do sądu opiekuńczego 35 wniosków o przyjęcie do szpitala psychiatrycznego osób chorujących psychicznie bez ich zgody. Urzędowi Marszałkowskiemu Województwa Małopolskiego przekazano do realizacji 17 postanowień o skierowaniu uczestnika na leczenie psychiatryczne bez zgody.

13 Udostępnianie zasobów, akcje socjalne

W celu zapewnienia osobom i rodzinom znajdującym się w szczególnie skomplikowanej sytuacji większej pomocy, która pozwoli rozwiązać najpoważniejsze problemy, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie podejmował następujące akcje:

- „Pomagamy talentom”.

W 2015 r. w celu umożliwienia dzieciom z rodzin objętych pomocą MOPS rozwijania posiadanych uzdolnień, Ośrodek zorganizował kolejny raz akcję społeczną pn. „Pomagamy talentom”. MOPS wytypował dzieci z rodzin objętych pomocą Ośrodka, przygotowana została informacja o zajęciach, w których chciałyby uczestniczyć dzieci. Przeprowadzona akcja medialna, w której zachęcano darczyńców do opłacania dzieciom wymarzonych zajęć, zaowocowała zebraniem 6 250 zł, które pozwoliły na opłacenie dodatkowych zajęć w całym roku szkolnym dla 12 dzieci;

- Organizacja spotkania mikołajkowego we współpracy z pracownikami Firmy Delphi Poland S.A.

Inicjatywa zorganizowania spotkania oraz przygotowania paczek dla dzieci została podjęta przez pracowników Firmy Delphi Poland S.A. Spotkanie odbyło się 7 grudnia 2015 r. w sali gimnastycznej Szkoły Podstawowej nr 88 w Krakowie, os. Szklane Domy 2. Prezenty trafiły do 131 dzieci z rodzin korzystających z pomocy MOPS. W paczkach o wartości ponad 45 zł każda, zgodnie z przekazanymi przez MOPS propozycjami, znalazły się m.in.: zabawki, przybory szkolne, gry i słodycze.

- Przekazanie paczek mikołajkowych dla rodzin objętych pomocą MOPS przygotowanych przez pracowników oraz studentów Krakowskich Szkół Artystycznych.

Przedstawiciele Krakowskich Szkół Artystycznych w grudniu 2015 r. zaproponowali przekazanie paczek mikołajkowych dla dzieci z rodzin objętych pomocą MOPS. Pracownicy MOPS wytypowali 20 dzieci z 9 rodzin. Studenci Szkół przekazali paczki dla dzieci, w których znalazły się m.in. słodycze, owoce, ubrania, zabawki oraz przybory szkolne, przygotowali też paczki dla rodziców dzieci.

- Współpraca ze Stowarzyszeniem Wiosna.

Pomiędzy Stowarzyszeniem Wiosna a Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Krakowie zostało zawarte porozumienie dotyczące zasad współpracy w związku z realizacją projektu Szlachetna Paczka i Paczka Seniorów. MOPS informował osoby i rodziny korzystające z pomocy Ośrodka o realizacji przez Stowarzyszenie Wiosna w/w projektów, a następnie przyjął od 344 osób/rodzin formularze zgłoszeniowe i przekazał je wraz z opisem sytuacji do Stowarzyszenia. O objęciu pomocą w ramach projektu Szlachetna Paczka i Paczka Seniorów decydowało ostatecznie Stowarzyszenie.

Sprawozdanie z działalności
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Krakowie za rok 2015

Rozdział:
Pomoc specjalistyczna

14 Piecza zastępcza

14.1 Realizacja Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Gminie Miejskiej Kraków na lata 2013 – 2015 został przyjęty Uchwałą nr LXXXIII/1268/13 Rady Miasta Krakowa z 25 września 2013 roku. Wyznacza następujące kierunki działań, w zakresie rozwoju systemu pieczy zastępczej funkcjonującego na terenie Gminy Miejskiej Kraków:

- rozwój rodzinnej pieczy zastępczej poprzez zastosowanie mechanizmów motywacyjnych;
- wzmocnienie kompetencji wychowawczych osób sprawujących pieczę;
- zapewnienie opieki dzieciom w formach pieczy dostosowanych do ich potrzeb;
- wzmocnienie kwalifikacji kadry wychowawczej zatrudnionej w placówkach opiekuńczo – wychowawczych;
- życiowe usamodzielnienie osób opuszczających rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka i placówki opiekuńczo – wychowawcze oraz ich integracja ze środowiskiem.

Szczegółowe informacje na temat realizacji celów ujętych w Programie znajdują się w Sprawozdaniu z realizacji Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej, które stanowi Załącznik nr 1 do sprawozdania.

14.2 Rodzinna piecza zastępcza

14.2.1 Organizowanie rodzinnej pieczy zastępczej

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, realizatorem zadań powiatu z zakresu pieczy zastępczej są powiatowe centra pomocy rodzinie. Na terenie Gminy Miejskiej Kraków zadania te realizuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

W 2015 r. 28 pracowników MOPS realizowało zadania organizatora pieczy zastępczej, polegające na wspieraniu rodzin zastępczych oraz wspieraniu procesu usamodzielnienia osób opuszczających rodzinną pieczę zastępczą. Rodziny zastępcze wspierało 4 specjalistów – psychologów, 19 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz 5 pracowników socjalnych realizujących zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

W roku 2015 w zakresie rodzinnej pieczy zastępczej zrealizowano następujące działania:

- **Prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka**

Informacje dotyczące poszukiwania kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej, materiały prasowe i filmowe prezentujące sylwetki osób sprawujących pieczę były prezentowane za pośrednictwem strony internetowej MOPS i lokalnych mediów. W trybie ciągłym prowadzona była promocja idei rodzicielstwa zastępczego poprzez publikacje materiałów w środkach masowego przekazu – internet, prasa, radio, telewizja. Informacje o poszukiwaniu rodziców zastępczych były systematycznie prezentowane w środkach komunikacji miejskiej, w formie slajdów, natomiast na przystankach komunikacji miejskiej w okresie od czerwca do grudnia 2015 r. wywieszono 40 plakatów wielkoformatowych. Plakat znalazł się również na portalu onet.pl i został dwukrotnie zamieszczony w dzienniku Fakt. W 2015 roku wydrukowano i rozpowszechniono 10 tys.

ulotek informacyjnych promujących rodzicielstwo zastępcze. Ulotki rozpropagowano w różnych obiektach użyteczności publicznej, w teatrach.

Zorganizowano obchody Dnia Rodzicielstwa Zastępczego. Konkursu literacki „I tak zostaliśmy rodziną zastępczą...”, w którym uczestniczyły rodziny zastępcze przyniósł efekt w postaci publikacji nagrodzonych prac w dwutygodniku krakow.pl, na portalach internetowych: onet.pl, krakow.pl, mops.krakow.pl oraz reportaży i wywiadów z nagrodzonymi rodzinami w lokalnych mediach. W grudniu 2015 r. Prezydent Miasta Krakowa zaprosił dzieci z rodzin zastępczych wraz z opiekunami na imprezę mikołajkową, w której wzięło udział 600 osób.

Ponadto akcje promocyjne prowadzono podczas Święta Rodziny Krakowskiej, Dnia Otwartego Magistratu, Małopolskiego Pikniku Lotniczego i Dożynek Miejskich oraz imprez w ramach projektów socjalnych realizowanych przez Filie MOPS.

Z pracownikami MOPS w 2015 r. skontaktowało się osobiście lub telefonicznie 96 osób zainteresowanych sprawowaniem rodzinnej pieczy zastępczej. Spośród nich 10 rodzin spełniło podstawowe warunki oraz zaprezentowało właściwą motywację i predyspozycje do sprawowania pieczy zastępczej. Osoby te zostały skierowane na szkolenie dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, 11 z nich zostało zakwalifikowanych do sprawowania pieczy zastępczej, w tym 5 rodzin podjęło opiekę nad dziećmi już w roku 2015.

– **Kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych**

Pracownicy MOPS, w oparciu o autorski program, przeprowadzili w roku 2015 dwa cykle szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze. Przeprowadzono łącznie 94 postępowania kwalifikacyjne dla kandydatów do sprawowania funkcji spokrewnionej i niezawodowej rodziny zastępczej oraz 11 dla kandydatów na zawodowe rodziny zastępcze i rodzinny dom dziecka (6 rodzin). W toku postępowań odbyło się 115 wizyt w miejscu zamieszkania kandydatów, 83 spotkania z osobami, mającymi istotny wpływ na ocenę predyspozycji kandydatów do sprawowania pieczy i prognozę funkcjonowania rodziny zastępczej, w 97 przypadkach zasięgnięto opinii o kandydatach w instytucjach istotnych z punktu widzenia procesu kwalifikacji (m.in. szkoła, przedszkole, dzielnicowy), sporządzono 75 opinii psychologicznych o predyspozycjach i motywacji kandydatów do sprawowania pieczy, przeprowadzono badania psychologiczno – pedagogiczne 104 osób.

– **Zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji**

Przeprowadzono 2 cykle szkoleń dla nowo ustanowionych rodzin zastępczych spokrewnionych. Szkolenie miało formę wykładów, warsztatów, pracy w małych grupach, pracy indywidualnej. Zorganizowano również 1 cykl „Szkoły dla rodziców”.

W ramach podnoszenia kompetencji zawodowych rodziców zastępczych zorganizowano szkolenia z zakresu procedury „Niebieska Karta” oraz wspomaganie rozwoju. W 2015 r. dla zawodowych rodzin zastępczych zorganizowano trzydniowe szkolenie wyjazdowe do Muszyny – Złockie, podczas którego rodziny mogły uczestniczyć w zajęciach z obszaru rozwoju dzieci oraz opieki nad nimi.

– **Zapewnienie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych**

Rodziny zastępcze w roku 2015 miały możliwość uczestniczenia w 26 spotkaniach 3 grup wsparcia: dla spokrewnionych rodzin zastępczych wychowujących dzieci w wieku do 11 lat, dla spokrewnionych rodzin zastępczych wychowujących dzieci nastoletnie oraz dla rodzin

opiekujących się dzieckiem niepełnosprawnym. Z tego rodzaju wsparcia skorzystało 26 rodzin spokrewnionych i 8 rodzin wychowujących niepełnosprawne dziecko. Dla zawodowych rodzin zastępczych zorganizowano 6 spotkań grupy wsparcia, mających na celu wymianę informacji i doświadczeń odnośnie opieki i wychowania dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej.

W ramach systemu wsparcia, funkcjonujące zawodowe rodziny zastępcze zostały objęte usługą superwizji – w roku 2015 odbyły się trzy takie spotkania. W celu umożliwienia zawodowym rodzinom zastępczym skorzystania z wypoczynku, na czas niesprawowania opieki została zapewniona piecza nad dziećmi przez 18 rodzin pomocowych.

W grudniu 2015 r. zorganizowano okolicznościowe spotkanie wigilijne dla zawodowych rodzin zastępczych oraz imprezę mikołajkową dla wszystkich dzieci przebywających w rodzinach zastępczych.

– **Współpraca ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi**

Pracownicy MOPS uczestniczyli w 152 rozprawach sądowych dotyczących uregulowania sytuacji dzieci oraz skierowali 477 pism oraz opinii do sądów rodzinnych w sprawie dzieci przebywających w rodzinnych formach pieczy zastępczej. Ponadto zwołano 787 zespołów konsultacyjnych złożonych z pracowników MOPS i innych instytucji zaangażowanych w pomoc dzieciom przebywającym w rodzinnej pieczy zastępczej, dokonano 834 oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnych formach pieczy zastępczej oraz przeprowadzono 1 859 konsultacji ze specjalistami (pedagodzy i wychowawcy szkolni, psychologowie, lekarze, pracownicy socjalni, kuratorzy sądowi). Jednocześnie pracownicy MOPS brali udział w 44 przejściach opieki nad dziećmi, które zostały umieszczone w zawodowych rodzinach zastępczych. Ponadto w roku 2015 dokonano 36 ocen rodzin zastępczych pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonej funkcji i jakości wykonywanej pracy oraz przeprowadzono 293 wizyty w miejscu zamieszkania rodzin zastępczych i rodzinnych domach dziecka.

– **Prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej**

Rodziny zastępcze niezawodowe i spokrewnione korzystały z poradnictwa specjalistycznego psychologów. Indywidualnym poradnictwem psychologicznym objęto 220 rodzin zastępczych niezawodowych i spokrewnionych oraz 151 dzieci umieszczonych w tych rodzinach. Ponadto indywidualnym poradnictwem psychologicznym objętych było 77 zawodowych rodzin zastępczych oraz 3 osoby prowadzące rodzinny dom dziecka z łączną liczbą 247 dzieci. Łącznie rodzinom zastępczym udzielono 1 219 indywidualnych porad psychologicznych.

Do ośrodków poradnictwa i terapii skierowano 17 osób z rodzin zastępczych niezawodowych i spokrewnionych. 20 dzieci uczestniczyło w grupie socjoterapeutycznej dla młodzieży. Rodziny biologiczne dzieci przebywających w rodzinach zastępczych skorzystały z 67 indywidualnych porad psychologicznych.

Z porad prawnych, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego, udzielanych przez pracowników MOPS skorzystało 19 rodzin zastępczych.

– **Dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej**

W 2015 r. sporządzono dla sądu rodzinnego 886 ocen i opinii o sytuacji dzieci w rodzinach zastępczych. Opracowanych zostało 835 planów pomocy oraz modyfikacji planów pomocy

dla dzieci umieszczonych w rodzinnych formach pieczy zastępczej. Zorganizowano 837 kontaktów dzieci z rodzinami biologicznymi, w tym w 312 kontaktach uczestniczyli pracownicy MOPS.

– **Zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego**

Rodziny zastępcze spokrewnione i niezawodowe korzystały z zapewnionych w ramach Programu Aktywności Lokalnej (*szerzej zob. rozdział nr 2.2.1.3*) indywidualnych porad: logopedy (115 godzin porad), dietetyka (105 godzin porad), udzielano także indywidualnej pomocy w nauce i odrabianiu zadań (269 godzin). Dzieci z rodzin zastępczych miały możliwość udziału w zajęciach rozwijających zainteresowania (224 godziny), uczestniczyły także w 10 wyjściach do obiektów kulturalnych i sportowych znajdujących się na terenie Krakowa.

Ponadto rodziny zastępcze sprawujące opiekę nad dziećmi niepełnosprawnymi korzystały z możliwości weekendowej opieki, w ramach zajęć świetlicowych, dostosowanych do indywidualnych potrzeb tych dzieci. Tym samym zapewniono rodzicom zastępczym czas na załatwienie własnych spraw lub na wypoczynek.

Rodzice zastępczy brali udział w zajęciach grupowych z podstaw komunikacji w języku angielskim (68 godzin zajęć). 48 osób wzięło udział w całodziennym wyjeździe integracyjno – edukacyjnym. Rodziny zastępcze miały także możliwość integracji podczas okolicznościowych spotkań organizowanych z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego, Mikołaja, Świąt Bożego Narodzenia.

– **Organizowanie pomocy wolontariuszy dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka**

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej zawarł porozumienie o współpracy z Fundacją Ruperta Mayera Dzieło Pomocy Dzieciom w sprawie realizacji pomocy wolontaryjnej na rzecz dzieci przebywających w rodzinach zastępczych. W ramach umowy z pomocy wolontariuszy skorzystało 52 dzieci. Ponadto 102 dzieci ze spokrewnionych i niezawodowych rodzin zastępczych objętych jest pomocą na podstawie indywidualnych umów o wolontariacie zawieranych przez wolontariuszy MOPS, w tym 18 dzieci ze spokrewnionych i niezawodowych rodzin zastępczych zostało objętych pomocą wolontariuszy z Uniwersytetu Trzeciego Wieku z Uniwersytetu Jagiellońskiego. 15 dzieci korzysta także z wolontariatu oferowanego w ramach Programu Aktywności Lokalnej dla rodzin zastępczych.

– **Zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających**

W 2015 r. dokonano 65 zgłoszeń do ośrodków adopcyjnych dotyczących dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych zawodowych, niezawodowych i spokrewnionych. Na podstawie podejmowanych działań w roku 2015, 34 dzieci, które przebywały w zawodowych rodzinach zastępczych zostało przysposobionych.

– **Udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnej pieczy zastępczej**

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej współuczestniczyli w tworzeniu i realizacji 357 indywidualnych programów usamodzielnienia osób opuszczających rodziny zastępcze, dokonali 305 modyfikacji programów, odbyli 189 wizyt w miejscu zamieszkania osób usamodzielnianych, w 82 przypadkach towarzyszyli osobom usamodzielnianym w kontaktach z instytucjami. Koordynatorzy wystosowali 52 pisma do szkół z zapytaniem o sytuację szkolną osób usamodzielnianych, przeprowadzili 99 rozmów z pracownikami szkół,

przewodzący 274 działania mające na celu motywowanie wychowanków do kontynuowania nauki. Koordynatorzy udzielali również pomocy w zakresie uzyskania przez osoby usamodzielniane odpowiednich warunków mieszkaniowych: pomagali uzupełnić wnioski o otrzymanie lokalu z zasobów gminy (w 18 przypadkach), przygotowali pisma popierające ten wniosek (w 34 przypadkach). W 13 przypadkach interweniowali osobiście lub pisemnie u zarządców lokali w sprawach lokalowych. 31 wychowankom umożliwiono skorzystanie z porady prawnej – w kwestiach mieszkaniowych i rodzinnych. *(szerzej zob. rozdział nr 14.7)*

14.2.2 Świadczenia pieniężne dla dzieci umieszczonych w rodzinnych formach pieczy zastępczej oraz wynagrodzenia dla osób prowadzących zawodowe rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka

W 2015 r. objęto pomocą pieniężną 484 rodziny zastępcze: zawodowe, spokrewnione i niezawodowe oraz rodzinne domy dziecka. Łącznie przebywało w nich 672 dzieci. 4 rodziny zastępcze, na własny wniosek nie korzystają z pomocy pieniężnej.

Rodzinom wypłacono następujące świadczenia:

- na pokrycie kosztów utrzymania dziecka: 6 885 świadczeń na kwotę 5 348 052,28 zł;
- na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka: 32 świadczenia w łącznej wysokości 36 989 zł;
- na utrzymanie lokalu mieszkalnego: 143 świadczenia w kwocie 288 797,85 zł;
- na pokrycie innych nieprzewidzianych kosztów związanych z opieką i wychowaniem w rodzinach zastępczych zawodowych oraz funkcjonowaniem rodzinnego domu dziecka: 15 świadczeń w łącznej wysokości 11 559,80 zł;
- na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki: 16 świadczeń na kwotę 11 456 zł;
- na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z remontem w lokalu zajmowanym przez rodzinny dom dziecka: 2 świadczenia w łącznej wysokości 996 zł;
- na dofinansowanie kosztów wypoczynku dziecka poza miejscem zamieszkania: 228 świadczeń na kwotę 83 673,17 zł;
- wypłacone rodzinom pomocowym: 47 świadczeń w łącznej wysokości 18 852,70 zł.

Ponadto wypłacono 424 świadczenia tytułem wydatków na wynagrodzenia osób prowadzących zawodowe rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka, 6 świadczeń tytułem wydatków na wynagrodzenia osób zatrudnionych do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi przebywającymi w rodzinnych domach dziecka, 21 świadczeń dla rodzin pomocowych oraz 9 świadczeń dla osób zatrudnionych w rodzinach zastępczych zawodowych. Wysokość wydatków na wynagrodzenia osób prowadzących zawodowe rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka wyniosła w 2015 r. 1 742 124,32 zł.

W dniu 8 kwietnia 2015 roku Rada Miasta Krakowa podjęła uchwałę Nr X/179/2015 w sprawie określenia szczegółowych warunków wynagradzania rodzin zawodowych i osób prowadzących rodzinne domy dziecka funkcjonujących na terenie GMK. Na podstawie powyższej uchwały od maja 2015 r. zostały zwiększone wynagrodzenia dla zawodowych rodzin zastępczych oraz osoby prowadzącej rodzinny dom dziecka. W grudniu 2015 r. dokonano kolejnej zmiany uchwały i wprowadzono zapis, zgodnie z którym podwyższono wysokość wynagrodzenia rodzin pomocowych. W przypadku rodzin zawodowych wysokość wynagrodzenia jest wyższa o 15% od dotychczas pobieranego (20% z kwoty otrzymywanego wynagrodzenia). W przypadku rodzin niezawodowych – wynagrodzenie jest wyższe o 30% od dotychczas przysługującego wynagrodzenia (20% z kwoty 2 000 zł.)

14.3 Instytucjonalna piecza zastępcza

14.3.1 Placówki opiekuńczo – wychowawcze

Według stanu na 31.12.2015 r. w Krakowie funkcjonowało łącznie 39 placówek opiekuńczo – wychowawczych, zapewniających 501 miejsc. 27 placówek prowadzonych było na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków przez organizacje pozarządowe, a 12 placówek funkcjonowało jako jednostki publiczne.

Poniższa tabela obrazuje typy instytucjonalnych form pieczy zastępczej funkcjonujących na terenie Krakowa z wyszczególnieniem liczby miejsc oraz liczby korzystających.

Tabela: Placówki opiekuńczo – wychowawcze wg typów, liczby miejsc oraz liczby osób korzystających

L.p.	Typ placówki	Liczba placówek	Liczba miejsc (wg stanu na 31.12.2015 r.)	Liczba korzystających
1.	Typu socjalizacyjnego	27	367	408
2.	Typu interwencyjnego	3	56	107
3.	Typu specjalistyczno – terapeutycznego	3	35	37
4.	Typu rodzinnego	6	43	47
	Suma	39	501	599

W 2015 r. MOPS wydał 217 skierowań do placówek opiekuńczo – wychowawczych. Podstawą wydanych skierowań było 145 postanowień sądu. W sprawach kierowanych dzieci podjęto 274 kontakty z instytucjami. Wśród dzieci skierowanych do placówek 1 dziecko pochodziło spoza Gminy Miejskiej Kraków.

W 2015 r. pracownicy MOPS uczestniczyli w 1 050 posiedzeniach zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dziecka, podczas których specjaliści współpracujący z rodziną i dzieckiem (pedagog, psycholog, pracownik socjalny, kurator sądowy) dokonywali oceny efektów podejmowanych działań oraz opracowywali kierunki pracy z rodziną. Sporządzono 135 informacji o dzieciach przebywających w placówkach.

W 2015 r. 45 wychowanków placówek powróciło do domu przed osiągnięciem pełnoletności lub zostało przysposobionych, natomiast 47 zostało usamodzielnionych po osiągnięciu pełnoletności.

Na podstawie wniosków od osób zobowiązanych do opłaty, wydano 561 decyzji administracyjnych dotyczących ustalenia zobowiązania za pobyt dzieci w instytucjonalnych formach pieczy zastępczej.

14.3.2 Wydatki na funkcjonowanie instytucjonalnych form pieczy zastępczej

Wydatki na funkcjonowanie instytucjonalnych form pieczy zastępczej w roku 2015 wyniosły łącznie 26 316 028,91 zł, w tym:

- placówki opiekuńczo – wychowawcze typu interwencyjnego – 4 068 805,87 zł;
- placówki opiekuńczo – wychowawcze typu socjalizacyjnego – 19 771 457,54 zł;
- placówki opiekuńczo – wychowawcze typu specjalistyczno – terapeutycznego – 1 194 784,48 zł;
- placówki opiekuńczo – wychowawcze typu rodzinnego – 1 280 981,02 zł.

14.3.3 Przekształcenia instytucjonalnych form pieczy zastępczej

Oprócz działań podejmowanych w celu rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej, podejmowane są działania mające na celu dostosowanie instytucjonalnych form pieczy

zastępczej do potrzeb umieszczanych dzieci oraz osiągnięcia standardu liczby miejsc. Zgodnie z zapisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, placówki opiekuńczo – wychowawcze do dnia 31 grudnia 2020 r. mają obowiązek osiągnięcia standardu 14 miejsc. Według stanu na 1 stycznia 2015 r. spośród 39 placówek funkcjonujących na terenie Gminy Miejskiej Kraków, 35 placówek osiągnęło standard w zakresie liczby miejsc. W roku 2015 podjęte zostały działania w celu realizacji standardu w pozostałych placówkach. Dzięki pozyskaniu lokalu z zasobów Gminy oraz realizacji inwestycji w funkcjonującej placówce kolejne jednostki osiągnęły standard miejsc określony ustawą. W wyniku podjętych działań, na terenie Krakowa funkcjonują tylko 2 placówki, które zapewniają więcej niż 14 miejsc.

Ponadto, na podstawie uchwały Rady Miasta Krakowa zlikwidowano Specjalistyczną Placówkę Opiekuńczo – Wychowawczą im. J. Brzechwy, al. Pod Kopcem 10a z równoczesnym włączeniem jej do struktury Centrum Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych „PARKOWA”. W wyniku przeprowadzonych zmian w Centrum funkcjonuje 6 placówek zapewniających 68 miejsc. Jednocześnie na podstawie uchwały Rady Miasta Krakowa, wszystkie placówki obsługiwane przez Centrum „PARKOWA” zostały przekształcone w placówki opiekuńczo – wychowawcze typu specjalistyczno – terapeutycznego.

14.3.4 Realizacja projektu „Pomocna Dłoń pod Bezpiecznym Dachem”

W roku 2015 w 3 placówkach opiekuńczo – wychowawczych typu interwencyjnego, funkcjonujących na terenie Gminy Miejskiej Kraków wdrożony został Projekt „Pomocna Dłoń pod Bezpiecznym Dachem”, realizowany przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie w ramach Celu II Szwajcarsko – Polskiego Programu Współpracy: *Poprawa usług podstawowej opieki zdrowotnej i usług opieki społecznej na peryferyjnych i zmarginalizowanych terenach obszarów objętych koncentracją geograficzną.*

Celem strategicznym projektu było *podniesienie dostępności usług opieki społecznej dla mieszkańców Małopolski poprzez waloryzację bazy infrastrukturalnej domów pomocy społecznej i placówek opiekuńczo – wychowawczych, doposażenie tych jednostek w sprzęt oraz profesjonalizację usług ich personelu.* Otrzymane dofinansowanie przeznaczono na poprawę infrastruktury placówek opiekuńczo – wychowawczych typu interwencyjnego, ich modernizację oraz zakup wyposażenia i podniesienie kwalifikacji personelu placówek opiekuńczo – wychowawczych.

Poziom dofinansowania wyniósł 85% całkowitych kosztów kwalifikowanych Projektu tj. 411 000 zł, natomiast 15% kosztów stanowił wkład własny.

Efektem projektu jest wzrost standardu wychowania i opieki świadczonej przez Interwencyjną Placówkę Opiekuńczo – Wychowawczą dla Chłopców ul. Naczelna 12, Interwencyjną Placówkę Opiekuńczo – Wychowawczą dla Dziewcząt os. Willowe 19 oraz Placówkę Opiekuńczo – Wychowawczą typu interwencyjnego ul. Rajska 10.

14.4 Ustalenie opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej

W roku 2015 wydano 328 decyzji administracyjnych dotyczących opłaty za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych i rodzinnym domu dziecka oraz 561 decyzji dotyczących opłaty za pobyt dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych. Sposób naliczania opłaty został określony w uchwale nr LII/691/12 Rady Miasta Krakowa z 11 lipca 2012 r. (z późn. zm.).

14.5 Dochodzenie świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci przebywających w pieczy zastępczej

Zgodnie z zapisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w sytuacji gdy od umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej upłyne rok, kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie ma obowiązek dochodzenia na rzecz dziecka świadczeń alimentacyjnych. W roku 2015 do sądów rodzinnych wystosowano 322 pozwy w sprawie zasądzenia świadczeń alimentacyjnych, z czego w 169 przypadkach sąd orzekł przyznanie świadczeń alimentacyjnych.

14.6 Wydatki z tytułu umieszczenia dzieci z Gminy Miejskiej Kraków w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie innych powiatów

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na powiaty obowiązek ponoszenia wydatków z tytułu umieszczenia dzieci w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie innych powiatów. W 2015 r. w rodzinach zastępczych poza Gminą Miejską Kraków przebywało 91 dzieci z terenu Krakowa, natomiast w funkcjonujących na terenie Krakowa rodzinach zastępczych, które sprawowały opiekę nad dziećmi z terenu innych powiatów przebywało 54 dzieci. Z kolei w placówkach opiekuńczo – wychowawczych funkcjonujących na terenie Krakowa przebywało 22 dzieci z terenu innych powiatów, natomiast 3 dzieci z terenu Krakowa przebywało w placówkach funkcjonujących poza Gminą Miejską Kraków.

Wydatki na utrzymanie dzieci przebywających w pieczy zastępczej na terenie innych powiatów w roku 2015 wyniosły łącznie 1 201 488,07 zł.

Podpisano 151 porozumień oraz aneksów regulujących kwestie ponoszenia wydatków za pobyt.

14.7 Usamodzielnienie wychowanków rodzin zastępczych i placówek oraz kontynuowanie nauki

W 2015 r. udzielono pomocy związanej z usamodzielnieniem 370 wychowankom rodzin zastępczych i placówek.

Tabela: Usamodzielnianie wychowanków rodzin zastępczych i placówek

Lp.	Podstawa przyznawania pomocy	Liczba osób usamodzielnianych objętych pomocą w 2015 r.
1.	Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	215
2.	Na zasadach ustawy o pomocy społecznej (przepisy przejściowe z ustawy o wspieraniu rodziny)	114
3.	Ustawa o pomocy społecznej	41
	Miejsce pobytu osoby usamodzielnianej przed usamodzielnieniem	Liczba osób usamodzielnianych objętych pomocą w 2015 r.
1.	Rodziny zastępcze	200
2.	Placówki opiekuńczo – wychowawcze	129
3.	Młodzieżowe ośrodki wychowawcze	32
4.	Specjalny ośrodek szkolno – wychowawczy	0
5.	Schronisko dla nieletnich i zakład poprawczy	1
6.	Zakłady poprawcze	8
Suma		370

Osoby usamodzielniane zostały objęte pomocą, mającą na celu życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem poprzez następujące działania:

- opracowanie i towarzyszenie w realizacji 414 Indywidualnych Programów Usamodzielnienia, aneksów oraz modyfikacji;
- pełnienie przez pracowników MOPS funkcji opiekuna usamodzielnienia dla 20 osób usamodzielnianych. Rolą opiekuna jest m.in. opracowanie wspólnie z osobą usamodzielnianą programu usamodzielnienia, ocena realizacji programu oraz jego bieżące modyfikowanie, towarzyszenie osobie usamodzielnianej w kontaktach z instytucjami, współpraca ze szkołą i rodziną;
- wspieranie wychowanków w zakresie:
 - uzyskania odpowiednich warunków mieszkaniowych (wsparciem objęto 59 osób),
 - uzyskania wykształcenia, zawodu i podjęcia zatrudnienia zgodnego z możliwościami i aspiracjami wychowanka (184 pisma do szkół z zapytaniem o sytuację szkolną osób usamodzielnianych, 341 rozmów z pracownikami szkół, 721 działań mających na celu motywowanie wychowanków do kontynuowania nauki, 5 osób usamodzielnianych zostało skierowanych do doradcy zawodowego lub na warsztaty autoprezentacji, 29 wychowanków skorzystało z porady prawnej), Ponadto w ramach porozumienia o współpracy z Miejskim Przedsiębiorstwem Komunikacyjnym w Krakowie 1 osoba podjęła zatrudnienie na umowę o pracę jako motorniczy, 1 osoba odbyła staż zawodowy oraz 1 osoba pracowała na umowę zlecenie przy czyszczeniu taboru MPK.
 - kontaktów z rodziną i środowiskiem (668 wizyt w miejscu zamieszkania osób, które opuściły pieczę zastępczą),
- podjęcie współpracy z 19 młodzieżowymi ośrodkami wychowawczymi, 6 zakładami poprawczymi w zakresie przygotowania procesu usamodzielnienia wychowanków tych placówek.

Osoby usamodzielniane zostały objęte pomocą finansową, przyznaną po przeprowadzeniu 765 postępowań administracyjnych. W celu przyznania świadczeń, do których stosuje się przepisy ustawy o pomocy społecznej przeprowadzono 380 wywiadów środowiskowych.

Udzielono 2 735 świadczeń na kontynuowanie nauki, 83 świadczenia na usamodzielnienie, 70 świadczeń na zagospodarowanie.

14.7.1 Mieszkanie chronione dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej

Usamodzielniający się wychowankowie, którzy nie mieli zabezpieczonych potrzeb mieszkaniowych, mogli otrzymać świadczenie w postaci pobytu w mieszkaniu chronionym. W roku 2015 na terenie Krakowa funkcjonowały 2 mieszkania prowadzone na zlecenie Gminy, które zapewniały 11 miejsc. Skorzystało z nich 16 osób.

15 Interwencja kryzysowa

Zadanie interwencji kryzysowej realizowane jest w Krakowie przez Ośrodek Interwencji Kryzysowej oraz przez Ośrodek dla Osób Dotkniętych Przemocą (wyłącznie w zakresie pomocy osobom dotkniętym przemocą).

Ośrodek Interwencji Kryzysowej w 2015 roku udzielił 10 605 świadczeń dla łącznej liczby 4 196 osób. W prowadzonym hostelu OIK zapewniał 8 miejsc schronienia, z których w 2015 r. skorzystały 42 osoby.

Od kwietnia 2014 r. krakowski OIK w ramach porozumienia zawartego między powiatem krakowskim i Gminą Miejską Kraków realizuje zadanie interwencji kryzysowej również dla mieszkańców powiatu krakowskiego.

Ośrodek dla Osób Dotkniętych Przemocą w ramach interwencji kryzysowej realizowanej dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie, w 2015 r. udzielił schronienia 71 osobom (w tym 33 osobom dorosłym oraz 38 dzieciom).

Dane dotyczące Ośrodka dla Osób Dotkniętych Przemocą zawarte są w Rozdziale nr 4.

15.1 Miejsca interwencyjnego schronienia

W ramach zadań z zakresu interwencji kryzysowej w okresach niskich temperatur tj. od 1.11.2014 r. do 31.03.2015 r. w lokalizacji os. Krakowiaków 46 uruchomionych zostało 10 miejsc interwencyjnego schronienia dla kobiet. W 2015 r. z tej formy pomocy skorzystały 23 osoby.

16 Ośrodki wsparcia, mieszkania chronione, placówki zapewniające opiekę całodobową osobom starszym i niepełnosprawnym

Podstawowym założeniem systemu wsparcia osób starszych i niepełnosprawnych w Krakowie jest umożliwienie im jak najpełniejszego i najdłuższego funkcjonowania w środowisku rodzinnym, sąsiedzkim w miejscu zamieszkania. Instytucjonalne, całodobowe formy opieki są ostatnią formą pomocy, która powinna być stosowana tylko w przypadku niemożności rozwiązywania problemów innymi sposobami. Jednocześnie działania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej zmierzają do tego, aby system wsparcia osób starszych i niepełnosprawnych był na tyle zróżnicowany, by zapewniał ofertę dostosowaną do stanu zdrowia oraz sytuacji rodzinnej i bytowej każdej osoby wymagającej wsparcia.

16.1 Ośrodki wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych

16.1.1 Dzielne domy pomocy

Celem działania dziennych domów pomocy jest podtrzymywanie sprawności psychofizycznej osób starszych dla umożliwienia im jak najdłuższego funkcjonowania w środowisku rodzinnym, sąsiedzkim w miejscu zamieszkania. Dzięki ośrodkom osoby starsze mogą zaspokoić potrzebę kontaktu i integracji społecznej. Uczestnicy otrzymują wsparcie specjalistów, rehabilitację społeczną i usprawniającą.

W 2015 r. w Krakowie funkcjonował Miejski Dzienny Dom Pomocy Społecznej będący jednostką budżetową w skład którego wchodziło 6 placówek. Ponadto funkcjonowało 6 dziennych ośrodków dla osób starszych prowadzonych na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków przez organizacje pozarządowe w tym: 3 ośrodki wsparcia dla osób starszych, 1 dzienny dom (*szerzej zob. rozdział nr 16.1.1.1*) oraz 2 ośrodki wsparcia – kluby samopomocy (*szerzej zob. rozdział nr 16.1.1.2*), których działania ukierunkowane są na integrację międzypokoleniową poprzez budowanie relacji pomiędzy osobami starszymi i młodzieżą lub dziećmi w wieku szkolnym. Dzielne domy pomocy na dzień 31.12.2015 r. dysponowały 750 miejscami. W 2015 r. z pomocy w formie pobytu w ośrodku wsparcia dla osób starszych skorzystało łącznie 1 199 osób.

16.1.1.1 Dzienny Dom Senior – Wigor

W listopadzie 2015 r. rozpoczął działalność Dzienny Dom Senior – Wigor przy ul. Zielony Dół 4, który na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków prowadzi Stowarzyszenie UNICORN. Uruchomienie placówki możliwe było dzięki pozyskaniu dofinansowania z budżetu państwa w ramach Programu Wieloletniego „Senior – WIGOR” na lata 2015 – 2020. Projekt współfinansowany jest ze środków Gminy Miejskiej Kraków.

Placówka dysponuje 30 miejscami dziennego pobytu. Wydatki na funkcjonowanie placówki w roku 2015 wyniosły 360 500 zł w tym 312 500 zł przeznaczono na adaptację i zakup wyposażenia do lokalu.

16.1.1.2 Ośrodki wsparcia – kluby samopomocy realizujące zadania integracji międzypokoleniowej

Celem działania ośrodków wsparcia – klubów samopomocy jest prowadzenie działań ukierunkowanych na integrację międzypokoleniową poprzez budowanie relacji pomiędzy osobami starszymi i młodzieżą lub dziećmi w wieku szkolnym. W roku 2015 w Krakowie funkcjonowały dwa ośrodki tego typu z łączną liczbą 60 miejsc. W maju 2015 r., dzięki otrzymanemu dofinansowaniu z budżetu Wojewody w ramach zadania „Wspieranie osób w podeszłym wieku w integracji z młodzieżą”, uruchomiono przy ul. Balickiej 289 drugi klub samopomocy przeznaczony dla 20 osób starszych oraz 10 dzieci i młodzieży.

Z pomocy w formie uczestnictwa w klubie samopomocy skorzystało w roku 2015 łącznie 137 osób. Na funkcjonowanie jednostek wydatkowano kwotę 180 000 zł, w tym 122 400 zł ze środków Gminy Miejskiej Kraków.

16.1.2 Środowiskowe domy samopomocy

Środowiskowe domy samopomocy udzielają wsparcia osobom chorującym psychicznie, niepełnosprawnym intelektualnie, osobom z autyzmem oraz z chorobą Alzheimera.

W 2015 r. w Gminie Miejskiej Kraków funkcjonowało 12 środowiskowych domów samopomocy, w tym 1 środowiskowy dom samopomocy, będący miejską jednostką organizacyjną oraz 11 środowiskowych domów samopomocy z 2 filiami, prowadzonych przez organizacje pozarządowe. Łącznie placówki dysponują 439 miejscami. W listopadzie 2015 r. w Środowiskowym Domu Samopomocy ul. Olszańska 5 uruchomiono 22 nowe miejsca.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej zmieniające rozporządzenie w sprawie środowiskowych domów samopomocy określa m.in. standardy jakie muszą spełnić do końca 2018 roku. W roku 2015 Wojewoda Małopolski przekazał środki w łącznej wysokości 307 000 zł na realizację programów naprawczych dla 3 placówek oraz dostosowanie lokalu przy ul. Olszańskiej 5 do większej liczby uczestników. Na dzień 31.12.2015 r. tylko jeden środowiskowy dom samopomocy nie spełniał wymaganego standardu usług.

W 2015 r. z pomocy środowiskowych domów samopomocy skorzystało 499 osób, w tym 106 nowych.

W roku 2015 na bieżącą działalność środowiskowych domów samopomocy prowadzonych przez podmioty niepubliczne z budżetu Wojewody przeznaczono dotację w wysokości 4 164 796,14 zł oraz 672 709,14 zł na działalność środowiskowego domu samopomocy będącego jednostką budżetową. Ponadto w roku 2015 środowiskowe domy samopomocy otrzymały z budżetu państwa dodatkowe środki na malowanie pomieszczeń oraz zakup wyposażenia w łącznej wysokości 154 224 zł.

16.2 Mieszkania chronione dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz dla osób starszych i niepełnosprawnych fizycznie

W 2015 r. na terenie Gminy Miejskiej Kraków funkcjonowało 9 mieszkań chronionych, z których 8 przeznaczonych było dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz 1 dla osób starszych i niepełnosprawnych fizycznie. Prowadzenie 5 mieszkań chronionych Gmina Miejska Kraków zleciła organizacjom pozarządowym, posiadającym status organizacji pożytku publicznego natomiast 4 mieszkania chronione prowadzone są przez jednostki budżetowe – domy pomocy społecznej. W grudniu 2015 roku na os. Sportowym 25a powstało nowe mieszkanie chronione przeznaczone dla 5 osób starszych i niepełnosprawnych fizycznie, prowadzone przez Dom Pomocy Społecznej os. Szkolne 28

Mieszkania dysponowały łącznie 48 miejscami. Z pobytu w mieszkaniach chronionych skorzystały 54 osoby. Łączny koszt funkcjonowania mieszkań chronionych w roku 2015 wyniósł 269 221,68 zł.

16.3 Rodzinny dom pomocy

Na terenie Miasta Krakowa w 2015 roku funkcjonował Rodzinny Dom Pomocy przy ul. Źródlanej 15, prowadzony przez Caritas Archidiecezji Krakowskiej, na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków, przeznaczony dla 8 osób. Z całodobowych usług opiekuńczych w placówce skorzystało 13 osób. Na funkcjonowanie Rodzinnego Domu Pomocy wydatkowano w roku 2015 kwotę 213 734,40 zł.

16.4 Domy pomocy społecznej

W 2015 r. na terenie Gminy Miejskiej Kraków funkcjonowało 17 domów pomocy społecznej, z czego 11 domów to miejskie jednostki organizacyjne. Domy pomocy społecznej dysponują 2 068 miejscami. W 2015 r. z usług świadczonych w domach pomocy społecznej skorzystały łącznie 2 352 osoby.

Tabela: Domy pomocy społecznej (wg typów) funkcjonujące w 2015 r. na terenie Gminy Miejskiej Kraków

Typ placówki	Stan na 31 grudnia 2015 r.			
	Liczba DPS – mjo	Liczba miejsc	Liczba DPS – prowadzonych przez NGO	Liczba miejsc
dla osób w podeszłym wieku	2	171	1	67
dla osób przewlekle somatycznie chorych	4	747	3	107
dla osób przewlekle psychicznie chorych	3	659	–	–
dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie	1	87	1	40
dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie	–	–	1	25
dla dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie	1	165*	–	–
Ogółem:	11	1 829*	6	239

*15 miejsc dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, 150 miejsc dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie

W 2015 r. złożono 496 wniosków o umieszczenie w domu pomocy społecznej. Łącznie wydano 3 672 decyzje i postanowienia w sprawach klientów.

W roku 2015 w domach pomocy społecznej umieszczono łącznie 371 nowych osób, z czego 358 w domach zlokalizowanych na terenie Gminy Miejskiej Kraków, a 13 osób w domach znajdujących się na terenie innych powiatów.

Na dzień 31.12.2015 r. na umieszczenie w domu pomocy społecznej oczekiwały 164 osoby. Okres oczekiwania na miejsce jest zróżnicowany i zależy przede wszystkim od typu domu a także od płci i preferencji osób oczekujących, dotyczących skierowania do konkretnego domu pomocy społecznej.

Tabela: Liczba osób oczekujących na miejsce w domu pomocy społecznej

Typ placówki	rok 2015 (stan na 31 grudnia)		
	Liczba osób oczekujących na umieszczenie w dps, w tym:	kobiety	mężczyźni
dla osób w podeszłym wieku	18	6	12
dla osób przewlekle somatycznie chorych	131	69	62
dla osób przewlekle psychicznie chorych	3	0	3
dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie	12	2	10
dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie	0	0	0
Ogółem:	164	77	87

Wydatki na bieżącą działalność domów pomocy społecznej w roku 2015 wyniosły 101 317 010 zł, w tym 92 162 522,38 zł (ze środkami Dzielnic, wydatkami bieżącymi i wydatkami MDDPS na posiłki w DPS) to wydatki miejskich jednostek organizacyjnych.

W 2015 r. wydatki związane z pobytem 128 osób, umieszczonych w domach pomocy społecznej poza Gminą Miejską Kraków, wyniosły 2 644 416 zł.

W ramach środków inwestycyjnych Gminy Miejskiej Kraków w wysokości 1 074 904,65 zł, w roku 2015 Dom Pomocy Społecznej ul. Krakowska 55 dokończył modernizację budynku przy ul. Chmielowskiego 6. W wyniku prowadzonych w 2015 roku działań uzyskano kolejne 42 miejsca stałego pobytu dla osób przewlekle psychicznie chorych. Inwestycja była kontynuacją prac wykonanych w latach 2013 – 2014 w wyniku realizacji projektu „Pomocna Dłoń pod Bezpiecznym Dachem” w ramach Szwajcarsko – Polskiego Programu Współpracy.

16.4.1 Kierowanie do sądów wniosków dotyczących wydania postanowienia o potrzebie umieszczenia osoby w domu pomocy społecznej bez jej zgody

W przypadku, gdy osoba wymaga skierowania do domu pomocy społecznej ze względu na swój stan zdrowia, ale nie jest zdolna do świadomego wyrażenia zgody lub w przypadku, gdy na skutek choroby psychicznej nie wyraża zgody na skierowanie do placówki, a brak opieki zagraża jej życiu lub zdrowiu – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie na podstawie ustawy o ochronie zdrowia psychicznego, występuje do sądu opiekuńczego z wnioskiem o skierowanie do domu pomocy społecznej bez zgody strony.

W 2015 r. wniesiono 74 takie wnioski.

17 Pomoc na rzecz osób bezdomnych

Szacuje się, że w ciągu roku w Krakowie przebywa około 2 tysięcy osób bezdomnych. W roku 2015 MOPS objął pomocą 1 675 rodzin (1 819 osób w rodzinach), w tym 224 rodziny (230 osób) skorzystały z pomocy wyłącznie w formie pracy socjalnej.

17.1 Zapewnienie schronienia

Udzielanie schronienia następuje przez przyznanie tymczasowego miejsca w noclegowniach, schroniskach, domach dla bezdomnych i innych miejscach do tego przeznaczonych.

Gmina Miejska Kraków w roku 2015 powierzała podmiotom niepublicznym prowadzenie 4 placówek czasowego zakwaterowania dla osób bezdomnych i 3 mieszkań chronionych dla bezdomnych mężczyzn (*zob. szerzej rozdział nr 17.1.2*) oraz wspierała działalność charytatywną w zakresie pomocy bezdomnym, przekazując dotację na funkcjonowanie 5 placówek zapewniających schronienie osobom bezdomnym.

Placówki dla osób bezdomnych to:

1. Schronisko dla Bezdomnych Kobiet w Krakowie przy ul. Sołtyśowskiej 13c

Schronisko prowadzone jest na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków przez Caritas Archidiecezji Krakowskiej, zapewnia całodobowe schronienie dla kobiet bezdomnych i kobiet z dziećmi powyżej 7 roku życia, czasowo pozbawionych miejsca zamieszkania, przebywających na terenie Krakowa i posiadających obecne lub ostatnie zameldowanie na pobyt stały w Krakowie. Placówka zapewnia 53 miejsca noclegowe oraz wsparcie psychologiczne, pedagogiczne i pomoc pracownika socjalnego.

W 2015 r. z pomocy skorzystało 97 osób (77 kobiet i 20 dzieci), 28 osób usamodzielniało się, 2 osoby zostały skierowane do DPS. W ramach pracy socjalnej realizowano 39 (w tym 14 nowych) Indywidualnych Programów Wychodzenia z Bezdomności. Na funkcjonowanie placówki w roku 2015 Gmina Miejska Kraków przekazała dotację w wysokości 424 000 zł.

2. Dom Matki i Dziecka w Krakowie przy ul. Żywieckiej 16 w Krakowie

Dom prowadzony jest przez Caritas Archidiecezji Krakowskiej. Placówka realizuje pomoc w formie całodobowego schronienia i zapewnienia wsparcia dla matek z dziećmi do lat 7 oraz kobiet w ciąży. Oferuje ona wsparcie psychologiczne, pedagogiczne oraz pomoc pracownika socjalnego, prawnika i pielęgniarki. Pomoc skierowana jest zarówno do kobiet bezdomnych jak i posiadających stałe miejsce pobytu lecz nie mogących w nim przebywać z różnych przyczyn losowych. Placówka zapewnia miejsca dla 60 matek z dziećmi, w tym 45 miejsc jest w dyspozycji MOPS w Krakowie.

W 2015 r. z pomocy skorzystały 83 osoby (34 kobiety i 49 dzieci), 45 osób opuściło placówkę. W ramach pracy socjalnej zawarto 15 Indywidualnych Programów Wychodzenia z Bezdomności. Dotacja przekazana na bieżącą działalność placówki w 2015 r. wyniosła 310 000 zł.

3. Noclegownia i Schronisko dla Bezdomnych Mężczyzn w Krakowie przy ul. Makuszyńskiego 19a

Noclegownia prowadzona jest na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków przez Polski Komitet Pomocy Społecznej Małopolski Zarząd Wojewódzki. Placówka zapewnia 200 miejsc noclegowych (w tym: 100 miejsc w części noclegowej i 100 miejsc w części schroniskowej, z czego dla 50 osób świadczone są usługi opiekuńcze). Noclegownia i Schronisko przeznaczone są wyłącznie dla mężczyzn pełnoletnich, bezdomnych lub czasowo pozbawionych schronienia, posiadających obecne lub ostatnie zameldowanie na terenie Gminy Miejskiej Kraków i nie mogących zapewnić sobie schronienia we własnym zakresie. W sytuacji niecierpiącej zwłoki zapewnia się schronienie osobom spoza Gminy Miejskiej Kraków. Ponadto placówka oferuje pomoc psychologiczną i prawną oraz wsparcie asystenta osoby bezdomnej.

W 2015 r. z pomocy skorzystało 528 osób, 24 osoby usamodzielniały się, 36 zostało skierowanych do innych placówek (DPS-y, ZOL, Hospicjum, mieszkania chronione i inne).

W okresie niskich temperatur zagrażających zdrowiu i/lub życiu placówka przyjmuje osoby bezdomne ponad ustalony limit. W miesiącach styczeń – kwiecień 2015 r. placówka udzieliła ok. 2 600 dodatkowych noclegów.

W 2015 roku w budynku Noclegowni i Schroniska przeprowadzono prace modernizacyjne i remontowe, obejmujące pomieszczenia mieszkalne, sanitarne, gospodarcze i usługowe na wszystkich piętrach budynku. Remont będzie kontynuowany w 2016 roku i ma na celu poprawę warunków pobytu. W związku z remontem w miesiącach listopad i grudzień 2015 r. placówka nie udzielała dodatkowych noclegów, osoby potrzebujące były kierowane do Przytuliska dla Bezdomnych Mężczyzn na ul. Skawińskiej oraz do Ogrzewalni dla osób bezdomnych na ul. Wielickiej 44b.

Na bieżącą działalność placówki oraz prace związane z modernizacją obiektu w roku 2015, Gmina Miejska Kraków przekazała łączną dotację w wysokości 1 000 281,30 zł.

4. Schronisko dla osób bezdomnych, starszych i niepełnosprawnych w Krakowie przy ul. Koprowej 4

Placówka prowadzona przez Stowarzyszenie Dobroczynne Betlejem zapewnia 12 miejsc noclegowych dla osób starszych i niepełnosprawnych, wyżywienie w formie 3 posiłków dziennie, w sytuacjach interwencyjnych leki i materiały farmaceutyczne oraz niezbędną odzież. Wszystkie osoby skierowane do schroniska są objęte usługami opiekuńczymi. Powstanie placówki o tym charakterze zostało podyktowane potrzebami wynikającymi z diagnozy zjawiska bezdomności tj. starzenia się populacji osób bezdomnych. W 2015 r. z pomocy placówki skorzystało 19 osób, 3 osoby zostały skierowane do DPS.

Na bieżącą działalność schroniska wydatkowano ze środków Gminy Miejskiej Kraków kwotę 40 000 zł.

17.1.1 Pomoc w formie schronienia realizowana w ramach wspierania działalności charytatywnej w zakresie pomocy bezdomnym

Gmina Miejska Kraków wspiera organizacje pozarządowe, które w ramach działalności charytatywnej prowadzą placówki zapewniające schronienie osobom bezdomnym. W ramach tej działalności w 2015 r. funkcjonowało 5 placówek wspierających osoby bezdomne, które udzieliły schronienia 616 osobom. Wsparcie w łącznej wysokości 285 400 zł otrzymały:

1. Chrześcijański Ośrodek Pomocy Bezdomnym „Dom Łazarza”, ul. Nowogródzka 8 – Placówka prowadzona jest przez Stowarzyszenie Dobroczynne Betlejem. Jest to ośrodek całodobowego pobytu, zapewniający 30 miejsc noclegowych, wyżywienie, podstawową pomoc medyczną (lekarz internista) oraz możliwość otrzymania podstawowych leków, środków opatrunkowych, środków higieny osobistej.

W 2015 r. placówka udzieliła schronienia 84 osobom bezdomnym w tym 6 kobietom. Na funkcjonowanie placówki w roku 2015 Gmina Miejska Kraków przekazała dotację w wysokości 40 800 zł.

2. Dom Św. Brata Alberta, ul. Saska 9 a – Dom prowadzony jest przez Zgromadzenie Braci Albertynów. Zapewnia całodobowe schronienie dla 48 bezdomnych mężczyzn wychodzących z bezdomności. Jest formą mieszkania wspieranego, w którym stworzono warunki do trzeźwego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia przygotowującego osoby bezdomne do pełnej samodzielności.

W 2015 r. placówka udzieliła schronienia 58 osobom bezdomnym, z czego 8 osób się usamodzielniało a 1 została umieszczona w DPS. Gmina Miejska Kraków w roku 2015 wsparła podmiot prowadzący kwotą 29 300 zł.

3. Przytulisko Św. Brata Alberta dla Bezdomnych Kobiet, ul. Malborska 64 b – Przytulisko prowadzone jest przez Zgromadzenie Sióstr Albertynek Posługującym Ubogim – Dom Zakonny. Przytulisko zapewnia 55 miejsc noclegowych i całodzienne wyżywienie oraz wsparcie prawne, socjalne, medyczne, psychologiczne dla kobiet bezdomnych, w sytuacjach wyjątkowych również kobiet w ciąży i kobiet z dziećmi.

W 2015 r. placówka udzieliła schronienia 193 bezdomnym kobietom, z czego: 32 osoby usamodzielniały się, 9 zostało skierowanych do DPS a 7 do mieszkań wspieranych. Dotacja na funkcjonowanie placówki przekazana przez Gminę Miejską Kraków wyniosła w 2015 roku 168 300 zł.

4. Przytulisko dla Bezdomnych Mężczyzn przy ul. Skawińskiej 4 i 6 – Od 1 lipca 2015 r. w ramach nowego zadania przytulisko prowadzone przez Zgromadzenie Braci Albertynów zapewnia 80 miejsc noclegowych w tym 4 miejsca dla osób potrzebujących czasu na rekonwalescencję po hospitalizacji, 9 miejsc dla osób niepełnosprawnych z dysfunkcjami narządu ruchu i wymagających sprzętu rehabilitacyjnego oraz 8 miejsc dla przyjęć prewencyjnych do dyspozycji dyżuru nocnego policji, straży miejskiej i pogotowia ratunkowego.

W 2015 r. placówka udzieliła schronienia 179 bezdomnym mężczyznom z czego 22 osoby się usamodzielniały, 6 zostało skierowanych do DPS lub ZOL, a 8 do mieszkania wspieranego lub innych placówek.

Na funkcjonowanie placówki w roku 2015 przeznaczono ze środków Gminy Miejskiej Kraków kwotę 37 000 zł.

5. Noclegownia dla Bezdomnych Mężczyzn przy ul. Skawińskiej 6

Kraków od lat boryka się z problemem zapewnienia schronienia w okresach nasilenia się warunków atmosferycznych mogących zagrażać zdrowiu i/ lub życiu osób bezdomnych pochodzących spoza Gminy. W związku z tym na początku roku 2015, w trybie bezkonkursowym zlecono Zgromadzeniu Braci Albertynów uruchomienie Noclegowni dla Bezdomnych Mężczyzn przy ul. Skawińskiej 6 na okres od 15 stycznia do 7 kwietnia 2015 r. Noclegownia zapewniała 40 miejsc, 2 posiłki (śniadania i kolacje) oraz możliwość dokonywania zabiegów higienicznych i wyprania rzeczy osobistych dla mieszkańców.

We wspomnianym okresie z pomocy w placówce skorzystało 101 osób, w tym 88 spoza Krakowa. Gmina Miejska Kraków przekazała na realizację zadania w roku 2015 kwotę 10 000 zł.

17.1.2 Mieszkania chronione dla osób bezdomnych

W 2015 roku Krakowie funkcjonowały 2 mieszkania chronione dla 11 bezdomnych mężczyzn, posiadających ostatnie miejsce zameldowania na pobyt stały na terenie Krakowa. Mieszkania prowadzone były przez Caritas Archidiecezji Krakowskiej. Adresatami tej formy wsparcia są osoby bezdomne, mające możliwość usamodzielnienia się. Pod koniec roku zlecono w formie wsparcia realizacji zadania publicznego uruchomienie i prowadzenie kolejnego mieszkania chronionego pn. „Mieszkanie chronione nr 3 dla bezdomnych lub zagrożonych bezdomnością mężczyzn”.

W 2015 roku z miejsc w mieszkaniach chronionych skorzystało łącznie 14 bezdomnych mężczyzn. W ramach pracy socjalnej zawarto 17 programów usamodzielnienia. Wśród

mieszkańców 6 podejmowało pracę zarobkową, w tym 1 w ramach CIS; 3 wykonywało prace społecznie użyteczne w ramach KIS; 2 założyło spółdzielnię socjalną.

17.1.3 Prowadzenie placówek czasowego schronienia przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej – ogrzewalnie dla osób bezdomnych

W okresach zimowych MOPS uruchamia dodatkowe miejsca noclegowe dla osób bezdomnych, w tym pod wpływem alkoholu, które w tym czasie są szczególnie narażone na utratę zdrowia i życia.

W okresie od 22 grudnia 2014 r. do 31 marca 2015 r. funkcjonowała Ogrzewalnia dla bezdomnych osób przy ul. Św. Stanisława 12. Placówka zapewniała 40 miejsc.

W sezonie zimowym 2015/2016 od 4 grudnia 2015 r. uruchomiono Ogrzewalnię dla bezdomnych osób w budynku przy ul. Wielickiej 44b, zapewniającą 60 miejsc.

Placówki w roku 2015 udzieliły schronienia łącznie 571 osobom bezdomnym.

17.2 Zapewnienie pomocy medycznej i zaopatrzenia w leki realizowane w ramach wspierania działalności charytatywnej w zakresie pomocy bezdomnym

W roku 2015 Gmina Miejska Kraków dofinansowała działalność charytatywną Stowarzyszenia Lekarze Nadziei w formie prowadzenia Przychodni dla Osób Bezdomnych, w ramach której udzielana jest doraźna pomoc przedmedyczna, pomoc lekarska i wydawanie leków. Wysokość dofinansowania wyniosła 150 000 zł. W 2015 r. Stowarzyszenie udzieliło 2 034 konsultacji lekarskich, wykonało 1 733 opatrunki i drobne zabiegi pielęgniarstwa oraz wydało 7 492 opakowań leków i materiałów opatrunkowych. Lekarze w przychodni przyjmowali pacjentów z objawami chorób ostrych, przewlekłych w tym również zakaźnych. Poprzez udzielenie pomocy przedmedycznej i lekarskiej udało się zapobiec niebezpiecznym powikłaniom, szczególnie w przypadku przewlekłych schorzeń dermatologicznych. Prowadzone działania miały ponadto na celu wzrost poziomu wiedzy na temat zasad profilaktyki i higieny osobistej.

17.3 Zapewnienie możliwości dokonywania zabiegów higienicznych realizowane w ramach wspierania działalności charytatywnej w zakresie pomocy bezdomnym

W ramach „Zapewnienia możliwości dokonywania zabiegów higienicznych dla osób bezdomnych przebywających w przestrzeni publicznej” funkcjonuje Łaźnia dla osób bezdomnych przy ul. Smoleńsk 4, prowadzona przez Dzieło Pomocy św. Ojca Pio. Przy łaźni działa pralnia oraz magazyn odzieży (wymiana odzieży). W 2015 roku łaźnia udzieliła 6 555 zabiegów higienicznych, z pralni skorzystano 3 486 razy, z magazynu odzieży skorzystano 6 548 razy. Działania obejmowały możliwość wykąpania się, wyprania ubrań lub zmiany odzieży, a także strzyżenie, golenie, opatrywanie drobnych ran jak również w razie konieczności odwszawianie i wspomaganie leczenia przeciw świerzbowego. W roku 2015 Gmina Miejska Kraków wsparła realizację zadania kwotą 36 000 zł.

17.4 Praca socjalna z osobami bezdomnymi metodą streetworkingu

W Dziale Pomocy Bezdomnym zatrudnionych jest 3 pracowników socjalnych pracujących metodą streetwork. W ramach pracy metodą streetwork pracownicy socjalni pomagali osobom bezdomnym przebywającym w przestrzeni publicznej, niekorzystającym ze wsparcia instytucjonalnego z uwagi na swoje wykluczenie społeczne lub brak motywacji do zmiany swojej sytuacji życiowej. W 2015 roku streetworkerzy nawiązali 976 kontaktów z 203

osobami bezdomnymi. Streetworkerzy przeprowadzili 278 dyżurów monitorujących, 48 towarzyszeń do urzędów, placówek służby zdrowia oraz innych instytucji i podjęli 104 interwencje w sprawach osób bezdomnych. Ponadto w ciągu roku przeprowadzono 140 konsultacji.

17.5 Zapewnienie miejsc noclegowych osobom eksmitowanym bez prawa do lokalu socjalnego

W 2015 roku do Działu Pomocy Bezdomnym wpłynęło 177 wniosków (dotyczących łącznie 341 osób) w sprawie wskazania noclegowni, schroniska lub innej placówki, zapewniającej miejsce noclegowe dla dłużników, wobec których została orzeczona eksmisja bez prawa do lokalu socjalnego.

Spośród eksmitowanych 24 osoby skorzystały z miejsca w proponowanych placówkach.

17.6 Świadczenia pieniężne na rzecz bezdomnych

W celu zaspokojenia podstawowych potrzeb MOPS wspierał osoby bezdomne poprzez następujące świadczenia finansowe:

- 1) zasiłek stały – wypłacono zasiłki stałe dla 287 osób na łączną kwotę 1 217 753 zł, średnia roczna wartość pomocy na osobę wyniosła 4 243 zł;
- 2) zasiłek okresowy – wypłacono zasiłki okresowe dla 694 gospodarstw domowych, w których funkcjonowały 794 osoby na łączną kwotę 902 579 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 1 301 zł. Zasiłek w wysokości do 50% różnicy pomiędzy kryterium dochodowym a dochodem osoby/rodziny jest finansowany z budżetu państwa (część obligatoryjna) – wydatkowano kwotę 866 288 zł. Pozostała część jest finansowana ze środków własnych gminy (część dodatkowa) – wydatkowano kwotę 36 291 zł;
- 3) składki na ubezpieczenie zdrowotne – opłacono składki dla 286 osób na łączną kwotę 108 486 zł, średnia roczna wartość pomocy na osobę wyniosła 379 zł;
- 4) zasiłki celowe i celowe specjalne – wypłacono w kwocie łącznej 232 067 zł, dla 629 gospodarstw domowych, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 369 zł:
 - a) zasiłki celowe – dla osób, których dochód nie przekracza kryterium ustawowego z przeznaczeniem na:
 - zakup leków dla 152 gospodarstw domowych na łączną kwotę 28 616 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 188 zł,
 - opłaty mieszkaniowe (media) dla 35 gospodarstw domowych na łączną kwotę 10 915 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 312 zł,
 - zakup odzieży dla 317 gospodarstw domowych na łączną kwotę 42 493 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 134 zł,
 - zakup obuwia dla 184 gospodarstw domowych na łączną kwotę 18 328 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 100 zł,
 - zakup opału dla 53 gospodarstw domowych na łączną kwotę 30 600 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 577 zł,
 - zaspokojenie innych potrzeb dla 468 gospodarstw domowych na łączną kwotę 61 282 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 131 zł.

- b) zasiłki celowe specjalne – przyznawane w szczególnie uzasadnionych przypadkach osobom, których dochód przekracza kryterium ustawowe, z przeznaczeniem na:
- zakup leków dla 36 gospodarstw domowych na łączną kwotę 5 340 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 148 zł,
 - opłaty mieszkaniowe (media) dla 8 gospodarstw domowych na łączną kwotę 4 815 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 602 zł,
 - zakup odzieży dla 35 gospodarstw domowych na łączną kwotę 3 890 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 111 zł,
 - zakup obuwia dla 16 gospodarstw domowych na łączną kwotę 1 740 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 109 zł.
 - zakup opału dla 4 gospodarstw domowych na łączną kwotę 2 300 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 575 zł,
 - zaspokojenie innych potrzeb dla 58 gospodarstw domowych na łączną kwotę 9 584 zł, średnia roczna wartość pomocy na osobę wyniosła 165 zł.

17.7 Wsparcie osób bezdomnych w ramach realizowanych projektów socjalnych

Pracownicy socjalni – streetworkerzy wychodząc naprzeciw potrzebie aktywnego reagowania na aktualne problemy i kwestie społeczne zrealizowali w roku 2015 pięć projektów socjalnych oraz jeden doraźny projekt socjalny. Łącznie w projektach socjalnych uczestniczyło 229 osób bezdomnych.

Poniżej opis wybranych projektów:

1. „Akcja Zima 2014/2015”

Jest to projekt socjalny polegający na monitorowaniu miejsc pobytu osób bezdomnych. Monitoring odbywa się przy współpracy Straży Miejskiej, Policji, Straży Ochrony Kolei. Zakres projektu odnosi się do dwóch rodzajów zdiagnozowanych zagrożeń: nadmiernego wychłodzenia organizmu oraz ryzyka pożaru lub zaccadzenia. Częstotliwość monitoringu zależy od warunków pogodowych i stopnia zagrożenia. W przypadku nawiązania kontaktu z osobami bezdomnymi przekazywane są im informacje na temat występujących zagrożeń oraz dane dotyczące bazy pomocowej. Osoby te otrzymują propozycję pomocy w zorganizowaniu czasowego schronienia w placówce i jeżeli jest taka konieczność są przewożone do placówki. W 2015 roku projektem objęto 102 osoby, monitorowano 71 miejsc pobytu osób bezdomnych, które odwiedzone łącznie 235 razy.

2. „Przeciw Hipotermii”

Idea projektu opierała się na koncepcji zorganizowania interdyscyplinarnej sieci wsparcia nastawionej na pomoc osobom bezdomnym, zagrożonym hipotermią. Projekt realizowany był w partnerstwie z Zakładem Medycyny Katastrof i Pomocy Doraźnej Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego, Strażą Miejską Miasta Krakowa i II Komisariatem Policji w Krakowie. W realizację projektu zaangażowane były również kuchnie społeczne.

Celem projektu było zmniejszenie negatywnych zdrowotnych i społecznych skutków wystąpienia przypadków hipotermii. W okresie od 26.10.2015 r. do 31.12.2015 r. w ramach realizacji projektu podjęto m.in. następujące działania:

1. Zorganizowano cykl szkoleń z zakresu pierwszej pomocy przedmedycznej ofiarom hipotermii dla pracowników służb publicznych i organizacji pozarządowych. Organizatorem szkolenia był Zakład Medycyny Katastrof i Pomocy Doraźnej Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego.

2. Przygotowano materiały edukacyjno – promocyjne w formie ulotek informujących o zasadach przeciwdziałania hipotermii oraz zabezpieczania się przed wychłodzeniem organizmu. Przygotowane materiały w ilości 3 000 sztuk zostały rozdysponowane w kuchniach społecznych odwiedzanych przez osoby bezdomne.

17.8 Inne formy pomocy oraz współpracy przy realizacji wsparcia dla osób bezdomnych

• Wigilia dla bezdomnych i samotnych

W 2015 roku po raz kolejny realizowano zadanie publiczne z zakresu integracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, polegające na zorganizowaniu Wigilii Świąt Bożego Narodzenia dla osób bezdomnych i samotnych. Zadanie jest realizowane cyklicznie przez Caritas Archidiecezji Krakowskiej w krągankach Bazyliki Ojców Franciszkanów. Celem zadania jest reintegracja społeczna osób bezdomnych i samotnych poprzez uczestnictwo w Wigilii oraz zabezpieczenie podstawowych potrzeb życiowych – pożywienia. W spotkaniach uczestniczą osoby bezdomne, samotne przebywające i mieszkające na terenie Krakowa. W zorganizowanej 24 grudnia 2015 r. wieczery wzięło udział 1 000 osób. Wszyscy uczestnicy otrzymali dodatkowo paczki żywnościowe. Gmina Miejska Kraków dofinansowała przedsięwzięcie kwotą 10 000 zł.

• Program dofinansowania do wynajmu mieszkań.

Od 7 listopada 2014 r. w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej jest realizowany program pomocy polegający na dofinansowaniu wydatków mieszkaniowych za korzystanie z lokalu osobom, które dotknął problem bezdomności. Celem programu jest umożliwienie dofinansowania do wynajmu pokoju lub mieszkania osobom bezdomnym, które chcą się usamodzielnic, ale nie posiadają wystarczającego, stałego dochodu do pokrycia kosztów najmu. W 2015 roku z Programu skorzystały 4 osoby.

• Umowa o współpracy z Dziełem Pomocy św. Ojca Pio

W okresie od 4 września 2014 r. do 31 grudnia 2015 r. pomiędzy Dziełem Pomocy św. Ojca Pio a Gminą Miejską Kraków – Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Krakowie realizowana była umowa, regulująca kwestie współpracy dotyczące realizacji zadania publicznego w ramach projektu pn. „Dzielni – Samodzielni. Projekt mieszkań wspieranych dla rodzin i osób doświadczających bezdomności”. W ramach umowy Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej oraz placówki współpracujące zgłaszały osoby na rekrutację do mieszkań wspieranych uruchomionych w ramach projektu.

**Sprawozdanie z działalności
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Krakowie za rok 2015**

**Rozdział:
Rehabilitacja społeczna osób
niepełnosprawnych**

18 Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych

Zadania z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych realizowane są na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych i finansowane są ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

W roku 2015 do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej wpłynęło 8 531 wniosków o dofinansowanie ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych; przyznano 5 640 świadczeń dla 3 623 osób niepełnosprawnych (w tym 390 osób niepełnosprawnych w ramach programu „Aktywny Samorząd”).

Z uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej skorzystało 614 osób niepełnosprawnych.

W dofinansowanych ze środków PFRON przedsięwzięciach sportowych, kulturalnych, rekreacyjnych i turystycznych udział wzięło 2 975 niepełnosprawnych krakowian, osób im towarzyszących i opiekunów.

Na zadania z zakresu rehabilitacji społecznej w roku 2015 MOPS wydatkował łączną kwotę 18 257 782,68 zł.

18.1 Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych

W 2015 r. wpłynęło 4 057 wniosków. Dofinansowanie otrzymały łącznie 1 894 osoby, w tym 977 dorosłych osób niepełnosprawnych oraz 664 opiekunów. Suma wypłaconych dofinansowań wyniosła 1 893 743 zł. Średnie dofinansowanie na osobę niepełnosprawną wyniosło 1 539 zł.

18.2 Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny

Osoby niepełnosprawne w ramach zadania otrzymały między innymi dofinansowanie do zakupu: rowerów rehabilitacyjnych, rotorów, łóżek i materacy rehabilitacyjnych, drobnego sprzętu do wykonywania ćwiczeń (linki, taśmy, kliny, piłki rehabilitacyjne itp.).

W 2015 r. złożono 172 wnioski. Z dofinansowania skorzystały 143 osoby, w tym 127 dorosłych osób niepełnosprawnych. Łączna kwota dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny wyniosła 319 693,41 zł.

18.3 Dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów

W 2015 r. złożonych zostało 2 728 wniosków o dofinansowanie do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze. Dofinansowanie otrzymało 2 355 osób niepełnosprawnych na kwotę 2 310 195,59 zł, w tym 2 170 osób dorosłych. Średnia wartość dofinansowania wyniosła 1 064 zł na osobę. Dofinansowano zakupy między innymi: aparatów słuchowych, protez, wózków inwalidzkich, obuwia ortopedycznego i ortez oraz pieluchomajtek.

18.4 Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych.

W roku 2015 do Ośrodka wpłynęło 170 wniosków o dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych. Dofinansowanie otrzymało 99 osób na kwotę 1 306 195 zł, w tym 98 osób dorosłych. Średnia wartość dofinansowania wyniosła 13 194 zł.

18.5 Dofinansowanie likwidacji barier w komunikowaniu się w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych

W roku 2015 do Ośrodka wpłynęło 679 wniosków o dofinansowanie likwidacji barier w komunikowaniu się. Dofinansowanie otrzymało 221 osób na kwotę 389 029,83 zł, w tym 154 osoby dorosłe.

18.6 Dofinansowanie likwidacji barier technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych

W roku 2015 do Ośrodka wpłynęły 132 wnioski o dofinansowanie likwidacji barier technicznych. Dofinansowanie otrzymało 114 osób na kwotę 470 943,89 zł. Spośród osób, które otrzymały dofinansowanie 101 to osoby dorosłe.

W zależności od schorzeń oraz potrzeb osób niepełnosprawnych w ramach zadania przyznano dofinansowanie między innymi do: podnośników wannowych, schodolazów, krzeseł toaletowych, oporęczowania, specjalistycznego sprzętu elektronicznego – mówiący kalkulator, czytnik.

18.7 Dofinansowanie usług tłumacza języka migowego – tłumacza przewodnika.

W roku 2015 dofinansowanie na kwotę 34 892 zł otrzymało pięć osób. Dofinansowanie dotyczyło 537 godzin usług tłumacza języka migowego które były świadczone przez cały rok przez tłumaczy posiadających wpis do rejestru wojewody. Stawka godzinowa za usługę wyniosła 65 zł.

18.8 Program „Aktywny Samorząd”

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w 2015 r. kontynuował realizację pilotażowego programu pn. „Aktywny Samorząd”, dofinansowywanego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Program ma na celu wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji poprzez:

- likwidację lub ograniczenie barier transportowych;
- likwidację lub ograniczenie bariery w poruszaniu się, umożliwiające uczestnictwo osobom niepełnosprawnym w aktywności społecznej albo wzrost lub utrzymanie istniejącej aktywności;
- umożliwianie osobom niepełnosprawnym pełnienia różnych ról społecznych poprzez zastosowanie elementów wspierających ich zatrudnienie;
- zwiększenie szans osób niepełnosprawnych na zatrudnienie na otwartym rynku pracy poprzez podwyższenie ich kwalifikacji.

Osoby niepełnosprawne miały możliwość otrzymać dofinansowanie do:

- szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania;
- zakupu protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne.

Niepełnosprawni mogli też uzyskać w ramach Programu dofinansowanie lub refundację kosztów:

- uzyskania prawa jazdy kategorii B;
- utrzymania sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym;

- utrzymania sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne;
- opieki nad dzieckiem (opłata za pobyt dziecka w żłobku lub przedszkolu albo inny koszt zapewnienia opieki nad dzieckiem);
- uzyskania wykształcenia na poziomie wyższym.

W 2015 r. złożono łącznie 588 wniosków. Z pomocy skorzystało 390 osób niepełnosprawnych, w tym 349 niepełnosprawnych studentów, z których 158 otrzymało dofinansowanie do dwóch semestrów nauki. W ramach programu „Aktywny Samorząd” zrealizowano umowy na kwotę 1 705 703,68 zł.

18.9 Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej

Na terenie Gminy Miejskiej Kraków na dzień 31.12.2015 r. funkcjonowało 15 warsztatów terapii zajęciowej, z łączną liczbą 563 miejsc przeznaczonych dla osób ze schorzeniami narządu ruchu, schorzeniami psychicznymi oraz umysłowymi. Z uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej skorzystało 614 osób niepełnosprawnych.

W roku 2015 uruchomiono warsztat terapii zajęciowej, prowadzony przez Dom Pomocy Społecznej w Krakowie ul. Łanowa 41. Warsztat powstał dzięki dofinansowaniu kosztów utworzenia ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (400 000 zł) oraz wsparciu finansowemu Gminy Miejskiej Kraków. Mieści się przy ul. Cechowej 142 i dysponuje 35 miejscami dla osób niepełnosprawnych. Ponadto z 25 do 28 wzrosła liczba miejsc w warsztacie terapii zajęciowej przy Katolickim Stowarzyszeniu Osób Niepełnosprawnych i ich Przyjaciół „Klika”.

W roku 2015 warsztaty opuściło 50 osób niepełnosprawnych, w tym 11 osób podjęło zatrudnienie.

Na utworzenie i działalność warsztatów w roku 2015 wydatkowano kwotę 9 641 626 zł, w tym: ze środków PFRON kwotę 8 466 206 zł, ze środków Gminy Miejskiej Kraków kwotę 1 175 420 zł.

18.10 Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych

Na realizację powyższego zadania w 2015 r. organizacje pozarządowe, działające na rzecz osób niepełnosprawnych złożyły 78 wniosków. Dofinansowano 60 przedsięwzięć, w których wzięło udział 2 975 niepełnosprawnych krakowian, osób im towarzyszących i opiekunów. Wydatkowano na ten cel kwotę 185 760 zł. Przedsięwzięcia organizowało 30 organizacji.

Sprawozdanie z działalności
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Krakowie za rok 2015

Rozdział:
Inne działania oraz pozostałe
informacje o funkcjonowaniu
Miejskiego Ośrodka Pomocy
Społecznej

19 Przedsięwzięcia realizowane w 2015 r. w ramach pozyskanych środków zewnętrznych

19.1 Projekty kontynuowane w roku 2015, w ramach środków pozyskanych w latach ubiegłych

- **„Parasol – Praca – Przyszłość”**

Projekt pn. „Parasol – Praca – Przyszłość” był realizowany przez Stowarzyszenie Centrum Profilaktyki i Edukacji Społecznej PARASOL – Lidera Projektu w partnerstwie z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Krakowie. Projekt otrzymał dofinansowanie ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Priorytetu VII Promocja integracji społecznej, Działania 7.2 Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej, Poddziałania 7.2.1 Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym 28 sierpnia 2013 r.

Celem projektu było założenie firmy społecznej, prowadzonej przez organizację pozarządową w formie odpłatnej działalności pożytku publicznego, która będzie realizowała aktywizację społeczno – zawodową wykluczonej młodzieży w wieku 15 – 25 lat. W ramach projektu powołano podmiot ekonomii społecznej „Sezony Bistro Cafe”, który w obszarze integracji społecznej realizował program reintegracji społecznej wykluczonej młodzieży, natomiast w obszarze integracji zawodowej prowadził proces przygotowania zawodowego poprzez: szkolenia zawodowe w branży gastronomiczno – cukierniczej oraz tworzenie miejsc pracy.

W związku z zawartym partnerstwem zadania MOPS obejmowały:

- realizację zadania polegającego na pracy asystenta rodziny,
- udział w kampanii informacyjnej „Kupuj mądrze”,
- wsparcie działań Lidera w realizacji takich zadań, jak integracja społeczno – zawodowa beneficjentów firmy społecznej oraz zarządzanie projektem.

Koszt realizacji zadań MOPS w roku 2015 wyniósł 48 680,95 zł, finansowany ze środków projektu.

- **„PI Nawikus”**

Projekt „PI Nawikus – innowacyjna metoda monitoringu kontraktowanych usług społecznych” był projektem innowacyjno testującym, realizowanym przez Gminę Miejską Kraków w partnerstwie z Fundacją Gospodarki i Administracji Publicznej. Po stronie Gminy Miejskiej Kraków realizatorami części zadań był: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Miejski Dzienny Dom Pomocy Społecznej.

Przedmiotem projektu była analiza usług społecznych kontraktowanych organizacjom pozarządowym przez jednostki samorządu terytorialnego w ramach opieki nad osobami starszymi. Głównym celem projektu było zwiększenie poziomu i wzrost efektywności kontraktowania powyższych usług.

Projekt realizowany był w okresie od 5.11.2012 r. do 30.06.2015 r. Na jego produkt finalny złożyły się trzy elementy:

- narzędzie monitorowania kontraktowanych usług społecznych,
- system informatyczny wspomagający zbieranie wystandaryzowanych danych,
- program edukacyjny dotyczący przygotowania, realizacji i badania wartości kontraktowanych usług społecznych.

- **„Mieszkania Chronione – MIECH”**

W roku 2015 kontynuowano i zakończono realizację projektu „Mieszkania Chronione – MIECH” w ramach „Gminnych programów aktywizacji społeczno zawodowej na rzecz budownictwa socjalnego”.

W ramach projektu uczestnicy wykonali remonty w 8 mieszkaniach chronionych. *(szerzej zob. rozdział nr 6.1.3)*

- **„Wspieranie osób w podeszłym wieku w integracji z młodzieżą”**

W związku z pozyskaniem w roku 2014 dofinansowania z budżetu państwa w ramach zadania „Wspieranie osób w podeszłym wieku w integracji z młodzieżą” w maju 2015 r. uruchomiono klub samopomocy przeznaczony dla osób starszych oraz dzieci i młodzieży – drugą tego typu placówkę na terenie Gminy Miejskiej Kraków. Łączny koszt jej funkcjonowania w roku 2015 wyniósł 72 000 zł, w tym 57 600 zł stanowiły środki z dotacji. *(szerzej zob. rozdział nr 16.1.1.2)*

- **„Pomocna Dłoń pod Bezpiecznym Dachem”**

W roku 2015 w 3 placówkach opiekuńczo – wychowawczych typu interwencyjnego, funkcjonujących na terenie Gminy Miejskiej Kraków wdrożony został Projekt „Pomocna Dłoń pod Bezpiecznym Dachem”, realizowany przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie w ramach Celu II Szwajcarsko – Polskiego Programu Współpracy: *Poprawa usług podstawowej opieki zdrowotnej i usług opieki społecznej na peryferyjnych i zmarginalizowanych terenach obszarów objętych koncentracją geograficzną*. Efektem projektu jest wzrost standardu wychowania i opieki świadczonej przez 3 placówki opiekuńczo – wychowawcze typu interwencyjnego. *(zobacz też rozdział nr 14.3.4)*

19.2 Działania związane z aplikowaniem o środki w ramach konkursów zewnętrznych

W 2015 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie aplikował o środki w 6 konkursach zewnętrznych. Uzyskano dofinansowanie na realizację projektów w roku 2015:

- w wysokości 446 416 zł na realizację projektu w ramach „Resortowego programu wspierania rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2015” – koordynator rodzinnej pieczy zastępczej i asystent rodziny; *(zobacz też rozdział nr 8.1)*
- w wysokości 80 000 zł na realizację zadania publicznego p.n. „Podmiot zatrudnienia socjalnego partnerem Ośrodka Pomocy Społecznej i Powiatowego Urzędu Pracy w realizacji kontraktów socjalnych – edycja 2015 r.” w ramach Programu Ministra Pracy i Polityki Społecznej „Aktywne Formy Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu – edycja 2011 – 2015”; *(zobacz też rozdział nr 6.1.4)*
- w wysokości 43 000 zł na realizację projektu „Aktywnie przeciw przemocy”, który został zakwalifikowany do realizacji oraz współfinansowania przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w ramach Programu Ośłonowego „Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie”; *(zobacz też rozdział nr 4.2)*
- w wysokości 262 000 zł z budżetu państwa na uruchomienie ośrodka wsparcia dla osób starszych w ramach Programu Wieloletniego „Senior – WIGOR” na lata 2015 – 2020. *(zobacz też rozdział nr 16.1.1.1)*

Dwa złożone projekty nie uzyskały dofinansowania.

Ponadto w roku 2015 pracownicy MOPS brali udział w opracowaniu projektów partnerskich w ramach inicjatywy wspólnotowych UE.

- Projekt „EMPIRE – HF – European Multidisciplinary Integrated caRE service for patients with Heart Failure – Europejska wielodyscyplinarna, zintegrowana opieka dla pacjentów z niewydolnością serca” – polegający na dostarczeniu sprzętu monitorującego stan zdrowia beneficjentów;
- Projekt „Home GAP” – polegający na dostarczeniu sprzętu monitorującego stan zdrowia beneficjentów oraz gromadzącego dane dot. schorzeń oraz zapewnienie szybkiej i adekwatnej pomocy lekarskiej w razie pogorszenia stanu zdrowia.

Projekty koncentrowały się na opracowaniu wdrożenia technologii „telemedycznych”, a dla MOPS przewidywano w nich głównie zadania o charakterze rekrutacji beneficjentów. Projekty miały mieć charakter innowacyjny, a ich realizacja wiązała się z uczestnictwem w międzynarodowym partnerstwie.

Żaden ze wskazanych wyżej projektów nie uzyskał dofinansowania.

20 Współpraca międzynarodowa

20.1 Współpraca z miastem Frankfurt nad Menem

Współpraca z Miastem Frankfurt nad Menem realizowana była na podstawie „Porozumienia pomiędzy Stołecznym Królewskim Miastem Kraków i Miastem Frankfurt nad Menem o współpracy w dziedzinie pomocy społecznej” z dnia 3 czerwca 2011 r., będącego kontynuacją Porozumienia zawartego w dniu 19 kwietnia 2001 roku.

We wrześniu 2015 r. w Krakowie przebywała delegacja z Frankfurtu nad Menem – przedstawiciele Urzędu ds. Socjalnych i Młodzieży oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych działających na rzecz pomocy społecznej. Tematem spotkań była integracja dzieci i młodzieży niepełnosprawnej z rówieśnikami pełnosprawnymi oraz realizowana przez różne krakowskie placówki praca z dziećmi i młodzieżą.

Podczas wizyty Kierownik Zespołu Zadaniowego Urzędu Miasta Frankfurtu ds. Inkluzji Społecznej, Christa Panke – Spruck przekazała czek w wysokości 1 000 € dla krakowskiego Towarzystwa Przyjaciół Dzieci za podejmowane działania w obszarze integracji dzieci i młodzieży niepełnosprawnej z rówieśnikami pełnosprawnymi.

20.2 Pozostała współpraca międzynarodowa

MOPS podejmował również inne działania w sferze rozwijania kontaktów z przedstawicielami instytucji pomocowych spoza Polski. Należały do nich:

- a) wizyta studyjna pracownika MOPS w Londynie w ramach programu Active Citizens realizowanego przez British Council. Podczas międzynarodowego spotkania partnerów programu odbywały się zajęcia warsztatowe, połączone z prezentacjami działań w poszczególnych krajach, wizyty studyjne w organizacjach w Londynie oraz wymiana doświadczeń w zakresie organizowania społeczności lokalnych.
- b) organizacja wizyt studyjnych oraz spotkań dla studentów i wolontariuszy z zagranicy w celu zaprezentowania działalności Ośrodka oraz systemu pomocy społecznej w Krakowie, w tym: wizyty francuskich animatorów społecznych, wizyta studyjna studentów pracy socjalnej Hochschule für angewandte Wissenschaften z Landshut w Niemczech, wizyta studentów pracy socjalnej z Talensac – szkoły w Nantes we Francji, spotkanie z przedstawicielami organizacji AWO z Northausen w Niemczech.

21 Przyjęcie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Krakowa na lata 2015 – 2020

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Krakowa na lata 2015 – 2020 została przyjęta Uchwałą Nr XXXI/524/15 Rady Miasta Krakowa z dnia 2 grudnia 2015 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Krakowa na lata 2015 – 2020.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem wskazującym podstawowe cele i kierunki działań oraz programy funkcjonujące bądź opracowywane w dziedzinach planowania Strategii.

W Strategii uwzględniono zakres problematyki społecznej, który ma swoje źródło w regulacjach normatywnych. W przedstawionym kontekście planowaniem strategicznym objęto następujące dziedziny:

1. wspieranie rodziny;
2. organizację pieczy zastępczej;
3. wsparcie osób niepełnosprawnych;
4. zdrowie psychiczne;
5. profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych;
6. przeciwdziałanie przemocy w rodzinie;
7. aktywność i integrację społeczną seniorów;
8. wsparcie osób bezdomnych;
9. promocję zatrudnienia, reintegrację zawodową i społeczną osób podlegających wykluczeniu społecznemu;
10. wsparcie osób z problemem ubóstwa;
11. rewitalizację społeczną.

W procesie opracowywania Strategii dla Gminy Miejskiej Kraków zastosowano podejście partycypacyjno – eksperckie. Utworzonych zostało pięć tematycznych zespołów roboczych, w skład których weszli reprezentanci organizacji pozarządowych oraz przedstawiciele Urzędu Miasta Krakowa i miejskich jednostek organizacyjnych.

Na potrzeby diagnozy społecznej dla Strategii przeprowadzono analizę trendów i zmian w strukturze demograficznej społeczności lokalnej Miasta Krakowa. W odniesieniu do każdej z dziedzin planowania strategicznego przeprowadzono szczegółowe analizy diagnostyczne, w skład których wchodzi: charakterystyka dziedziny, charakterystyka realizowanych działań, analiza SWOT, charakterystyka głównych obszarów problemowych, wskazanie najważniejszych obszarów powiązań (korelacje). Elementem analiz diagnostycznych są również analizy przestrzenne dotyczące skali występowania problemów społecznych. W oparciu o wnioski wynikające z diagnoz sformułowano dla każdej z dziedzin cele operacyjne. Dla każdego z celów operacyjnych zaprezentowana została planowana strategia realizacji celu zawierająca charakterystykę planowanych do realizacji działań, uwzględniająca prognozę zmian w danym obszarze. Określone zostały podmioty odpowiedzialne, podmioty współpracujące, źródła finansowania, ramy finansowe oraz wskaźniki realizacji celów.

22 Budżet obywatelski

Podstawowym celem budżetu obywatelskiego jest włączenie mieszkańców Krakowa do dyskusji na temat realizacji zadań priorytetowych z punktu widzenia wspólnego dobra społeczności lokalnej Miasta Krakowa. Mieszkańcy mają okazję do angażowania się w proces opracowywania projektów w ramach budżetu obywatelskiego, służących efektywnemu dysponowaniu środkami z lokalnego budżetu oraz budowaniu więzi w lokalnej społeczności.

W ramach I i II edycji budżetu obywatelskiego w roku 2015 MOPS realizował 2 projekty:

- projekt „Dzielnicowego pośrednictwa pomocy osobom niepełnosprawnym i starszym”. Wykonano m.in. zadania związane z: promocją projektu, rekrutacją i przygotowaniem do pracy wolontariuszy, rekrutacją osób potrzebujących wsparcia oraz uruchomiono w Dzielnicy III punkt pośrednictwa pomiędzy wolontariuszami a osobami starszymi i niepełnosprawnymi. Na realizację projektu w roku 2015 wydatkowano kwotę 14 339,14 zł.
- projekt „Telefon ratujący życie”, realizowany we współpracy z Miejskim Dziennym Domem Pomocy Społecznej. W ramach projektu w roku 2015 m.in. zakupiono aparaty telefoniczne z bransoletką SOS na kwotę 40 249,05 zł oraz przeprowadzono nabór osób, którym zostaną one użyte.

23 Współpraca z mediami

Celem upowszechnienia i uprzyświecenia możliwości korzystania z pomocy oferowanej przez MOPS, w 2015 r. podjęto ponad 190 kontaktów ze środkami masowego przekazu. Na podstawie przekazanych materiałów w prasie ukazywały się komunikaty, informacje oraz artykuły dotyczące działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Efektem prowadzonej współpracy z mediami było m.in. kilkadziesiąt informacji dotyczących pomocy społecznej: artykułów, komunikatów, reportaży telewizyjnych i radiowych. MOPS realizuje zadania wynikające z zapisów ustawy o dostępie do informacji publicznej, prowadząc Biuletyn Informacji Publicznej. Prowadzona jest również bieżąca, systematyczna współpraca z Biurem Prasowym Urzędu Miasta Krakowa oraz portalem www.krakow.pl, na potrzeby którego przygotowywane są komunikaty dotyczące pomocy społecznej, istotne dla mieszkańców Krakowa.

24 Serwis internetowy MOPS Kraków

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie prowadzi stronę internetową – www.mops.krakow.pl, na której w roku 2015 ukazało się 161 komunikatów dotyczących aktualnie realizowanych przedsięwzięć.

W 2015 r. serwis internetowy MOPS odnotował 576 624 odsłon, wygenerowanych podczas 202 592 sesji, łącznie strona odnotowała 117 765 unikalnych wizyt. Internauci spędzili na stronie średnio 2 minuty i 59 sekund – co oznacza, że serwis nie pełni jedynie funkcji pomocniczej, ale służy jako nośnik szerszej informacji o działaniach i wydarzeniach dotyczących Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krakowie⁹. MOPS prowadzi również mniejsze serwisy skupiające się na informacjach dotyczących realizowanych projektów: pal.mops.krakow.pl oraz streetwork.mops.krakow.pl.

25 Współpraca z Fundacją im. Boguchwała Winida na Rzecz Rozwoju Psychoterapii Psychoanalitycznej

Pomiędzy Fundacją im. Boguchwała Winida na Rzecz Rozwoju Psychoterapii Psychoanalitycznej w Krakowie a Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Krakowie w 2013 roku zawarto porozumienie, na rzecz partnerskiej współpracy przy realizacji

⁹ Źródło: Google Analytics.

innowacyjnego międzynarodowego projektu testującego pt. „Centrum Integracji – by móc kochać i pracować”. Projekt ten dotyczył opracowania interdyscyplinarnego modelu wspierania osób z zaburzeniami osobowości. W ramach projektu powstał Ośrodek „Peron 7F”, oferujący długoterminowe leczenie zaburzeń osobowości połączone z reintegracją społeczną i aktywizacją zawodową.

W ramach współpracy w 2015 r. 14 pracowników MOPS wzięło udział w konferencji i warsztatach tematycznych. Ponadto 24 pracowników MOPS uczestniczyło w szkoleniu zorganizowanym przez Fundację o tematyce: „Zaburzenia osobowości w praktyce doradcy zawodowego, pracownika socjalnego”. 12 pracowników MOPS miało możliwości uczestniczenia w odbywających się w okresie listopad – grudzień 2015 superwizjach.

Podczas Kongresu Psychiatrii 2015 w Wiśle projekt został nagrodzony „Złotą Synapsą” w kategorii Psychiatryczna Innowacja Roku.

26 Kadra MOPS – zatrudnienie, wykształcenie, podnoszenie kompetencji zawodowych

Według stanu na 31.12.2015 r. w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej były zatrudnione 693 osoby w wymiarze 682,43 etatu w tym, w ramach robót publicznych na stanowiskach: sprzątaczką i robotnik – 12 osób na 8,50 etatu.

W MOPS zatrudnionych było 46 osób z orzeczonym stopniem niepełnosprawności. Przez cały rok wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych wynosił ponad 6% w stosunku do ogółu zatrudnienia, co zwalnia MOPS z ponoszenia obowiązku wpłat na rzecz PFRON.

Ponad 70% pracowników MOPS posiada wykształcenie wyższe, w tym ponad 16% podyplomowe, 22% pracowników posiada wykształcenie policealne, 5,5% legitymuje się wykształceniem średnim.

W 2015 r. pracownicy MOPS brali udział w 151 płatnych i bezpłatnych szkoleniach podnosząc swoje kompetencje. Między innymi dzięki uprzejmości Straży Miejskiej, 211 pracowników socjalnych odbyło szkolenie z zakresu „Samoobrony oraz bezpiecznych zachowań w sytuacji zagrożeń”. Ponadto w zakresie bezpieczeństwa pracowników zorganizowano szkolenie wewnętrzne „Pracownik socjalny w sytuacji trudnej oraz praca z osobą wymagającą – sposoby prewencji, rozpoznania sytuacji i adekwatnej reakcji w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa pracownika”. W szkoleniu udział wzięło 194 pracowników.

Pracownicy Ośrodka, podobnie jak w latach ubiegłych, uczestniczyli w szkoleniach organizowanych przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie zdobywając wiedzę z wykorzystania coachingu w pracy z klientami pomocy społecznej czy w temacie „Empowerment w pomocy społecznej – podejście w pracy z klientem”.

26.1 Wyróżnienia dla pracowników MOPS w konkursie „Małopolski Pracownik Socjalny Roku 2015”

W dniu 6 listopada 2015 r. podczas konferencji organizowanej przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie „Mamy MOC pomagania ” zostały wręczone nagrody w konkursie „Małopolski Pracownik Socjalny Roku 2015”. Wśród nagrodzonych osób wyróżnienie w kategorii *Animacja*, w której premiowane było wykorzystywanie innowacyjnych metod pracy socjalnej, otrzymał Pan Sebastian Rutkowski – pracownik socjalny Filii nr 2 Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krakowie.

Pan Sebastian Rutkowski pracuje w Zespole Problemowym ds. Rodzin i Osób Bezrobotnych. W swojej pracy realizuje wiele nowatorskich rozwiązań, skutecznie motywuje

osoby i rodziny do podejmowania ważnych decyzji i działań, które prowadzą do poprawy ich sytuacji życiowej.

26.2 Superwizje

W celu podnoszenia jakości świadczonego wsparcia w formie pracy socjalnej oraz doskonalenia zawodowego w 2015 r. prowadzone były superwizje. Superwizja jest formą wsparcia pracownika socjalnego, której celem jest pomoc pracownikowi w przyjrzeniu się jego własnemu doświadczeniu w pracy z osobą lub rodziną, ewentualnym przeszkodom w kontakcie z nią, a także zapewnienie wysokiej jakości świadczonej pracy socjalnej.

W 2015 r. prowadzone były:

- superwizja grupowa pracowników socjalnych i asystentów rodzin – łącznie 30 grup superwizyjnych po 8 – 12 osób w grupie;
- superwizja dla animatorów lokalnych – łącznie odbyło się 11 spotkań, w których udział wzięło 19 osób;
- superwizja grupowa w wymiarze 18 godzin dla 12 pracowników socjalnych realizujących działania na rzecz osób podejrzanych o stosowanie przemocy oraz 14 godzin superwizji dla pracowników prowadzących grupę korekcyjno – edukacyjną dla osób stosujących przemoc,
- superwizja grupowa skoncentrowana na problematyce zaburzeń osobowości, realizowana we współpracy ze Szpitalem Specjalistycznym im. dr J. Babińskiego – w roku 2015 odbyły się 2 spotkania, w których uczestniczyło 12 pracowników.

Łącznie w 2015 r. w superwizjach grupowych wzięło udział 315 pracowników.

26.3 Praktyki i staże

W roku 2015 w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Krakowie 33 studentów z czterech uczelni krakowskich, tj. Uniwersytetu Pedagogicznego, Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II oraz Akademii Ignatianum odbyło łącznie 1 654 godzin praktyk studenckich.

27 Zadania dzielnic

W 2015 r. Filie MOPS współpracowały z Radami Dzielnic V, VI, VII, XI, XIII, XIV, XV, XVI, XVII i XVIII Krakowa realizując zadania odpowiadające na potrzeby ich mieszkańców. Działania podejmowane w ramach tych zadań miały różny charakter:

- dofinansowanie wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży z najuboższych rodzin,
- dofinansowanie do zakupu przyborów i podręczników szkolnych dla dzieci z najuboższych rodzin,
- udzielenie pomocy na zakup opału,
- dofinansowanie zakupu leków dla osób starszych i niepełnosprawnych.

W 2015 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizując zadania adresowane do mieszkańców poszczególnych dzielnic Krakowa wykorzystał kwotę w wysokości 74 257 zł.

W ramach realizacji zadań dzielnic MOPS w Krakowie przeprowadził również postępowania konkursowe na wsparcie realizacji zadań skierowanych do osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji oraz starszych i niepełnosprawnych – z terenu Dzielnic IX, X i XV na łączną kwotę 19 200 zł.

W wyniku przeprowadzonych otwartych konkursów ofert Gmina Miejska Kraków zleciła realizację trzech zadań:

- Krakowski Związek Emerytów, Rencistów i Osób Niepełnosprawnych, z siedzibą w Krakowie, os. Tysiąclecia 42 realizował zadanie z zakresu działalności charytatywnej – działanie z zakresu pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób – działanie polegające na udzielenie pomocy rzeczowej skierowanej do osób indywidualnych;
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Oddział Rejonowy Kraków – Podgórze, z siedzibą w Krakowie ul. Józefińska 14 realizował zadanie z zakresu działalności charytatywnej – udzielenie pomocy rzeczowej dla osób zrzeszonych w Kołach Emerytów i Rencistów na terenie Dzielnicy IX;
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Oddział Rejonowy Kraków – Podgórze, z siedzibą w Krakowie ul. Józefińska 14 realizował zadanie z zakresu działalności charytatywnej – zakup bonów lub paczek żywnościowych dla emerytów i rencistów.

Ponadto środki w ramach Zadań Dzielnic wydatkowano w roku 2015 na realizację projektów socjalnych. *(szerzej zob. rozdział nr 2.3)*

28 Prowadzenie postępowań w sprawach ustalenia prawa do świadczeń z opieki zdrowotnej

Wobec osób, które nie są objęte powszechnym, obowiązkowym i dobrowolnym ubezpieczeniem zdrowotnym, a wymagały pomocy medycznej, MOPS w Krakowie przeprowadził w 2015 roku 1 451 postępowań w sprawie ustalenia prawa do świadczeń z opieki zdrowotnej. Uprawnienie do tego świadczenia mają osoby, które spełniają kryterium dochodowe, o którym mowa w ustawie o pomocy społecznej. Decyzje w tych sprawach, na podstawie materiału zgromadzonego przez MOPS wydawane były przez Wydział Spraw Społecznych UMK.

29 Sprawienie pogrzebu na koszt Gminy Miejskiej Kraków

MOPS organizuje sprawienie pogrzebu osoby zmarłej na terenie Gminy Miejskiej Kraków w sytuacji, gdy brak jest najbliższej rodziny osoby zmarłej lub jeżeli jej małżonek, zstępni, wstępni nie mają możliwości zorganizowania pochówku.

W 2015 r. MOPS zrealizował 135 pogrzebów na kwotę 292 261,19 zł. Średni koszt świadczenia wyniósł 2 164,90 zł. 61 pogrzebów dotyczyło osób bezdomnych na łączną kwotę 130 311,11 zł, w tym:

- 48 pochówków dotyczyło osób znanych z imienia i nazwiska, na kwotę 100 882,64 zł. Średni koszt świadczenia wyniósł 2 101,72 zł;
- 13 pochówków dotyczyło osób nieznanymi z imienia i nazwiska lub szczątków ludzkich, na kwotę 29 428,47 zł. Średni koszt świadczenia wyniósł 2 263,73 zł.

Z tytułu zwrotów wydatków poniesionych na sprawienie pogrzebu MOPS pozyskał w 2015 r. środki w kwocie 118 881,19 zł, w tym 99 756,30 zł z tytułu zasiłku pogrzebowego oraz 19 124,89 zł z tytułu zwrotu od spadkobierców, które zostały przekazane na rachunek dochodów własnych Gminy.

30 Kandydaci na kuratorów osób częściowo ubezwłasnowolnionych oraz opiekunów prawnych osób ubezwłasnowolnionych całkowicie

W 2015 r. do MOPS wpłynęły 22 wnioski o wskazanie kandydata na opiekuna prawnego osoby całkowicie ubezwłasnowolnionej i kuratora osoby częściowo ubezwłasnowolnionej. Obowiązek wskazania kandydata przez MOPS wynika z ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy.

Wskazano łącznie 21 kandydatów na opiekunów prawnych i kuratorów, w tym 12 kandydatów spośród pracowników MOPS w Krakowie.

Ponadto MOPS, na wniosek sądów opiekuńczych, wydawał opinie o osobach będących kandydatami na opiekunów prawnych lub kuratorów. W roku 2015 wydano 9 takich opinii.

30.1 Wypłacanie wynagrodzenia dla opiekunów prawnych dla osób całkowicie ubezwłasnowolnionych

W 2015 r. MOPS wypłacił 23 opiekunom 275 świadczeń za sprawowanie opieki na kwotę ogółem 80 376,83 zł. Średni koszt świadczenia wyniósł 292,28 zł. Wysokość wynagrodzenia ustala sąd.

31 Kierowanie wniosków o podjęcie działań w stosunku do osób uzależnionych od alkoholu do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Krakowie i prokuratur rejonowych

MOPS w 2015 roku skierował do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Krakowie oraz do prokuratur rejonowych 124 wnioski o podjęcie działań w celu wszczęcia w sądzie postępowań o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu.

32 Skargi dotyczące Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krakowie

W Biurze Kontroli Wewnętrznej Urzędu Miasta Krakowa zostało zarejestrowanych 45 skarg, dotyczących funkcjonowania MOPS i innych jednostek pomocy społecznej. Po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego ustalono, iż 4 skargi były zasadne, w wyniku czego podjęto działania w celu zapobieżenia powtarzaniu się w przyszłości stwierdzonych nieprawidłowości.

33 Kontrola wewnętrzna

W 2015 roku pracownicy Sekcji Kontroli Wewnętrznej przeprowadzili 6 kontroli wewnętrznych, w tym 5 kontroli planowych i 1 doraźną oraz rozpoczęli 2 kolejne kontrole planowe.

Ponadto przeprowadzono wewnętrzne szkolenie i warsztaty dla pracowników komórek organizacyjnych MOPS w zakresie realizacji procedury przeprowadzania kontroli realizacji zadań publicznych przez pracowników MOPS w Krakowie, wprowadzonej zarządzeniem nr 78/2014 Dyrektora MOPS w Krakowie z dnia 7 sierpnia 2014 r.

Sprawozdanie z działalności
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Krakowie za rok 2015

Rozdział:
Ważniejsze przedsięwzięcia zapewniające
ciągłość funkcjonowania oraz utrzymanie
infrastruktury

34 Ważniejsze przedsięwzięcia zapewniające ciągłość funkcjonowania oraz utrzymanie infrastruktury

34.1 Informatyzacja

W 2015 roku kontynuowane były wewnętrzne szkolenia z podstaw obsługi komputera oraz programów biurowych. Dokonano instalacji i wdrożenia zakupionego w 2015 roku zasilacza awaryjnego UPS. Podłączono do sieci szkieletowej MOPS 3 nowe lokalizacje. W związku z przeprowadzką Filii Nr 8 przeniesiono usługę dostępu do sieci szkieletowej oraz w ramach tworzenia infrastruktury w nowej lokalizacji, dokonano wymiany urządzeń sieciowych. Zakupiono, uruchomiono i rozpoczęto wdrożenie serwerów firewall, do obsługi poczty elektronicznej oraz serwera do obsługi logów. Zakupiono i wdrożono nowy program antywirusowy. W 4 lokalizacjach MOPS uruchomiono stanowiska pracy w ramach „Punktu Nieodpłatnej Pomocy Prawnej”.

W aplikacji Pomost STD wdrożono i uruchomiono nowy moduł do obsługi Zespołów Interdyscyplinarnych. W ramach nowej umowy na obsługę bankową, dostosowano aplikację Pomost do wymagań postawionych przez bank, z którym zawarto nową umowę.

W ramach modernizacji sprzętu, zakupiono 98 komputerów, 83 monitory, 12 notebooków oraz 22 urządzenia wielofunkcyjne i 32 drukarki.

34.2 Obsługa organizacyjna Ośrodka

Na stanowiskach kancelaryjnych komórek organizacyjnych MOPS zarejestrowano łącznie 291 437 pism, w tym: 127 927 pism przychodzących, 105 897 pism wychodzących, 57 613 pism wewnętrznych.

Sporządzono 42 projekty zarządzeń Prezydenta Miasta Krakowa, w tym 18 projektów zarządzeń przyjmujących projekty uchwał Rady Miasta Krakowa, 72 projekty pełnomocnictw Prezydenta Miasta Krakowa, 3 projekty upoważnień Prezydenta Miasta Krakowa.

Dyrektor MOPS wydał 143 zarządzenia i 100 poleceń służbowych, regulujących funkcjonowanie Ośrodka. Dokonano aktualizacji 44 procedur zewnętrznych MOPS.

Wdrożono nowe przepisy kancelaryjno – archiwalne uzgodnione z Archiwum Narodowym w Krakowie. Z komórek organizacyjnych przekazano do archiwum zakładowego 303,4 mb akt. Uzyskano zgodę Archiwum Narodowego w Krakowie na wybrakowanie 35,5 mb dokumentacji, której okres przechowywania upłynął. Uruchomiono dwa nowe magazyny archiwum zakładowego, do których przewieziono 396,5 mb akt ze zlikwidowanych dwóch magazynów, niespełniających wymogów do przechowywania akt. Wycofano z ewidencji archiwum, w związku ze wznowieniem spraw, 567 akt na podstawie 368 protokołów wycofania. Zrealizowano 318 wypożyczeń dokumentacji na potrzeby komórek organizacyjnych. W związku z wprowadzeniem nowego jednolitego rzeczowego wykazu akt dokonano weryfikacji kategorii archiwalnej w ewidencji archiwum – w około 200 spisach zdawczo – odbiorczych oraz 70 mb dokumentacji zgromadzonej w archiwum. Uporządkowano zgodnie z zaleceniami pokontrolnymi 6 mb dokumentacji o kategorii archiwalnej „A” oraz 15 mb dokumentacji osobowej i płacowej pracowników. Zmieniono sygnatury archiwalne na 9,5 mb teczek, dla których zmienił się numer spisu w związku z założeniem jednego wykazu spisów zdawczo – odbiorczych.

34.3 Zamówienia publiczne

W celu realizacji zadań MOPS przeprowadził 100 postępowań o udzielenie zamówienia publicznego, w tym: 76 zamówień na usługi, 10 zamówień na dostawy, 14 zamówień na roboty budowlane. Wartość umów zawartych w wyniku przeprowadzenia postępowań o udzielenie zamówienia publicznego w trybach określonych ustawą Prawo zamówień publicznych wyniosła łącznie 5 572 636,57 zł.

34.4 Działania związane z utrzymaniem infrastruktury MOPS

Na dzień 31.12.2015 r. MOPS użytkował 48 lokali i 14 budynków o łącznej powierzchni użytkowej 20 523 m², w tym 8 lokali o powierzchni 1 214,39 m² w trakcie przygotowania. Komórki organizacyjne Ośrodka oraz składnice akt mieściły się w lokalach i budynkach o łącznej powierzchni 9 936,14 m². Zadania pomocy społecznej zlecane do realizacji organizacjom pozarządowym były realizowane w budynkach i lokalach o łącznej powierzchni 10 499,60 m². W 2015 r. MOPS rozwiązał umowy na używanie 5 lokali o łącznej powierzchni 2 003,52 m² oraz pozyskał 12 lokali o łącznej powierzchni 2 110,37 m².

Na zlecenie Ośrodka przeprowadzono roboty budowlane w zakresie przebudowy, remontu i bieżącej konserwacji w 18 obiektach i lokalach, jednostek systemu pomocy społecznej, w tym 6, w których realizowane są zadania zlecane z zakresu pomocy społecznej i pieczy zastępczej oraz 12, w których mają siedzibę komórki organizacyjne MOPS. W ramach w/w robót budowlanych realizowane były: zadania inwestycyjne pn. „Przebudowa części piwnic w budynku przy ul. Makuszyńskiego 19a w Krakowie z przeznaczeniem na pomieszczenia reintegracji zawodowej i społecznej w formie zajęć praktycznych” oraz pn. „Przystosowanie lokali w obiekcie na os. Teatralnym na potrzeby pomieszczeń biurowych MOPS”. W celu poprawy bezpieczeństwa zdemontowano kraty okienne w 7 obiektach i lokalach użytkowanych przez komórki organizacyjne MOPS. Ponadto przebudowano i wyremontowano 1 obiekt oraz rozpoczęto przebudowę 1 lokalu mieszkalnego z przeznaczeniem na mieszkania chronione i 2 lokali na potrzeby Programu Aktywności Lokalnej.

Do Magazynu Centralnego przyjęto 192 dostawy, wydano 1 034 dokumentów RW oraz wystawiono 244 faktury VAT dla podmiotów zewnętrznych na kwotę brutto 222 185,42 zł. W 2015 r. realizowano 479 umów wydatkowych, 25 umów dochodowych oraz 45 umów bezwydatkowych oraz rozliczono 2 367 faktur.

Siłami własnymi wyremontowano 83 pomieszczenia w 13 lokalach MOPS o łącznej powierzchni 4 491 m², wstawiono 19 szt. nowych skrzydeł drzwiowych wraz z ościeżnicami, wymalowano 34 szt. drzwi, ułożono 333 m² wykładziny PCV, 59 m² paneli oraz wykonano 166 m² ścianek działowych z lekkich konstrukcji gips – karton. Wykonano 5 kompletnych instalacji alarmowych, 4 instalacje sieci logicznej oraz 6 instalacji elektrycznych w lokalach MOPS.